

به نام خالق هستی

درسنامه درس اول: کسب و کار و کارآفرینی

تهیه و تنظیم: مهین قریشوندی، شهرستان ایذه، استان خوزستان

- ۱) هدف کارآفرینان از تاسیس شرکت ها چیست؟ و چگونه از کسب و کار خود مراقبت می کنند؟
۱- تولید کالا و خدمات ۲- رفع نیاز و خواسته های مردم ۳- کسب سود.
کارآفرینان با کار و تلاش خود از کسب و کارها مراقبت می کنند.
۲) چرا مراقبت از کسب و کارها چندان کار آسانی نیست؟

زیرا بسیاری از کسب و کارهای نوپا عمر کوتاهی دارند به طوری که تنها نیمی از آنها میتوانند از ۶ سالگی عبور کنند و به کارشان ادامه بدهند با اینکه احتمال از بین رفتن و شکست یک کسب و کار وجود دارد، احتمال موفقیت و سودآوری آن هم کم نیست و این انگیزه لازم برای شروع فعالیت اقتصادی و پذیرش خطرات آن توسط کارآفرینان را همواره زنده نگه می دارد.

۳) چگونه یک کارآفرین می تواند از سطوح ابتدایی کارش به درجات بالای کاری برسد؟ با ذکر مثال

یک کارآفرین باید با چشم باز و بر مبنای شناخت ظرفیتهای خود و اتفاقات اطراف به درجات بالای کاری برسد
مثال میرمصطفی عالی نسب

۴) منظور از کارآفرینی چیست؟

فرایند خلق چیزی نو، از طریق برنامه ریزی و عقلانیت و با صرف وقت و تلاش بسیار و پذیرش خطرات احتمالی، برای کسب منافع مادی و معنوی، رضایت شخصی و استقلال مالی می باشد.

۵) کارآفرین به چه کسی گفته می شود؟

کارآفرین کسی است که با نوآوری و خطر پذیری، محصولات جدید تولید و عرضه می کند یا راههای جدیدی برای تولید کشف می کند.

۶) کسی که می خواهد کار آفرین باشد باید چه ویژگی هایی داشته باشد؟

۱- مهارت ابتکار عمل: یعنی بتواند با جمع کردن عوامل مختلف در کنار هم کار یا خدمتی را تولید کند به همین دلیل کارآفرینی به تلاش و کار زیادی نیاز دارد تا کسب و کار را زنده نگه دارد ۲- آگاهی و دانش زیاد: زیرا برای اتخاذ تصمیمات مناسب درباره موقعیت شرکت، پیشنهاد محصول، قیمت گذاری، تبلیغات و استخدام نیروی کار باید دانش کافی داشته باشد ۳- توانایی مالی: برای راه اندازی یک کسب و کار باید توانایی مالی را داشته باشد و بداند که در آغاز کارش ممکن است با موفقیت کمتر روبرو می شود.

۷) ویژگی های مشترک کارآفرینان موفق را بنویسید.

۱- تیزبین: فرصت های کسب و کار را زمانی که دیگران شاید متوجه نشوند می بیند. ۲- نوآور: یعنی ایده ها را به محصولات جدید فرآیندها و کسب و کارهای جدید تبدیل می کنند. ۳- ریسک پذیر: پس انداز و خوش نامی شان را با شجاعت و تدبیر به میدان می آورند تا فعالیت اقتصادی جدیدی را راه اندازی کنند. ۴- خوش بین: کارآفرینان واقع بین هستند اما مطمئن و دلگرم به موفقیت اقتصادی هستند. ۵- پرانگیزه: نظم، انضباط، پایداری، اشتیاق و توانایی حل مسئله را دارند ۶- یادگیرنده: از کارشناسان، مشتریان و همکاران می آموزند و خود را با شرایط بازار وفق می دهند. ۷- سازمان دهنده: منابع را به شکل کارایی مدیریت و هماهنگ می کنند.

۸- کارآفرین موفق برای انتخاب صحیح و درست به چه مواردی باید توجه کند؟ درآمد و هزینه

۹- نمونه هایی از هزینه هایی که یک کارآفرین برای تولید کالا و خدمات هزینه می کند را بنویسید.

- ۱- اجاره یا خرید محلی به عنوان کارگاه مغازه یا دفتر کار ۲ - تهیه ماشین آلات و سایر ابزارها و سرمایه های فیزیکی ۳- خرید مواد اولیه ۴- استخدام تعدادی کارگر و کارمند
- ۱۰- منظور از هزینه های تولید چیست با ذکر مثال توضیح دهید؟

پولی را که کارآفرین برای تولید صرف می کند هزینه تولید می گویند. برای مثال اگر تولید کننده گندم باشید تا قبل از رسیدن به عایدی و خرمن هزینه هایی متقبل می شوید این هزینه ها در واقع همان پول هایی است که برای خرید یا اجاره عوامل تولید به صاحبان آن ها می پردازید مثلاً زمین را در اختیار میگیرید تا در آن به فعالیت کشاورزی بپردازید در مقابل به صاحب زمین که ممکن است شخص یا سازمان یا دولت باشد اجاره می پردازید یا نیروی انسانی را که به کار می گیرید در مقابل به کارگران و کارمندان خود مزد یا حقوق می پردازید همچنین از سرمایه فیزیکی تراکتور یا گاوآهن و گاو برای فعالیت تولیدی خود استفاده می کنید و قیمت یا اجاره ابزار تولید را نیز به صاحبان آن می پردازید در پایان تولید همه محصول و سود و زیان هر چه باشد به شما که صاحب یا (صاحبان) کار هستید می رسد.

۱۱- عوامل تولید را بنویسید و هر کدام سهم خودش را از تولید چگونه دریافت می کند؟

- ۱- منابع طبیعی یا زمین ← سهمش را بصورت اجاره دریافت می کند.
- ۲- نیروی انسانی ← سهمش را بصورت مزد یا حقوق دریافت می کند.
- ۳- سرمایه ← سرمایه فیزیکی ← قیمت یا اجاره به ابزار تولید پرداخت می شود
سرمایه مالی ← بصورت غیر مستقیم در تولید به کار می رود

(۱۲) درآمد چیست؟ چگونه محاسبه می شود؟

تولیدکننده با فروش محصولات خود درآمد کسب می کند و از حاصل ضرب قیمت کالا و کل محصول فروش رفته بدست می آید.

کل محصول فروش رفته × قیمت = درآمد

مثال برای درآمد:

یک تولید کننده کفش، در ماه گذشته ۵۰۰۰ جفت کفش تولید کرده است که هر جفت از آن ها را به قیمت ۶۰۰،۰۰۰ تومان فروخته است.

الف) درآمد وی در ماه گذشته چه قدر بوده است؟

ب) با فرض اینکه این تولید کننده تولیدش ثابت باشد، درآمد سالیانه وی را محاسبه کنید.

جواب: الف) $5000 \times 600,000 = 3,000,000,000$ = درآمد ماه گذشته

ب) $3,000,000,000 \times 12 = 36,000,000,000$ = درآمد سالیانه

۱۳) منظور از سود و زیان در تولید چیست؟ و چگونه محاسبه می شود؟

اگر درآمد تولیدکننده از هزینه هاش بیشتر باشد، می گوئیم تولید کننده از فعالیت خود سود برده است. میزان سود برابر است با تفاوت درآمد و هزینه و اگر درآمد تولیدکننده از هزینه هاش کمتر باشد، می گوئیم تولیدکننده از فعالیت خود ضرر و زیان دیده است.

www.my-dars.ir هزینه ها - درآمد = سود (زیان)

۱۴) چگونه تولید کننده می تواند وضعیت زیان دوری کند؟

- ۱- کاهش هزینه ها بدون کاهش تولید: ۱- با صرفه جویی و افزایش بهره وری، مثل پرهیز از استخدام نیروی کار غیر لازم ۲- صرفه جویی در مواد اولیه و انرژی
- ۳- جلوگیری از ریخت و پاش ها ۲- افزایش درآمد، برای محصولات خود، بازار خوبی فراهم کند و کالاهایش را با قیمت مناسب بفروشد.

مثال برای سودزبان:

❖ باتوجه به اطلاعات مندرج در جدول زیر بگویید:

(الف) این تولید کننده در یک سال سود برده یا زیان کرده است؟

(ب) میزان سود یا زیان اوچه میزان بوده است؟

اجاره ماهیانه کارخانه	۲ میلیون تومان
دستمزد ماهیانه هر کارگر (۱۰ کارگر در این کارخانه کار می کنند)	۹۰۰,۰۰۰ تومان
هزینه خرید و تهیه مواد اولیه در یک ماه	$\frac{1}{3}$ دستمزد کارگران
تعداد محصولات تولید شده در یک ماه	۲۰,۰۰۰
قیمت هر واحد کالا	۱۵,۰۰۰ تومان

جواب: ۱- ابتدا درآمد را محاسبه می کنیم

$$\text{درآمد} = \text{قیمت} \times \text{کل محصول} = ۱۵,۰۰۰ \times ۲۰,۰۰۰ = ۳۰۰,۰۰۰,۰۰۰$$

۲- در مرحله بعد هزینه ها را جداگانه حساب می کنیم و سپس آنها را باهم جمع می کنیم
نکته: چون گفته سود یا زیان یک سال را محاسبه کنید پس هزینه هایی که ماهیانه است باید ضرب در ۱۲ ماه سال شوند.

$$\text{اجاره سالیانه} = ۲,۰۰۰,۰۰۰ \times ۱۲ = ۲۴,۰۰۰,۰۰۰$$

$$\text{تعداد کارگران} \times \text{دستمزد یک کارگر} = ۹۰۰,۰۰۰ \times ۱۰ = ۹,۰۰۰,۰۰۰$$

$$\text{دستمزد سالیانه کارگران} = ۹,۰۰۰,۰۰۰ \times ۱۲ = ۱۰۸,۰۰۰,۰۰۰$$

$$\text{دستمزد کارگران} \times \frac{1}{3} = \text{هزینه خرید مواد اولیه در یک ماه} \Rightarrow \frac{1}{3} \times ۹,۰۰۰,۰۰۰ = ۳,۰۰۰,۰۰۰$$

$$\text{هزینه خرید مواد اولیه سالیانه} = ۳,۰۰۰,۰۰۰ \times ۱۲ = ۳۶,۰۰۰,۰۰۰$$

هزینه خرید مواد اولیه + دستمزد کارگران + اجاره کارخانه = مجموع هزینه ها

$$۳۶,۰۰۰,۰۰۰ + ۱۰۸,۰۰۰,۰۰۰ + ۲۴,۰۰۰,۰۰۰ = ۱۶۸,۰۰۰,۰۰۰ = \text{مجموع هزینه ها}$$

۳- محاسبه سود یا زیان

$$۳۰۰,۰۰۰,۰۰۰ - ۱۶۸,۰۰۰,۰۰۰ = ۱۳۲,۰۰۰,۰۰۰ = \text{سود یا زیان}$$

چون درآمد از هزینه بیشتر بود پس سود داشته

❖ تست کنکور ۹۹: www.my-dars.ir

با توجه به اطلاعات ارائه شده در جدول زیر، نتیجه عملکرد سالیانه یک بنگاه اقتصادی با ۱۵ نفر کارمند و تولید سالیانه ۲,۲۰۰ دستگاه هر یک به ارزش ۱,۲۰۰,۰۰۰ ریال کدام است؟

۱	اجاره بهای ماهیانه کارگاه تولیدی	۱۲,۰۰۰,۰۰۰ ریال
۲	حقوق متوسط ماهیانه هر فرد کارمند تولیدی و اداری	۸۵۰,۰۰۰ ریال
۳	خرید مواد اولیه مورد نیاز سالیانه به ارزش	۱۸۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال
۴	هزینه استهلاک سالیانه ماشین های تولیدی	معادل ۳۰٪ حقوق سالیانه کارمندان

(۱) ۲،۱۱۲،۱۵۰،۰۰۰ زیان

(۲) ۲،۱۲۱،۱۵۰،۰۰۰ سود

(۳) ۲،۲۱۱،۱۰۰،۰۰۰ زیان

(۴) ۲،۱۱۲،۱۰۰،۰۰۰ سود

درآمد سالانه بنگاه $= 2,200 \times 1,200,000 = 2,640,000,000$

اجاره سالانه بنگاه $= 12,000,000 \times 12 = 144,000,000$

حقوق سالانه همه کارکنان $= 850 \times 15 \times 12 = 153,000,000$

هزینه استهلاک سالانه ماشین های تولیدی $= 153,000,000 \times \frac{30}{100}$

هزینه های مستقیم سالانه بنگاه $= 144,000,000 + 153,000,000 + 185,000,000 + 45,900,000 = 527,900,000$

سود سالانه بنگاه $= 2,640,000,000 - 527,900,000 = 2,112,100,000$

(۱۵) ویژگی های کسب و کارهای حرام را بنویسید.

استفاده از رانت ها و موقعیت هایی که با فریب و ظاهر سازی به دست می آورند و سوء استفاده می کنند. معمولاً به دنبال ارزان خریدن و گران فروختن اند و خرید و فروش برخی از کالاها، در انحصار آنهاست. اگر کسی بخواهد با آنها وارد رقابت اقتصادی شود، با انواع شگردها او را از پای در می آورند و سود خودشان را حفظ می کنند. مثلاً با احتکار کالاهای مورد نیاز مردم در مواقع ضروری و گران فروختن آنها، سودهای سرشار می برند یا برای سود بیشتر، کتاب ها یا فیلم های مبتذل و غیر اخلاقی را تولید و منتشر می کنند یا کالایی را برخلاف آنچه هست، به مشتری نشان می دهند تا مشتری را فریب دهند. اهل رشوه دادن و رشوه گرفتن اند و با رباخواری امورشان را می گذرانند. این افراد نه تنها با فعالیت های غیرقانونی و غیرشرعی به همنوعانشان ظلم می کنند، بلکه برکت را نیز از زندگی خودشان دور می کنند و اقتصاد خود و جامعه را در سراسیمی سقوط قرار می دهند.

فعالیت ها:

فعالیت فردی در کلاس صفحه ۹

❖ آیا به نظر شما هدف وسیله را توجیه می کند؟ چه نسبتی بین این پرسش و متن بالا وجود دارد؟

پاسخ: هدف وسیله را توجیه نمی کند و دستیابی به هر هدفی هر چند مشروع و معقول باشد نباید جز با ابزار و وسایل مشروع و معقول صورت پذیرد و ارزشمندی هدف هیچگاه نمی تواند ابزار دستیابی به آن هدف را توجیه کند ولی در متن ذکر شده افرادی برای کسب سود زیاد از هر ابزار و وسیله ای استفاده می کنند و همچنین در دین اسلام به هیچ مسلمانی اجازه داده نشده برای دستیابی به اهدافش هر چند مقدس و مشروع باشد از ابزار نامشروع بهره گیرد. بدیهی است این نوع برخوردها مفسد اخلاقی و سیاسی را در پی دارد؛ در واقع از دیدگاه این نظام هدف وسیله را توجیه می کند چنین جامعه ای، زندگی مشکل و توان فرسا می شود و ارزشهای انسانی سرکوب می شود در نظام اقتصادی اسلام، آنچه بیش از هر چیز اهمیت دارد حلال بودن کسب و کار است؛ یعنی به دست آورد مال از راهی که ممنوعیت شرعی ندارد.

۱- مشخص کنید از موارد زیر، کدام مورد کارآفرینی است؟ برای پاسخ خود دلیل بیاورید و از آن دفاع کنید.

- کار در مغازه ساندویچ فروشی شخصی
 - تدریس در مدرسه دولتی
 - عضو نیروی فعال در ارتش شدن
 - راه اندازی خدمات باغبانی در منزل
- پاسخ: سه مورد اول کارآفرینی نمی باشد چون کسب کار جدیدی راه اندازی نشده است و فرد در ازاء کارش حقوق و یا دستمزد می گیرد و در کارش ریسک وجود ندارد
- مورد چهارم کارآفرینی است چون راه اندازی یک کسب و کار جدید است و نتیجه این کار و موفقیت یا عدم موفقیت آن مشخص نیست و دارای ریسک است .

۲ فرض کنید دوست شما علاقه مند به راه اندازی کارگاه ساخت اسباب بازی برای کودکان است. با توجه به ویژگی های او و ویژگی های کارآفرین موفق، در مورد اینکه این ویژگی ها چگونه به او در حل مشکلاتش کمک خواهد کرد، توضیح دهید.

- خطر پذیری: چون درکسب و کار جدید عدم اطمینان و آگاهی نسبت به نتیجه عمل وجود دارد این ویژگی به او جرأت راه اندازی کسب و کار جدید را میدهد سعی می کند ریسک های را که مجبور به قبول آن است به حداقل ممکن کاهش دهد .
- خوش بینی: باعث می شود مطمئن و دلگرم به فعالیت اقتصادی خود باشد و با اعتماد به نفس و واقع بینی اقدام به راه اندازی کسب و کار خود کند و ایده های خود را امیدوارانه به کسب و کار های سودآور تبدیل کند .
- پرانگیزی: باعث می شود که نظم ، انضباط ، پایداری ، اشتیاق و توانایی انجام کار را داشته باشد و کار و تلاش زیادی برای زنده نگه داشتن کسب و کار خود انجام دهد
- سازماندهی: منابعش را به شکل کارایی مدیریت و هماهنگ کند و هزینه ها و درآمدهایش را به طور صحیحی انتخاب کند چون در آغاز کارش ممکن است با موفقیت کمتر یا عدم موفقیت روبرو شود .

۳ امیرعلی و ستایش بعد از اتفاق آن شب دست به کار شدند و تصمیم گرفتند که به هر قیمتی به پدر و مادرشان نشان بدهند که آنها دیگر بچه نیستند و شاید در برخی موارد بهتر از بزرگ تر ها تصمیم می گیرند. برای همین با تلاش فراوان اطلاعات زیر را از کارگاه تولیدی پدرشان (قای محمدی) به دست آوردند:

خرید مواد اولیه برای تولید ماهیانه: ۱۰۰ میلیون تومان

پول آب و برق و گاز و عوارض شهرداری و مالیات سالانه: ۸۰۰ میلیون تومان

دستمزد ماهیانه هر کارگر: ۲ میلیون تومان (مجموعاً ۲۰ کارگر)

درآمد سالانه: ۲/۵ میلیارد تومان

لطفا حساب کنید که کارگاه تولیدی آقای محمدی در طول یک سال سودده است یا زیان ده؟

پاسخ:

دستمزد سالیانه کارگران + هزینه سالیانه آب و برق و گاز و مالیات + خرید مواد اولیه سالیانه = مجموع هزینه های سالیانه

$$2480 = (100 \times 12) + 800 + 800(2 \times 12 \times 20)$$

مجموع هزینه های سالیانه - درآمد سالیانه = سود

$$20 = 2500 - 2480 = \text{سود به ملیون تومان}$$

به دلیل راحت تر شدن محاسبه از شش صفر فاکتور گرفته شده

نکته: چون عملکرد سالیانه بنگاه را خواسته پس هر کدام از موارد ماهیانه بود ضرب در ۱۲ می کنیم تا به سالیانه تبدیل شوند.

تحلیل کنید صفحه ۱۱:

۱- کسب و کار و انگیزه راه اندازی آن چیست؟

شامل فعالیت های است که تولید و یا خرید کالاها و خدمات با هدف فروش آنها را به منظور کسب سود در بر می گیرد ، مهمترین و قدرتمندترین محرک راه اندازی آن انگیزه سود می باشد .

۲- کارآفرین موفق چه ویژگی هایی دارد؟

تیزبین: فرصت های کسب و کار را زمانی که دیگران متوجه نمی شوند را می بیند.

نوآور: ایده ا را به محصولات جدید ، فرآوردهای کسب و کار جدید تبدیل می کند.

ریسک پذیر: پس انداز و خوش نامیشان را با شجاعت و تدبیر به میدان می اورند تا فعالیت های اقتصادی جدیدی را راه اندازی کنند.

خوش بین: کارآفرینان واقع بین هستند اما مطمئن و دلگرم به موقعیت اقتصادی هستند.

پرانگیزه: نظم، انضباط، پایداری، اشتیاق و توانایی حل مساله را دارند.

یادگیرنده: از کارشناسان، همکاران و مشتریان می آموزند و خود را با شرایط بازار وفق می دهند.

سازمان دهنده: منابع را به شکل کارایی مدیریت و هماهنگ می کنند.

سود و زیان کارآفرینی و کسب و کار تولیدی چیست؟

سود یا زیان برابر تفاوت درآمد و هزینه است . اگر میزان درآمد بیشتر از هزینه باشد ، تولید کننده از فعالیت خود سود برده است و اگر درآمدهای به دست آمده از هزینه های تولید کمتر باشد ، تولید

کننده دچار زیان و ضرر می شود. www.my-dars.ir

$$\text{هزینه ها} - \text{درآمد} = (\text{سود یا زیان})$$

موفق باشید

به نام خالق هستی

درسنامه درس دوم: انتخاب نوع کسب و کار

تهیه و تنظیم: مهین قریشوندی ، شهرستان ایزه استان خوزستان

- ۱- پیش از شکل گیری یک کسب و کار جدید، کارفرما به چه چیزی فکری کند؟
کارفرما به این فکر می کند که به تنهایی دست به اقدام بزند یا با فرد دیگری شراکت کند یا حتی کار جدید را عام المنفعه انجام دهد.
- ۲- انواع روش های شروع کسب و کار از منظر (سازمان تولید) را نام بنویسید. کسب و کار شخصی ۲- شراکتی ۳- شرکتی ۴- تعاونی ۵- مؤسسات غیر انتفاعی و خیریه
- ۳- در ایران اکثر کسب و کارها به چه عنوانی مشغول فعالیت می باشند؟ اکثر آنها به صورت کسب و کار شخصی، شرکتی سهامی یا تعاونی مشغول فعالیت می باشند.
- ۴- کسب و کار شخصی را با ذکر مثال توضیح دهید. کسب و کاری که متعلق به یک شخص باشد. و بیشتر آنها کوچک مقیاس می باشند و در همه نوع فعالیتی از کشاورزی تا صنعت به ویژه خدمات حضور دارند. مثال: تعمیرکاران خودرو و لوازم خانگی، بنگاه های معاملات ملکی، کشاورزان، هنرمندان و صنعت گران خرد و حتی در زمینه های تخصصی مانند پزشکی ، دندان پزشکی ، وکالت و حسابداری کسب و کارهای شخصی می باشند.
- ۵- امروزه اغلب کسب و کارها در ایران به چه شکلی می باشند؟ به شکل کسب و کار شخصی هستند.
- ۶- مزایای کسب و کار شخصی را بنویسید. راه اندازی آن آسان و هزینه های آن نسبتاً اندک- تصمیم گیری در مورد بازاریابی و تغییر شرایط بازار راحت و آزادی عمل بیشتر است- در سود و منفعت مالکیت کامل وجود دارد- داشتن منافع مالیاتی (فقط یک بار مالیات بر درآمد داده می شود).
- ۷- معایب کسب و کار شخصی را بنویسید. تمام مسئولیت ها بر دوش خود فرد است- تأمین اعتبار مالی بسیار مشکل است - مسئولیت نامحدود در برابر بدهی ها و دعاوی
- ۸- شراکت چه نوع کسب و کاری است؟ کسب و کاری که متعلق به دو نفر یا بیشتر باشد که شریک نامیده می شوند. و هر کدام هم متناسب با سهمشان در سود کسب و کار سهیم هستند.
- ۹- کسب و کارهای شخصی بیشتر مشابه چه نوع کسب و کارهایی می باشند؟ مثال بزنید. کسب و کارهای شراکتی کوچک مانند برخی مغازه ها و رستوران ها و پیمان کاران
- ۱۰- چرا در کسب و کارهای شراکت به نگارش قرارداد بین افراد توصیه می شود؟ برای روشن شدن حقوق و تکالیف شرکا به نگارش این قرارداد توصیه می شود
- ۱۱- مزایای کسب و کار شراکتی را بنویسید. راه اندازی آن نسبتاً آسان است - دسترسی به منابع و سرمایه های مالی بزرگ تر - تقسیم بار مسئولیت و هم افزایی توانایی ها

۱۲- معایب کسب و کار شراکتی را بنویسید. افزایش برخی هزینه ها جهت تنظیم قرارداد و مشاوره حقوقی با وکیل- مسئولیت نامحدود در مقابل بدهی ها و دعاوی- به دلیل توافق با شرکا تصمیم گیری سخت تر و آزادی عمل محدود تر است.

۱۳- پیچیده ترین نوع کسب و کار چه نام دارد؟ کسب و کار شراکتی

۱۴- کسب و کار شراکت را توضیح دهید. شرکت، کسب و کاری است که خودش هویت قانونی دارد به این معنا که قانون با یک شرکت مانند یک فرد و یا انسان رفتار می کند و شرکت دارای حقوق و تعهدات خاصی است. دقیقاً همانند آنچه که انسان ها انجام می دهند.

۱۵- در کسب و کارهای شراکتی دارایی هر شرکت چگونه تقسیم می شود؟ دارایی هر شرکت به تعداد معینی سهم تقسیم می شود و هر کس با خرید سهام شرکت، سهام دار آن شرکت می باشد که به اندازه سهمش مالکیت نسبی آن را دارد و در منافع و مسئولیت ها به همان اندازه سهم است.

۱۶- سهام چیست؟ با ذکر مثال توضیح دهید. سهام یک سند مالکیت است و نشان می دهد که دارنده آن، بخشی از مالکیت شرکت را در اختیار دارد و در سود و زیان آن شریک است. مثلاً اگر دارایی شرکتی به صد هزار سهم تقسیم شده باشد، سرمایه گذاری که ده هزار سهم آن را خریداری می کند، مالک ده درصد شرکت است.

۱۷- انواع شرکت ها را نام ببرید. شرکت سهامی عام- شرکت سهامی خاص- شرکت با مسئولیت محدود - شرکت تضامنی - شرکت های تعاونی

۱۸- ایجاد کدام نوع کسب و کار پر هزینه ترین نوع کسب و کار است چرا؟ ایجاد یک شرکت به ویژه یک شرکت سهامی. زیرا از پول دیگران برای راه اندازی کارش استفاده می کند.

۱۹- چراندولت برای شرکت ها قوانینی قرار داده است؟ تا به سرمایه گذاران اطمینان بدهد و کمک کند تا فریب نخورند. پذیرش و عمل به چنین قوانینی زمان بر و پرهزینه است و به مشاوره های حقوقی نیاز دارد

۲۰- چرا برای تشکیل شرکت به وکیل نیاز می باشد؟ زیرا اطلاعات لازم را برای تکمیل اساسنامه شرکت و سایر اسناد مورد نیاز را در اختیار مؤسسين قرار دهد

۲۱- در اساسنامه شرکت چه مواردی باید مطرح شود؟ شرکت برای چه کسب و کاری تشکیل شده است، سهام آن چه میزان است و چگونه تقسیم و فروخته می شود، شرکت چگونه سرمایه اولیه خود را تأمین می کند، چگونه سود و زیان تقسیم می شود و شرکت چگونه منحل می شود و

۲۲- مزایای ایجاد یک شرکت را بنویسید. مسئولیت محدود برای سهام داران (ضرر و بدهی سهام داران محدود به میزان سهام)- امکان افزایش سرمایه و تأمین مالی بانکی (از طریق افزایش سهام داران یا افزایش سرمایه آنها و نیز وام های بانکی)- امکان رقابت بالاتر (به دلیل مقیاس تولید بالا، امکان سرمایه گذاری بیشتر و قیمت پایین تر نسبت به رقبا)- تخصص گرایی بیشتر (امکان جذب افراد توانمندتر در زمینه های تخصصی و ویژه)

۲۳- - معایب ایجاد یک شرکت را بنویسید. هزینه های راه اندازی آن بالاست- تأخیر در تصمیم گیری- پیچیدگی ها در رابطه مدیریت و مالکیت و موفقیت های غیرفردی- تقسیم سود به تناسب مالکیت سهام- مالیات بر سود شرکت علاوه بر مالیات بر درآمد- قوانین پیچیده تر و گزارش دهی بیشتر

۲۴- شرکت های تعاونی را توضیح دهید. تعاونی کسب و کاری است که با هدف تأمین نیازمندی های اعضا تشکیل می شود و به بهبود وضعیت اقتصادی آنها کمک می کند. در تعاونی تولید، تعدادی تولیدکننده جهت بهره مندی از مزایای فعالیت های اقتصادی با مقیاس بزرگ، گرد هم می آیند و با اقدامات جمعی منفعت خود را بیشینه می کنند؛ مثلاً تعاونی کشاورزی را عده ای از کشاورزان تشکیل می دهند تا برای تهیه بذر مرغوب و تهیه سموم و کود و نیز امکان بازاریابی، تبلیغات جمعی و ایجاد زنجیره توزیع به آنها کمک کند.

۲۵- - نحوه اداره شرکت تعاونی و توزیع سود آن چگونه است؟ در تعاونی ها هر فرد صرف نظر از اینکه چه مقدار از سرمایه تعاونی را تأمین کرده فقط یک رأی دارد. اما توزیع سود به نسبت سرمایه افراد می باشد.

۲۶- مؤسسه غیر انتفاعی و خیریه چگونه نهادی است؟ نهادی قانونی است که برای انجام مأموریتی غیرسودآور، یعنی با هدفی غیرتجاری شکل گرفته است.

۲۷- اغلب مأموریت های مؤسسات غیر انتفاعی در چه زمینه هایی است؟ این مأموریت ها اغلب زمینه هایی انسانی و اجتماعی دارند؛ مانند امور خیریه، آموزش، توسعه علمی و دینی، بهداشت و سلامت و... . محدوده عمل آنها گاهی محلی و گاهی ملی و حتی جهانی است.

مای درس

موفق باشید.

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

به نام خالق هستی

درسنامه درس سوم: اصول انتخاب درست

تهیه و تنظیم: مهین قریشوندی ، شهرستان ایذه استان خوزستان

۱- قبل از هر تصمیمی در انتخاب کسب و کار، چه اصولی را باید رعایت کرد؟

اصل اول: هزینه فرصت هر انتخاب را محاسبه کرد.

اصل دوم: منابع کمیاب خود را شناسایی کرد.

اصل سوم: قید بودجه خود را ترسیم کرد.

اصل چهارم: هزینه های در رفته را فراموش کرد.

اصل پنجم: بین هزینه ها و منافع خود، مقایسه کنیم.

۲- دانش اقتصاد از کدام مفهوم برای تفکر درباره هزینه ها استفاده می کند؟

هزینه فرصت

۳- هزینه فرصت چیست؟

هزینه فرصت یک انتخاب، ارزش بهترین گزینه بعدی است که شما آن را هنگام انتخاب از دست داده اید. (ارزش بهترین فعالیت دیگری که به خاطر فعالیت اول از انجام آن منصرف شده ایم.)

مثال: فرض کنید شما برای پر کردن اوقات فراغت خود در عصر امروز، چهار انتخاب را به ترتیب علاقه در نظر می گیرید (۱- سینما رفتن ۲- بازی بسکتبال ۳- مطالعه کردن ۴- رفتن به بازار برای خرید) اگر قیمت بلیط سینما ده هزار تومان باشد و شما سینما رفتن را انتخاب کنید. در این مثال، هزینه فرصت یا هزینه پنهان بهترین گزینه بعدی که از دست می دهید بازی بسکتبال است چون اگر سینما رفتن را انتخاب نمی کردید دومین اولویت شما بازی بسکتبال بود پس هزینه فرصت انتخاب سینما رفتن بازی بسکتبال است که انتخاب نشده و از دست رفته است.

www.my-dare.ir

۴- در این مثال چرا مجبورید بین سینما رفتن و بسکتبال بازی کردن، یکی را انتخاب کنید؟ چون زمان یا پول شما «کمیاب» است. پول یکی از امکانات کمیاب شماست. با یک مقدار مشخص از پول، نمی توانید هر چیزی را بخرید. وقت و زمان هم از داشته های کمیاب شماست. هر کاری مثل خوابیدن، غذا خوردن، مطالعه، تفریح، وب گردی در اینترنت و کارهای دیگری که به آن علاقه دارید همگی به زمان نیاز دارند و انجام هر کدام از آنها در زمان مشخص به معنای عدم امکان انجام بقیه است.

۵- چرا باید بین گزینه های انتخاب، «بده- بستان» کرد؟ به دلیل وجود کمیابی در امکانات و داشته ها یعنی چیزی را رها می کنید تا چیز دیگری را به دست آورید.

۶- فردی سه کار به او پیشنهاد می شود، کار اول با درآمد سالیانه ۵۰ میلیون تومان و کار دوم با درآمد سالیانه ۴۰ میلیون تومان و کار سوم با درآمد سالیانه ۱۰۰ میلیون تومان (مطلوب است: الف) انتخاب اول این فرد چیست؟ کار سوم که درآمدش ۱۰۰ میلیون تومان است.

ب) هزینه فرصت این انتخاب چیست؟ کار اول است که با انتخاب کار سوم آن راز دست داده است.

۷- اولین امکانات ما برای تولید کالاها و خدمات چیست؟

منابع کمیاب تولید که می توان آنها را عوامل تولید نیز دانست.

۸- منابع کمیاب یا عوامل تولید را نام ببرید و مثال بزنید.

الف) منابع طبیعی: مثل چوبی که نجار روی آن کار می کند. یا دانه گندمی که کشاورز آن را در زمین می کارد.

ب) منابع انسانی: مثل نیروی کاری که در کارگاه مشغول به کار است.

ج) سرمایه شامل: ۱- سرمایه های مالی: مثل پولی که شخص برای راه اندازی یک کارگاه تولیدی در نظر می گیرد.

۲- سرمایه فیزیکی: مثل ابزار و لوازم کار آفرین مثل تراکتور برای کشاورز و چرخ خیاطی برای خیاط.

۹- آیا صرف وجود همه عوامل تولید در یک منطقه پاسخگوی نیازهای مردم آن منطقه است؟ خیر، حتما باید کار آفرینی باشد تا کسب و کار راه اندازی کند و با تولید کالا یا خدمات پاسخگوی نیازهای مردم باشد. مثل آشپزخانه ای که پراز مواد غذایی است ولی اگر آشپزی که آنها را باهم ترکیب کند و یک غذای لذیذ تهیه کند، وجود نداشته باشد، غذایی هم تولید نمی شود.

• این اهمیت نیروی انسانی را می رساند که از بین همه عوامل تولید مهم تر است.

۱۰- کار آفرینی چیست؟ تمایل افراد به سازماندهی و عملیاتی کردن کسب و کارهای جدید با پذیرش خطر عدم موفقیت است. دوره آموزشی عصر

۱۱- هدف کار آفرینان از گردهم آوردن عوامل تولید چیست؟ کار آفرینان در جستجوی فعالیت های سودآور، عوامل تولید شامل نیروی کار، سرمایه ها و منابع طبیعی را گرد هم می آورند تا ۱- با تولید کالاها و خدمات، نیازها و خواسته های دیگران را برآورده کنند ۲- از این محل کسب درآمد نمایند.

۱۲- چراندانش اقتصاد علاوه بر انتخاب های شخصی با انتخاب های اجتماعی مواجه است؟ زیرا اجتماع نیز امکانات، منابع و داشته های کمیابی دارد و با انتخاب و بده - بستان روبه روست.

۱۳- برای برآورده ساختن بعضی از نیازها و خواسته هایمان، باید از منابع برای تولید کالا و خدمات استفاده کنیم. هرچه منابع بیشتری داشته باشیم، کالاها و خدمات بیشتری می توانیم تولید کنیم.

۱۴- آیا می توانیم منابع جدیدی را خلق کنیم؟ متأسفانه نمی توانیم عصای جادویی را تکان دهیم و منابعی را خلق کنیم. به جای آن، ما به منابع در دسترس محدود شده ایم.

۱۵- منظور از محدودیت منابع چیست؟ یعنی در هر نقطه از زمان، هر کشور مقدار معینی از نیروی کار، زمین قابل بهره برداری، سرمایه انسانی و فیزیکی و تعدادی کارآفرین دارد.

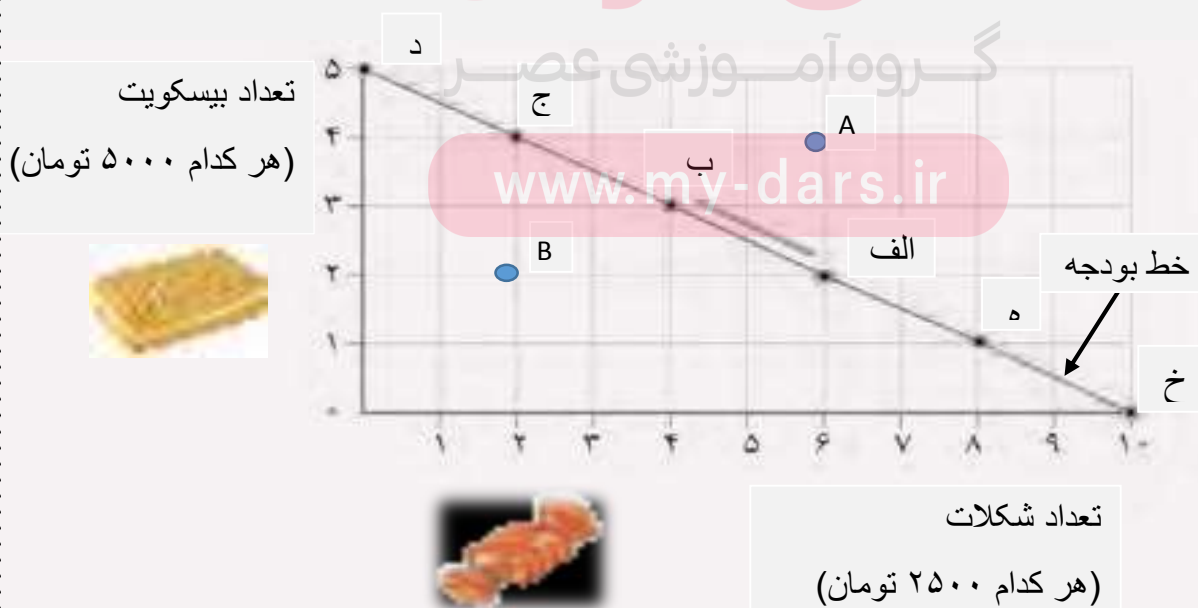
۱۶- کمیابی منابع هر جامعه را با چه چیزی مواجه می سازد؟ با **مبادله**، اگر منابع بیشتری برای تولید یک کالا و خدمات اختصاص داده شود، منابع کمتری برای تولید کالا و خدمات دیگر باقی می ماند.

مثال: برای ساختن دوچرخه بیشتر، کارخانه لاستیک بیشتری به منظور تولید چرخ، فلز بیشتری برای اسکلت دوچرخه و زمین بیشتری برای سالن های کارخانه لازم است. همچنین نیاز بیشتری به سرمایه برای ساختن ماشین آلات سازنده اسکلت و قطعات دوچرخه، نیروی کار برای سر هم کردن و فروش دوچرخه و کارآفرین برای راه اندازی شغل دوچرخه سازی خواهیم داشت. منابعی که در کارخانه دوچرخه سازی استفاده می شود، نیازمند استفاده از تولیدات چیزهای دیگر مثل رایانه ها و خودروها هم هستند. پس تصمیم برای داشتن دوچرخه بیشتر به معنای از دست دادن چیزهای دیگر است.

۱۷- حتی اگر یک کشور کالاهایی را از دیگر کشورها بخرد، هنوز با کمیابی و مبادله مواجه است.

۱۸- منظور از قید بودجه چیست؟ وقتی شما مقدار مشخص و محدودی پول برای خرج کردن دارید، در این حالت می گوئیم شما یک قید بودجه دارید. به دلیل اینکه بودجه تان محدود است، شما مجبورید بین گزینه های خود بده - بستان کنید.

۱۹- فرض کنید شما **۲۵ هزار تومان** برای صرف ناهار پول دارید. **الف** در شکل زیر نحوه انتخاب بین بیسکویت و شکلات را بررسی کنید. **ب** هر نقطه بر روی نمودار خط بودجه نشان دهنده چیست؟ **ج** بده - بستان بین نقاط الف و ب چگونه است؟ اگر از نقطه الف به ب یا بالعکس حرکت کنیم، چه تغییری در مقدار انتخاب شده از هر یک از این دو کالا روی می دهد؟

جدول ترکیب های قابل حصول بسکویت و شکلات با ۲۵ هزار تومان پول

ترکیب	تعداد شکلات (قیمت هر شکلات ۲۵۰۰ تومان)	تعداد بسکویت (قیمت هر بسکویت ۵۰۰۰ تومان)	کل درآمد مصرف کننده
د	۰	۵	۲۵ هزار تومان
ج	۲	۴	۲۵ هزار تومان
ب	۴	۳	۲۵ هزار تومان
الف	۶	۲	۲۵ هزار تومان
ه	۸	۱	۲۵ هزار تومان
خ	۱۰	۰	۲۵ هزار تومان

نقطه د: پنج عدد بسکویت خریده و هیچ شکلاتی نخریده و کل درآمدش صرف بسکویت کرده است.

نقطه ج: در این نقطه چهار عدد بسکویت خریداری کرده و دو عدد شکلات (برای داشتن دو عدد شکلات از یک عدد بسکویت صرف نظر کرده که این یک عدد بسکویت هزینه فرصت است).

نقطه ب: در این نقطه سه عدد بسکویت خریداری کرده و چهار عدد شکلات (نسبت به نقطه د از دو عدد بسکویت صرف نظر کرده تا بتواند چهار عدد شکلات بخرد این دو عدد بسکویت که صرف نظر شده هزینه فرصت است).

نقطه الف: دو عدد بسکویت خریداری کرده و شش عدد شکلات (نسبت به نقطه د از سه عدد بسکویت صرف نظر کرده تا بتواند شش عدد شکلات بخرد پس سه عدد بسکویت که صرف نظر شده هزینه فرصت است).

نقطه ه: در این نقطه هشت عدد شکلات خریداری کرده و یک عدد بسکویت (نسبت به نقطه د از چهار عدد بسکویت صرف نظر کرده تا بتواند هشت عدد شکلات بخرد پس چهار عدد بسکویت هزینه فرصت است).

نقطه خ: ده عدد شکلات خریداری کرده و هیچ بسکویت نخریده (نسبت به نقطه د از پنج عدد بسکویت صرف نظر کرده تا بتواند ۱۰ عدد شکلات بخرد پس پنج عدد بسکویت هزینه فرصت است).

خط بودجه: مکان هندسی ترکیب هایی از کالاهایی که در صورت هزینه شدن تمام درآمد می توانند خریداری شوند.

(ب) هر نقطه بر روی نمودار خط بودجه نشان دهنده ترکیب هایی از دو کالای بسکویت و شکلات است که مصرف کننده با خرج تمام درآمدش می تواند خریداری کند.

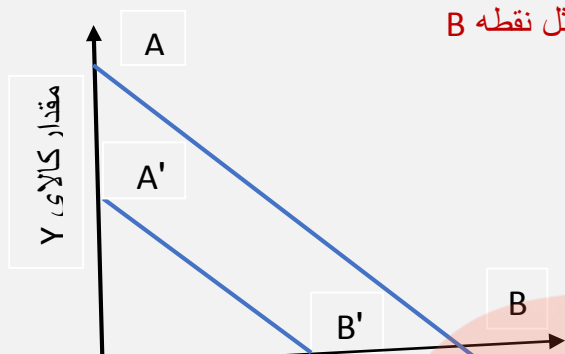
(ج) در نقطه الف شش عدد شکلات و دو عدد بسکویت خریداری شده است.

در نقطه ب چهار عدد شکلات و سه عدد بسکویت خریداری شده است.

اگر از نقطه الف به نقطه ب حرکت کنیم دو عدد شکلات از دست می دهیم تا یک عدد بسکویت بیشتر به دست بیاوریم پس دو عدد شکلات بده و یک عدد بسکویت بستان است در کل هزینه فرصت در این جابجایی دو عدد شکلات است.

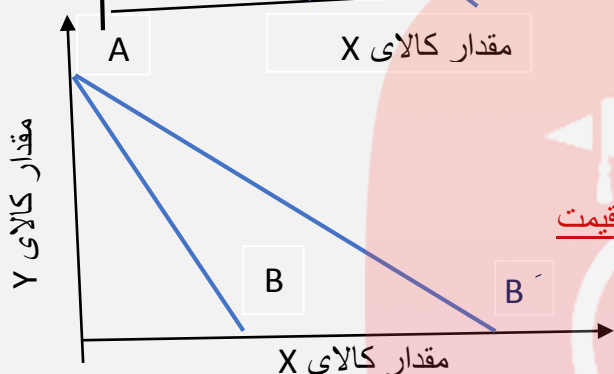
۲۰- تمام نقاط بالای خط بودجه قابل دسترسی نیستند چون درآمد محدود است مثل نقطه A

و تمام نقاط زیر خط بودجه قابل دسترسی هستند ولی بودجه فرد بطور کامل خرج نمی شود و رضایت خاطر کامل برای مصرف کننده حاصل نمی شود مثل نقطه B

۲۱- دلیل انتقال خط بودجه از AB به $A'B'$ چیست؟

با فرض ثابت بودن قیمت کالاها و کاهش درآمد خط بودجه بصورت موازی به پایین انتقال پیدا می کند.

۲۲- دلیل انتقال خط بودجه از AB به AB' چیست؟

با فرض ثابت بودن درآمد و قیمت کالای Y به دلیل کاهش قیمت کالای X خط بودجه به بیرون چرخش پیدا می کند.

۲۳- هزینه دررفته چیست؟ هزینه هایی که پرداخت شده است و شما نمی توانید آن را باز گردانید «هزینه دررفته» نام دارد؛ این هزینه ها نباید تأثیری در انتخاب و تصمیم شما داشته باشد. مفهوم هزینه های دررفته را می توانید پولی تصور کنید که به یک چاه عمیق افتاده است و دیگر قابل دسترسی نیست.

۲۴- تنها هزینه ای که بر تصمیم گیریتان مؤثر است، هزینه هایی است که در زمان تصمیم گیری شما به وجود می آیند. برای اینکه یک تصمیم خوب بگیرید، تشخیص تفاوت هزینه هایی که بر تصمیم شما تأثیرگذارند، بسیار مهم اند. هزینه های دررفته مهم نیستند، چون دیگر رفته اند و قابل برگشت نیستند. فهمیدن اینکه هزینه ها را چطور ارزیابی کنیم، تنها بخشی از گرفتن یک تصمیم خوب است. باید هزینه ها در مقابل منافع سنجیده شوند

۲۵- اگر شما اینترنتی لباسی را به قیمت ۱۰۰ هزار تومان خریده باشید و بعد از دریافت لباس، آن را دوست نداشته باشید و لباس دیگری را به قیمت ۱۸۰ هزار تومان بخرید، هزینه دررفته شما چقدر می باشد؟ هزینه در رفته همان ۱۰۰ هزار تومانی است که دیگر قابل برگشت نیست.

۲۶- نکته در هزینه در رفته منظور این است که اگر به دلایلی تصمیم اشتباهی گرفتیم، هزینه ها و منافع را مقایسه کنیم و هزینه هایی که قبلاً از دست رفته را دیگر در تصمیم جدید در نظر نگیریم مثلاً اگر دانش آموزی رشته تحصیلی دبیرستان را اشتباه انتخاب کند و نمره هاش و معدلش ضعیف باشد، و دو سال هم از تحصیل آن دانش آموز در آن رشته گذشته باشد، برای تصمیم جدید نگوید من زمان و پول صرف کردم همین رشته را ادامه می دهم، زمان و پولی که صرف کرده را در نظر نگیرد و تصمیم جدید بگیرد.

۲۷- برای اینکه تصمیم‌گیری منطقی باشد بایدچکار کنیم؟ باید تمام منافع را با تمام هزینه‌ها مقایسه کنید و در نهایت به این نتیجه برسید که در گزینه‌ای که شما انتخاب کرده‌اید، منافع بیشتر از هزینه‌هاست؛ مثلاً افراد وقتی سوار خودرو می‌شوند منافع بستن کمربند ایمنی را با هزینه‌های آن مقایسه می‌کنند؛ ممکن است برخی با مقایسه‌ی بالا بلافاصله کمربندایمنی خود را ببندند و برخی دیگر در بستن کمربند ایمنی سهل‌انگاری کنند!

۲۸- همیشه مقایسه‌ی هزینه‌ها و منافع بر اساس چه چیزی انجام می‌گیرد؟ بر اساس اطلاعاتی که از آنها داریم.

۲۹- دو نوع گسترده از انواع تصمیمات را توضیح دهید و مثال بزنید.

- **اولین دسته** به یک انتخاب از میان گزینه‌های مختلف می‌پردازد. مثلاً گاهی اوقات گزینه‌های تصمیم ما این است که مطالعه کنیم یا به گردش برویم.
 - **دسته دیگر** به انتخاب چه مقدار از هر چیزی اشاره دارد. مثلاً درباره‌ی میزان مطالعه یا مدت زمان گردش، در حال تصمیم‌گیری هستیم.
- موفق باشید.

مای درس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

به نام خالق هستی

درسنامه درس چهارم: مرز امکانات تولید

تهیه و تنظیم: مهین قریشوندی، شهرستان ایذه استان خوزستان

۱- یکی از الگو هایی که می توانیم با آن، کاربرد اصول و مفاهیم اولیه انتخاب درست را در انتخاب بهینه تمرین کنیم، چیست؟ الگوی مرز امکانات تولید است.

۲- چه مفاهیمی را با کمک منحنی امکانات تولید می توان توضیح داد؟

مفهوم تخصیص بهینه، کارایی و هزینه فرصت

۳- الگو چیست؟

الگو نمایشی ساده از واقعیتی پیچیده است؛ مثلاً نقشه راه های یک الگو است؛ زیرا جزئیات از جمله ساختارها، درختان و دست اندازها را نشان نمی دهد. نقشه فقط راه های اصلی و فرعی را نشان می دهد تا شما بدون درگیر شدن در جزئیات غیرلازم، بتوانید از جایی که هستید به جایی که می خواهید، بروید. الگوی آناتومی بدن انسان که در زیست شناسی استفاده می شود هم یک الگو است.

۴- یکی از الگوهای اقتصادی که اجازه می دهد تا درک بهتری از بده-بستان های یک کشور در استفاده از منابع کمیاب پیدا کنید الگوی مرز امکانات تولید است.

۵- در اقتصاد هم الگوهایی وجود دارد که بسیاری از جزئیات دنیای واقعی را می کند تا به ما کمک کند بر آنچه اهمیت دارد، متمرکز شویم. الگوی مرز امکانات تولید یکی از این الگو های اقتصادی است.

۶- یکی از انتخاب های اساسی را که هر کسب و کاری، مثلاً یک شرکت تولیدی، با آن روبه روست بنویسید. این است که این شرکت چگونه می تواند منابع کمیاب خود را در میان انواع تولیدات تقسیم کند؟

۷- منحنی امکانات تولید (مرز امکانات تولید) را توضیح دهید. مثال بزنید.

برای اینکه بتوان منحنی امکانات تولید را به آسانی تحلیل کرد فرضی را برای آن در نظر می گیرند:

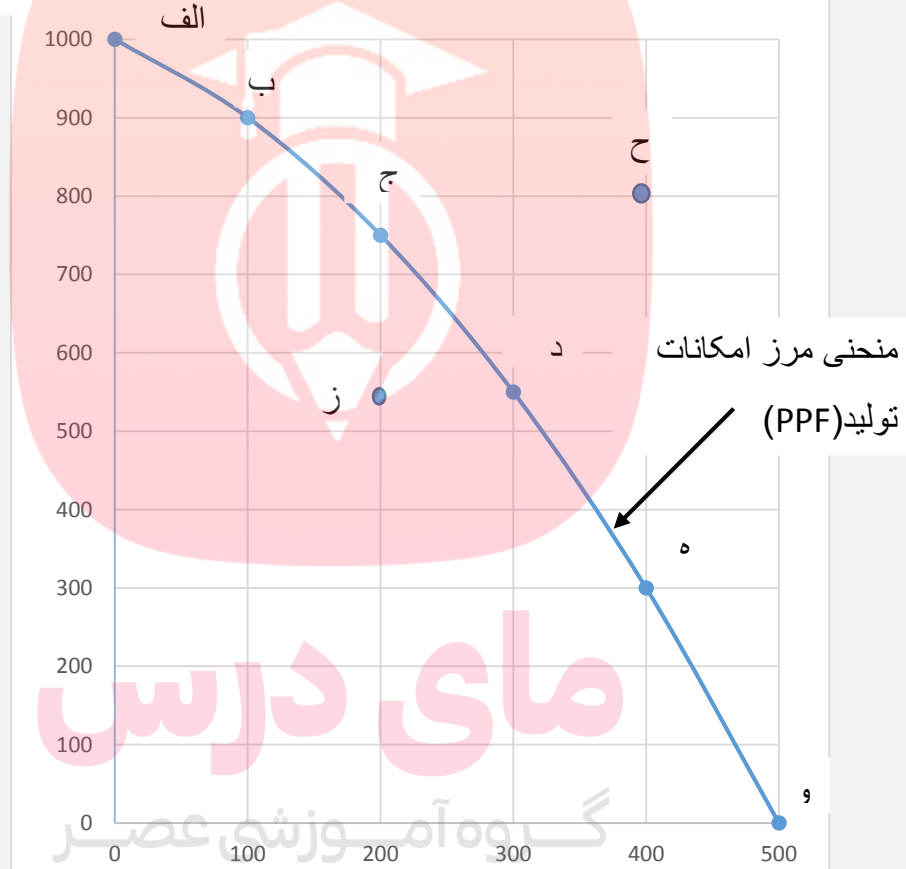
یکی از آن فرض این است که منابع تولیدی جامعه فقط صرف تولید دو کالا می گردد. چون کار کردن با یک الگوی واقعی که شامل هزاران کالا و خدمات است، بسیار دشوار است و از این رو می توان تولیدات یک کشور را همچون تولیدات یک شرکت، به صورت ساده با دو کالا نشان داد.

منحنی امکانات تولید، مکان هندسی ترکیبات مختلفی از دو محصول است که در شرایط ثابت (از جمله تکنولوژی معین)، با مقدار معینی منابع موجود تولید می شود.

مثلاً تصور کنید شرکتی راه اندازی کرده اید که فقط پنیر و ماست تولید می کند. جدول زیر مقادیر مختلفی از پنیر و ماست را که شرکت شما در هفته می تواند تولید کند، نشان می دهد.

ردیف	مقدار تولید پنیر (بسته)	مقدار تولید ماست (سطل)
الف	۱۰۰۰	۰
ب	۹۰۰	۱۰۰
ج	۷۵۰	۲۰۰
د	۵۵۰	۳۰۰
ه	۳۰۰	۴۰۰
و	۰	۵۰۰

مقدار پنیر (بسته)

مقدار ماست (سطل)

www.my-dars.ir

نقطه الف: اگر همه منابع کمیاب فقط برای تولید پنیر به کار رود حداکثر ۱۰۰۰ بسته پنیر در هفته تولید می شود و البته دیگر امکان تولید ماست وجود نخواهد داشت.

نقطه و: اگر همه منابع کمیاب تولید صرف تولید ماست شود، در مجموع ۵۰۰ سطل تولید می شود و پنیری تولید نمی گردد.

مابقی نقاط نیز نشان می دهد که منابع کمیاب بین تولید این دو کالا تقسیم شده است، به طوری که در **نقطه ب** بیشتر منابع به تولید پنیر اختصاص یافته و در **نقطه ه** بیشتر صرف تولید ماست شده است،

به خطی که از اتصال این نقاط به دست می آید، مرز امکانات تولید گفته می شود و نشان دهنده حداکثر امکان تولید شرکت شما با منابع موجود است.

مرز امکانات تولید مرزی است بین آنچه یک کسب و کار با استفاده از منابع موجود و در دسترسش می تواند تولید کند و آنچه نمی تواند. این کسب و کار می تواند هر سطح تولید را که با نقطه ای بر روی مرز امکانات تولید نشان داده شده است، انتخاب کند؛ مثلاً **نقاط (الف، ب، ج، د، ه، و)** اینها نقاطی هستند که شرکت شما با منابع کمیاب موجودش می تواند بیشترین تولید را داشته باشد. ولی تمام نقاط خارج از خط مرز امکانات تولید مثل **نقطه ح** قابل دسترس نیستند زیرا با منابع موجود نمی توانید آن میزان کالا تولید کنید، و تمام نقاط زیر خط مرز امکانات تولید قابل دسترس هستند اما همه منابع تولید کامل به کار گرفته نشدند یعنی باز هم منابع کافی برای تولید وجود دارد. برای مثال، **نقطه ز** یک ترکیب از ۵۵۰ بسته پنیر و ۲۰۰ سطل ماست را نشان می دهد. روشن است که اگر بخواهد می تواند نقطه ز را تولید کند. اما مرز امکانات تولید به ما نشان می دهد که اگر ۵۵۰ بسته پنیر تولید شود، باز هم منابع کافی برای تولید ۳۰۰ سطل ماست (به جای ۲۰۰ سطل)، وجود خواهد داشت (نقطه د). بنابراین شرکت می تواند ترجیح دهد که با استفاده از منابع در نقطه د تولید کند به جای اینکه در نقطه ز تولید کند. به طور کلی، بهتر است یک شرکت، به جای تولید در درون مرز امکانات تولید، بر روی مرز امکانات تولید کند.

همین امر درباره یک کشور هم وجود دارد. کشورها باید تصمیم بگیرند که منابع کمیاب خود را چگونه میان تولید کالاها اختصاص دهند.

۸- مرز امکانات تولید نشان دهنده ی چیست؟ نشان دهنده حداکثر امکان تولید شرکت شما با منابع موجود است.

۹- هر نقطه در زیر مرز امکانات تولید نشان دهنده چیست؟ چرا.

هر نقطه در زیر مرز امکانات تولید، نشان دهنده این است که اقتصاد از بیشترین منابع استفاده نکرده است؛ زیرا حداقل بیشتر از یک کالا می توانست تولید کند، بدون اینکه از تولید کالاهای دیگر کم کند.

۱۰- هر نقطه در خارج از مرز امکانات تولید نشان دهنده چیست؟

هر نقطه در خارج از مرز امکانات تولید، نشان دهنده ی این است که منابع کافی برای تولید آن وجود ندارد.

۱۱- چرا از لحاظ اقتصادی «چیزی به نام ناهار مجانی وجود ندارد»؟

در اقتصاد از این جمله برای اشاره به بعضی از مدارس که در گذشته ناهار رایگان به دانش آموزان می دادند، استفاده می شود. منظور این است که حتی اگر ناهاری برای دانش آموزان رایگان باشد، برای جامعه رایگان نیست چون تولید غذا به منابع نیاز دارد. از این منابع می توان برای تولید چیزهای دیگری استفاده کرد. بنابراین برای داشتن «ناهار رایگان» باید بپذیریم که از بعضی کالاها یا خدمات دیگر کمتر داشته باشیم. حتی کالاهایی که برای افراد «رایگان» است، معمولاً برای تولیدشان زمان صرف می شود و هزینه فرصتی برای جامعه (هزینه فرصت اجتماع) دارد.

۱۱- هزینه فرصت را با کمک مرز امکانات تولید توضیح دهید و مثال بزنید.

مرز امکانات تولید به ما اجازه می دهد تا هزینه فرصت یک شرکت یا یک کشور را زمانی که بیش از یک کالا تولید می کند، مشخص کنیم.

فرض کنید شرکتی در نقطه ج در نمودار صفحه ۳۷ شروع به تولید ۷۵۰ بسته پنیر و ۲۰۰ سطل ماست می کند. این شرکت اگر بخواهد ۱۵۰ بسته بیشتر پنیر تولید کند هزینه فرصت آن چقدر است؟ برای تولید پنیر بیشتر نیاز است که شرکت به سمت چپ و بالا در طول مرز امکانات تولید جابه جا شود، یعنی در این حالت از نقطه ج به نقطه ب برویم. در نقطه ب، تولیدات شرکت ۹۰۰ بسته پنیر است؛ یعنی ۱۵۰ بسته بیشتر از تولیدات در نقطه ج است. همچنین شرکت، ۱۰۰ سطل ماست در نقطه ب تولید می کند که ۱۰۰ عدد کمتر از تولید ماست در نقطه ج است. بنابراین هزینه فرصت ۱۵۰ بسته پنیر بیشتر، ۱۰۰ سطل ماست است. به این دلیل که برای تولید ۱۵۰ بسته پنیر بیشتر، شرکت باید از تولید ۱۰۰ سطل ماست، صرف نظر کند.

مرز امکانات تولید نشان می دهد که برای داشتن پنیر بیشتر، شرکت تولیدی ما باید از مقداری ماست صرف نظر کند. ماست های از دست رفته، هزینه فرصت پنیر بیشتر است.

۱۲- با توجه به نمودار صفحه ۳۷، فرض کنید شرکتی در نقطه د تولید می کند، اگر نقطه ه را انتخاب کند برای تولید هزینه فرصت آن چقدر است؟

در نقطه د ۵۵۰ بسته پنیر تولید می کند و ۳۰۰ سطل ماست اگر نقطه ه انتخاب شود ۳۰۰ بسته پنیر تولید می شود (یعنی ۲۵۰ بسته پنیر کمتر) و ۴۰۰ سطل ماست تولید می شود (۱۰۰ سطل بیشتر) پس هزینه فرصت ۱۰۰ سطل ماست بیشتر ۲۵۰ بسته پنیر است.

۱۳- کارایی و ناکارایی در اقتصاد را توضیح دهید و مثال بزنید.

کارایی: اگر یک شرکت یا یک کشور، هر فرصتی را برای استفاده بهتر از منابع به کار گیرد، بدون آنکه وضع دیگران بدتر شود، اقتصاد آن شرکت یا کشور کار است؛ یعنی شرکت یا کشور از منابع موجود خود، بیشترین استفاده را می برد. در این صورت حداقل بیش از یک کالا یا خدمت می توان در دسترس مردم قرار داد؛ بدون آنکه کالاها یا خدمات دیگر کاهش پیدا کنند. (همان نقاط روی مرز امکانات تولید)

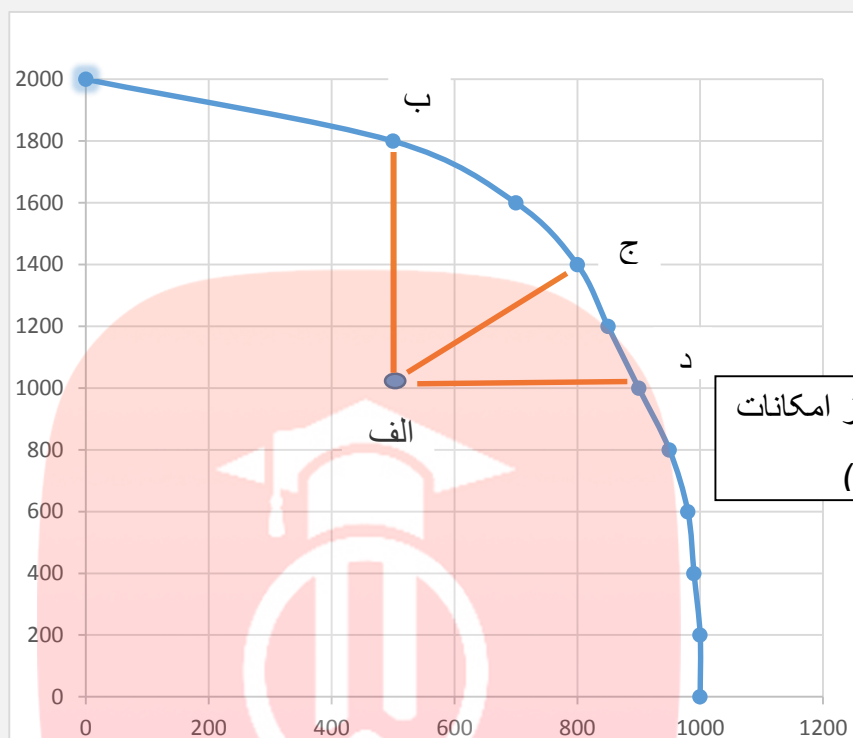
مثلاً فرض کنید ارائه دهندگان دسترسی به اینترنت در یک کشور، بجای اینکه دو کارگر را برای ارتباط هر خانه با سرویس اینترنت بفرستند، یک کارگر بفرستند. در نتیجه کارگر کمتری در این صنعت نیاز می شد و کشور می توانست با آن کارگردومی، تولیداتش در کالاها و خدمات دیگر را گسترش دهد.

ناکارایی: هر نقطه در زیر مرز امکانات تولید، نشان دهنده این است که اقتصاد از بیشترین منابع استفاده نکرده است؛ زیرا حداقل بیشتر از یک کالا می توانست تولید کند، بدون اینکه کالاها یا دیگر حذف گردند.

مثلاً فرض کنید ارائه دهندگان دسترسی به اینترنت در یک کشور، دو کارگر را برای ارتباط هر خانه با سرویس اینترنت می فرستند. با اینکه یک کارگر می توانست کار را به همان سرعت انجام دهد! در این صورت تولید در این کشور ناکار خواهد بود.

۱۴- با توجه به شکل زیر نقاط کارا و ناکارا را توضیح دهید.

تعداد تی شرت

منحنی مرز امکانات
تولید (PPF)

مقدار اتصال اینترنت

در این شکل، یک کشور از تمام منابعش استفاده می کند تا یکی از این دو را تولید کند: **اتصالات اینترنت** یا **تی شرت**. **نقطه الف** ترکیب تلاقی تی شرت و اتصال اینترنت را برای زمانی که **دو کارگر** برای اتصال به هر خانه فرستاده می شوند، نشان می دهد: ۵۰۰ خانه که به اینترنت متصل شده اند و ۱۰۰۰ تی شرت که در یک هفته تولید شده اند.

توجه کنید که **نقطه الف** در زیر **مرز امکانات تولید** قرار دارد. این ناحیه نقاطی است که تولید در آن **ناکار است**. اقتصاد از بیشترین منابع استفاده نکرده است؛ زیرا حداقل بیشتر از یک کالا می توانست تولید کند، بدون اینکه کالاهای دیگر حذف گردند. با تغییر نحوه استفاده از منابع، در این مورد، با ارسال تنها **یک کارگر** اتصال کابل به هر خانه، کشور می تواند به **نقطه ای روی مرزهای امکانات تولید خود** حرکت کند.

برای نیروی کار آزاد شده سه حالت پیش می آید **۱-** اگر در خود صنعت اتصال کابل اینترنت به کارگرفته شود، اتصال بیشتری از خانه ها انجام می گیرد؛ یعنی کشور از **نقطه الف** به **نقطه د** جابه جا می شود. **۲-** اما اگر کارگر اضافی برای تولید تی شرت استفاده شود، تولید از **نقطه الف** به **نقطه ب** انتقال می یابد. **۳-** اگر کارگر اضافی بین دو صنعت تقسیم شود؛ مثلاً نیمی از روز به اتصال کابل بپردازد و نیمی از روز را در کارگاه تولیدی کار کند تا هم تی شرت بیشتر و هم خانه های بیشتری را به اینترنت متصل کند. در این صورت، کشور از **نقطه الف** به **یک نقطه مانند ج** حرکت می کند.

۱۵- وقتی تولید ناکارا باشد، این امکان وجود دارد که حداقل بیشتر از یک کالا تولید شود؛ بدون آنکه از تولید کالاهای دیگر کاسته شود.

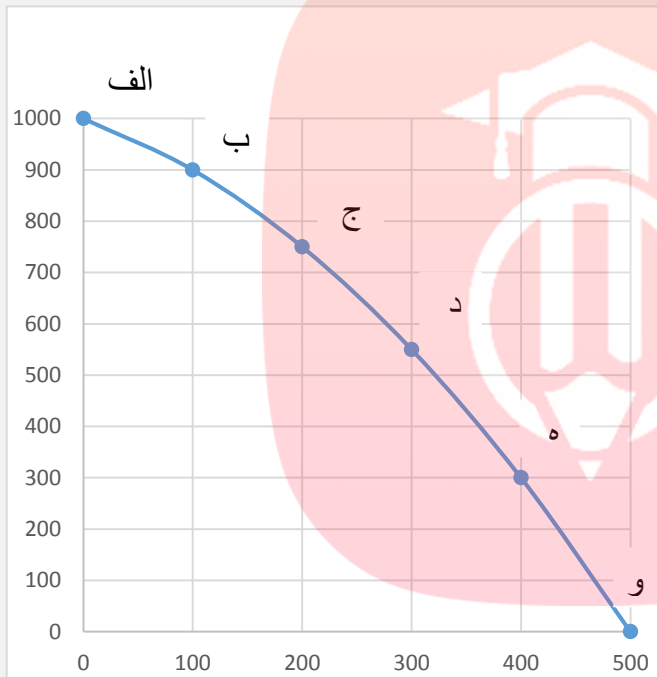
۱۷- ناحیه خارج از مرز فقط نقاطی هستند که کشور می تواند آرزوی رسیدن به آنها را داشته باشد

۱۷- چرا با فرض ثابت ماندن تولید، تولید خارج از مرز امکانات تولید برای کشورها آرزوست؟ زیرا کشور در آن زمان منابع کافی برای تولید در آن سطح را ندارد.

فعالیت:

فعالیت صفحه ۳۸

مقدار تولید گندم (کیلوگرم)

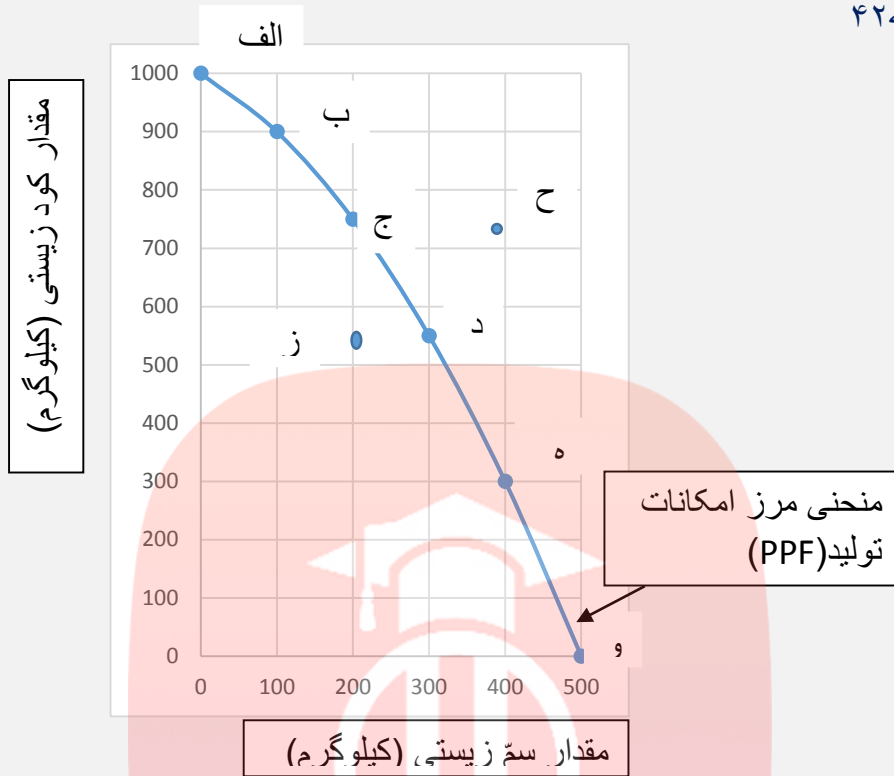
ردیف	مقدار تولید گندم (کیلوگرم)	تعداد خودرو
الف	۱۰۰۰	۰
ب	۹۰۰	۱۰۰
ج	۷۵۰	۲۰۰
د	۵۵۰	۳۰۰
ه	۳۰۰	۴۰۰
و	۰	۵۰۰

تعداد خودرو

فعالیت صفحه ۳۹

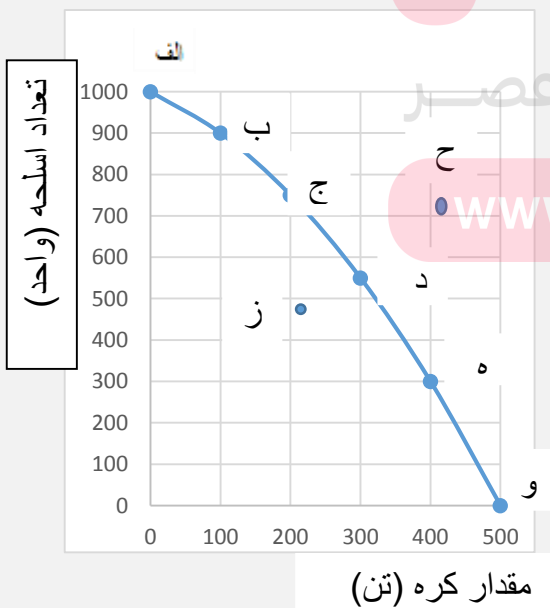
باتوجه به نمودار صفحه ۳۷ شرکت تولیدی در نقطه ج ۷۵۰ بسته پنیر و ۲۰۰ اسطل ماست تولید می کرد، اما برای تولید ۱۰۰ اسطل ماست بیشتر نقطه د را انتخاب می کند که ۵۵۰ بسته پنیر و ۳۰۰ اسطل ماست تولید می شود با حرکت از نقطه ج به نقطه د این شرکت ۲۰۰ بسته پنیر از دست می دهد یعنی بده تا ۱۰۰ اسطل ماست بدست بیاورد. پس هزینه فرصت برابر است با ۲۰۰ بسته پنیر

۱-

- تعداد کارگران تولیدکننده کود زیستی افزایش می یابد یعنی یکی از نهاده ها (نیروی کار) زیاد کردیم پس انتقال مرز امکانات تولید صورت می گیرد.
- مقدار سمّ زیستی که مشتریان می خواهند، افزایش می یابد یعنی جابه جاشدن در طول مرز امکانات به سمت راست و پایین یعنی از کود کمتر تولید می شود تا سم بیشتری تولید شود.
- بعضی از کارگران خط تولید سمّ زیستی، در حال حاضر بیکارند یعنی انتقال مرز امکانات تولید به سمت چپ یعنی در منطقه ناکارا
- منابع و مواد اولیه جدید این اجازه را به شرکت می دهند تا هر دو محصول، به مقدار بیشتری تولید شود. انتقال مرز امکانات تولید به سمت راست.
- یک فناوری جدید، منابع موجود برای تولید هر دو محصول را افزایش داده است. انتقال مرز امکانات تولید به سمت راست.

۲-

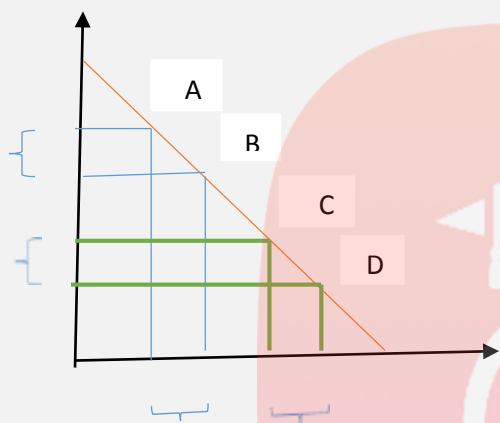
- در نقطه **و** ۵۰۰ تن کره تولید شده و هیچ اسلحه تولید نشده است.
- در نقطه **الف** ۱۰۰۰ واحد اسلحه تولید می شود و هیچ کره تولید نمی شود.
- با جابه جاشدن از نقطه **و** به **ه** ۳۰۰ واحد اسلحه بیشتر تولید می شود.
- در نقطه **ه** نسبت **به و** ۱۰۰ تن کره کمتری تولید می شود.

تولید در **نقطه ز** ناکارا است چون همه عوامل تولید

به کار گرفته نشدند یا بصورت بهینه از آنها استفاده نمی شود.

دستیابی به **نقطه ح** غیر ممکن است زیرا عوامل تولید موجود نمی توانند مقدار بیشتری کالا تولید کنند.

اگر مرز امکانات تولید یک خط راست با شیب منفی بود، دیگر قانون افزایش هزینه فرصت وجود نداشت بلکه هزینه ثابت بود مثل شکل: یعنی از **نقطه A به B** و از **نقطه C به D** هزینه فرصت برابر است.

یعنی در **نقطه A به B** به همان تعدادی که تولید اسلحه کم می شود تا به میزان بیشتری کره تولید شود در حرکت از **نقطه C به D** نیز به همان تعداد اسلحه کمتر تولید می شود تا کره بیشتری تولید شود.

توضیحات بیشتر:

در صورتیکه در منحنی مرز امکانات تولید محدب مثل شکل صفحه ۴۳ هزینه فرصت افزایشی است. و در منحنی مرز امکانات مقعر برعکس شکل صفحه ۴۳ هزینه فرصت کاهش می یابد.

نقاط کار اطبق شکل: نقاط روی منحنی مرز امکانات تولید

تحلیل کنید: هر نقطه روی مرز امکانات تولید تخصیص بهینه و انتخاب کارا می باشد زیرا از تمام نهاده های کمیاب تولید بصورت بهینه استفاده می شود.

www.my-dars.ir

موفق باشید.

به نام خالق هستی

درسنامه درس پنجم: بازار چیست و چگونه عمل می کند؟

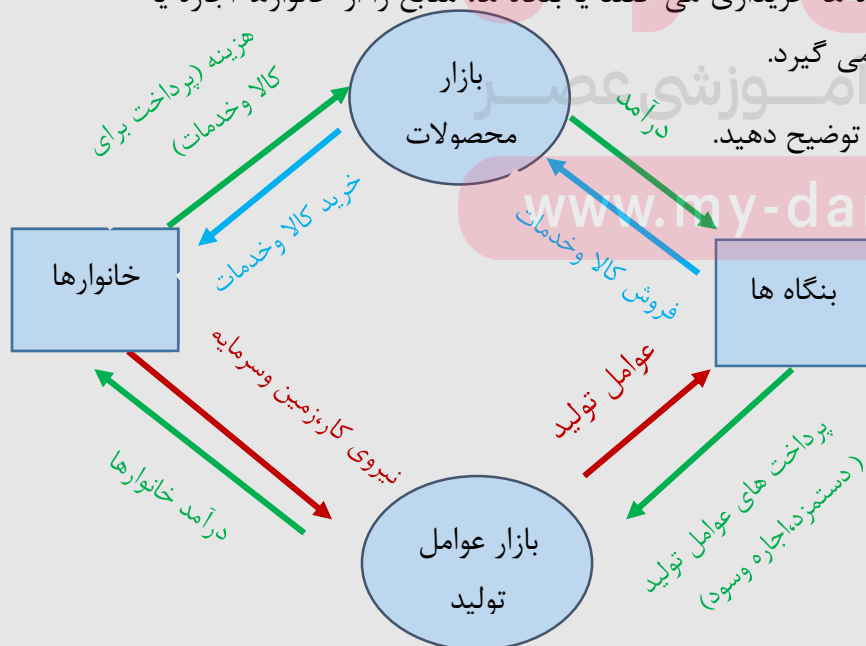
تهیه و تنظیم: مهین قریشوندی، شهرستان ایذه، استان خوزستان

- (۱) دو بازیگر اصلی اقتصاد را نام ببرید و بنویسید از چه طریقی، قیمت و مقدار کالا و خدمات را تعیین می کنند؟ خانوارها و بنگاه ها، از طریق بده - بستن های بین خود
- (۲) دو گروه از مهم ترین تصمیم گیرندگان و بازیگران در اقتصاد، خانوارها و بنگاه ها هستند.
- (۳) خانوارها چگونه در اقتصاد مشارکت می کنند؟ خانوارها در دو حالت در اقتصاد مشارکت می کنند:
۱ خانوارها کالاها و خدمات مورد نیاز را از کسب و کارها خریداری می کنند.
۲ خانوارها زمین، نیروی کار، سرمایه و کارآفرینی را برای تولید کالاها و خدمات ارائه می کنند.
- (۳) در اقتصاد، منظور از «بنگاه» چیست؟ در اقتصاد، «بنگاه» همان چیزی است که مردم معمولاً آن را به عنوان یک کسب و کار می شناسند. شامل مزارع کشاورزی، فروشگاه ها، کسب و کارهای خویش فرمایی مثل پیرایشگری، نقشه کشی و معماری ساختمان یا شرکت ها و کارگاه ها و کارخانه های تولیدی هستند.
- (۴) بنگاه ها برای تولید کالا و خدمات منابع را از کجا خریداری می کنند؟

برای تولید کالاها و خدمات، بنگاه ها از خانوارها منابع را خریداری یا اجاره می کنند. مثلاً یک رستوران زنجیره ای، زمانی که افرادی را استخدام می کند، نیروی کار از خانوارها اجاره می کند.

(۴) وقتی خانوارها کالاها و خدمات را از بنگاه ها خریداری می کنند یا بنگاه ها، منابع را از خانوارها اجاره یا خریداری می کنند، رابطه داد و ستد شکل می گیرد.

(۵) نمودار جریان چرخشی ساده در اقتصاد را توضیح دهید.

خانوارها مالک عوامل تولید هستند و عوامل

تولید را در اختیار بنگاه های تولیدی قرار

می دهند (فلش قرمز رنگ) و بابت

نیروی کار دستمزد یا حقوق دریافت

می شود و بابت زمین یا خانه اجاره دریافت می شود و بابت سرمایه سود دریافت می شود که درآمد خانوار محسوب می شود. (فلش سبز رنگ) و بنگاه ها این منابع را به کالا و خدمات تبدیل می کنند و در اختیار خانوارها قرار می دهند (فلش آبی رنگ) و از خانوار پول دریافت می کنند (همان پولی که خودشان به عنوان درآمد به خانوارها داده بودند)، این پولی که خانوار بجای خرید کالا و خدمات به بنگاه ها می دهند درآمد بنگاه محسوب می شود (فلش سبز رنگ).

بررسی بازار

۶) بازار چیست؟

بازار معنای خاصی در اقتصاد دارد؛ بازار به مجموعه خریداران (تقاضاکنندگان یا همان خانوارها) و فروشندگان (عرضه کنندگان یا همان بنگاه ها) هر چیزی در هر جای ممکن گفته می شود.

مبادلات در بازار ممکن است **حضوری و حقیقی** نباشد و به صورت **مجازی** و در **اینترنت** صورت گیرد. شما ممکن است با تلفن و پشت میز سفارش دهید و یا با شبکه اینترنت، خرید اینترنتی کنید.

۷) در بازار کالاها و خدمات، خانوارها خریدار و بنگاه ها فروشنده اند.

۸) بازار چند بخش دارد؟ دو بخش الف) تقاضاکنندگان ب) عرضه کنندگان

الف) خریداران یا تقاضاکنندگان و فرایند تصمیم گیری آنها

۹) منظور از خریداران در بازار چیست؟

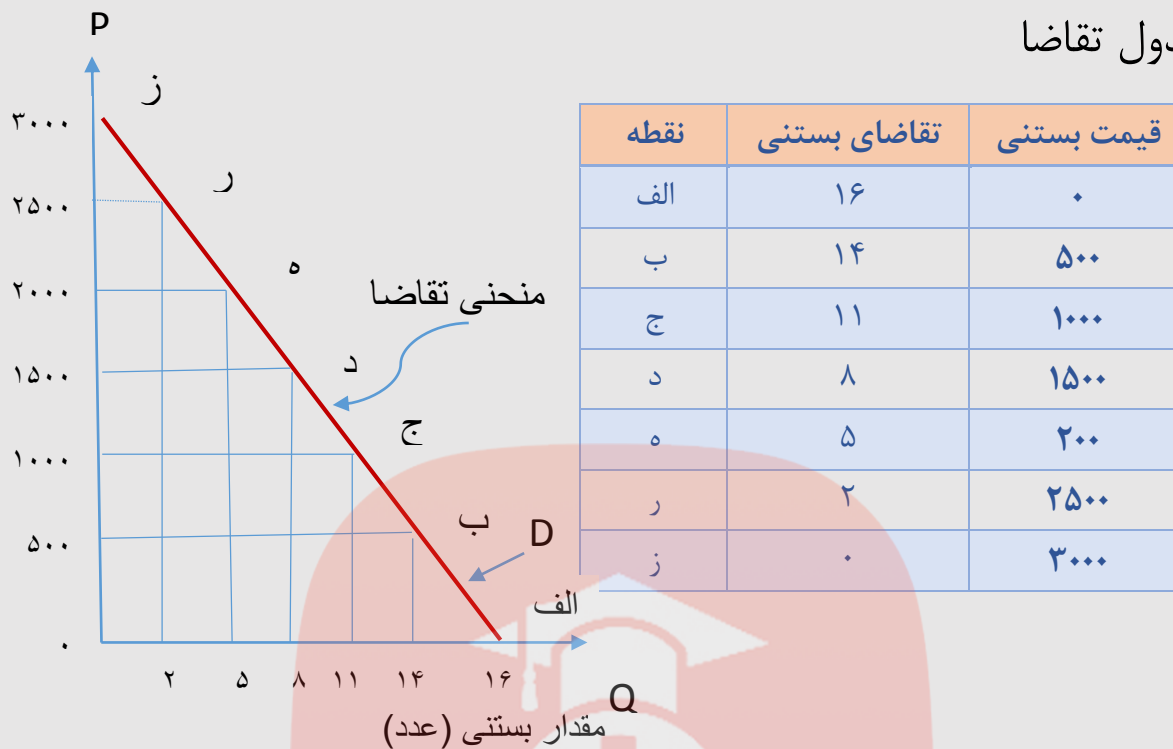
خریداران، خانوارهایی هستند که تقاضاکننده کالاها و خدمات اند و نسبت به مشاهده تغییر شرایط بازار

تصمیمات متفاوتی می گیرند. www.my-dars.ir

۱۰) قانون تقاضا را توضیح دهید و مثال بزنید.

مقدار تقاضا از یک کالا با قیمت آن رابطه ای عکس دارد. به طوری که با افزایش قیمت، مقدار تقاضا کاهش می یابد و بالعکس! به این رابطه، « قانون تقاضا » می گویند.

مثال: تصور کنید بعد از ظهرهای گرم تابستان برای خانواده بستنی می خرید تا با خنکای مصرف آن گرما را تحمل پذیرتر کنید.

رسم منحنی تقاضا: یک محور عمودی و یک محور افقی می کشیم، روی محور عمودی قیمت کالا را می نویسیم و روی محور افقی مقدار مورد تقاضای کالا را می نویسیم اگر هر کدام از دو عدد یک سطر (مثلا قیمت ۵۰۰ و مقدار تقاضای ۱۴) را روی یک دستگاه مختصات پیدا کنیم، و این نقاط را به هم وصل کنیم، خط رو به پایینی شکل می گیرد. به این منحنی، منحنی تقاضا می گویند.

➤ این منحنی شیب نزولی (از چپ به راست) دارد که نشان دهنده رابطه معکوس میان قیمت کالا و مقدار تقاضای کالا است. (یعنی با افزایش قیمت کالا، مقدار تقاضا کاهش می یابد و با کاهش قیمت، مقدار تقاضا افزایش می یابد).

➤ منحنی تقاضا با D نشان داده می شود حرف اول کلمه Demand یعنی تقاضا.

➤ Q حرف اول کلمه Quantity یعنی مقدار

➤ P حرف اول کلمه Price یعنی قیمت

➤ منحنی تقاضا رفتار اقتصادی مصرف کنندگان را نشان می دهد.

www.my-dars.ir (۱) عوامل مؤثر بر تقاضا را بنویسید.

۱- قیمت کالا: با افزایش قیمت کالا، مقدار تقاضا کاهش پیدا می کند و با کاهش قیمت، مقدار تقاضا

افزایش پیدا می کند نکته: تغییر قیمت باعث می شود از یک نقطه روی منحنی به نقطه دیگر منتقل شویم یعنی منحنی تقاضا جابجا نمی شود.

مثلا با افزایش قیمت و ثابت ماندن بقیه عوامل از نقطه الف به نقطه ب منتقل شده

و مقدار تقاضا کمتر می شود.

۲- درآمد: درآمد یک خانوار شامل حقوق، دستمزد، سود و اجاره است که در دوره زمانی معینی به دست می آورد.

تقاضا برای یک کالا به صورت مثبت با درآمد ارتباط دارد. افزایش در درآمد سبب افزایش در مقدار تقاضا در هر قیمت می شود. چنین کالای که تقاضای آنها با درآمد رابطه مستقیم دارد کالای معمولی می نامند. مثلاً با افزایش درآمد تقاضا برای نوع مرغوب برنج افزایش می یابد رابطه مثبت بین درآمد و تقاضا همیشه صادق نیست. افزایش درآمد موجب کاهش تقاضای برخی از کالاها می شود که به آنها کالای پست می گویند که با افزایش درآمد، تقاضای کالا کاهش و با کاهش درآمد تقاضای کالا افزایش می یابد. مثل برنج کیفیت پایین که با افزایش درآمد تقاضا برای آن کاهش می یابد و برنج مرغوب خریداری می شود و با کاهش درآمد تقاضا برای آن افزایش می یابد.

بین درآمد و تقاضای کالای معمولی رابطه مستقیم و بین درآمد و تقاضای کالای پست رابطه عکس وجود دارد.

نکته: تغییر درآمد باعث می شود منحنی تقاضا جابجا شود اگر درآمد افزایش یابد منحنی تقاضا به راست و بالا منتقل می شود و اگر درآمد کاهش یابد منحنی تقاضا به سمت چپ و داخل منتقل می شود ولی قیمت ثابت است.

۳- سلیقه: مثلاً چیزهایی که مد می شوند، حتی بدون تغییر قیمت، مقدار تقاضای آنها زیاده تر می شود

۴- انتظارات از قیمت های نسبی آینده: هنگامی که پی ببرید قیمت کالایی در آینده بیشتر می شود، امروز ممکن است درباره خرید آن تصمیم دیگری بگیرید!

۵- قیمت کالاهای مکمل: کالاهایی که با هم مصرف می شوند اگر دچار تغییر قیمت شوند، روی مقدار خرید ما از کالای مورد نظرمان اثر می گذارد. مثلاً وقتی قیمت قند و شکر افزایش پیدا کند، تقاضا برای چای کمتر می شود و با افزایش قیمت بنزین باعث کاهش تقاضا برای خرید ماشین می شود.

www.my-dars.ir

و عوامل دیگر.....

قیمت به عنوان ابزاری برای مدیریت مصرف

۱۲) سیاستگذاران معمولاً از چه طریقی مقدار تقاضا و مصرف کالایی را کم می کنند؟

۱ - آگاه سازی مردم به زیان های سیگار

۲ - بالا بردن قیمت کالای مورد نظر از طریق راههایی چون وضع مالیات بر آن کالا

ب) فروشندگان یا عرضه کنندگان و فرایند تصمیم گیری آنها

۱۳) منظور از فروشندگان در بازار کیست؟

فروشندگان که همان بنگاه های ارائه کننده کالا یا خدمات و نیز عوامل فروش آنها هستند، بازیگر دیگر میدان رقابت اقتصادی اند.

۱۴) قانون عرضه را توضیح دهید و مثال بزنید.

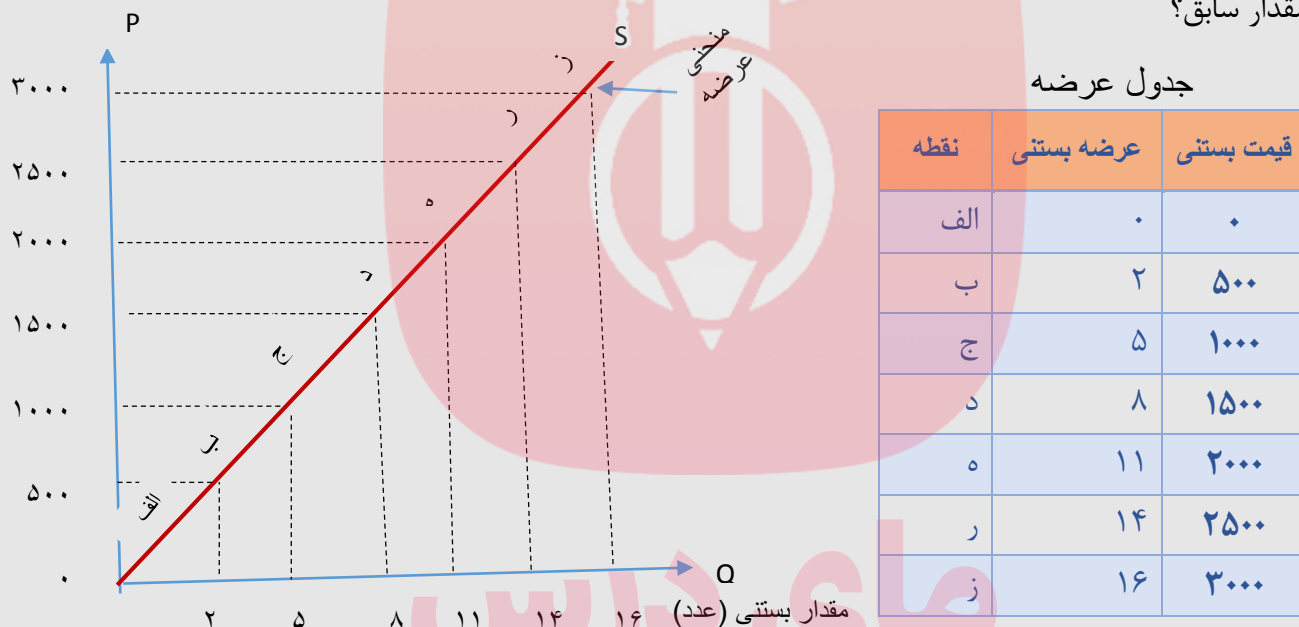
طبق قانون عرضه، با افزایش قیمت، مقدار عرضه از هر کالا افزایش می یابد و بالعکس!

طبق مثال اگر شما تولیدکننده یا فروشنده بستنی بودید و قیمت بستنی در بازار به دلیل شروع فصل گرم

سال بیشتر می شد، چه می کردید؟ کمتر بستنی تولید می کردید و می فروختید یا بیشتر؟ یا به همان

قیمت بستنی (تومان)

مقدار سابق؟

رسم منحنی عرضه: یک محور عمودی و یک محور افقی می کشیم، روی محور عمودی

قیمت کالا را می نویسیم و روی محور افقی مقدار عرضه کالا را می نویسیم اگر هر کدام از دو عدد

یک سطر (مثلا قیمت ۵۰۰ و مقدار عرضه ۲) را روی یک دستگاه مختصات پیدا کنیم، و این نقاط را به

هم وصل کنیم، خط رو به بالایی شکل می گیرد. به این منحنی، منحنی عرضه گفته می شود.

منحنی عرضه شیب صعودی (از چپ به راست) دارد که نشان دهنده رابطه مستقیم میان قیمت

کالا و مقدار عرضه کالا است. (یعنی با افزایش قیمت کالا، مقدار عرضه افزایش می یابد و با کاهش

قیمت، مقدار عرضه کاهش می یابد)

منحنی عرضه با S نشان داده می شود حرف اول کلمه Supply یعنی عرضه.

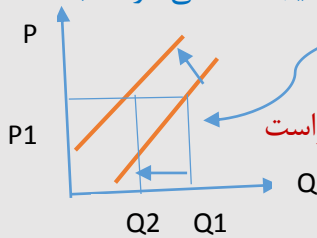
منحنی عرضه رفتار اقتصادی تولیدکنندگان را نشان می دهد.

۱۵) عوامل مؤثر بر عرضه را بنویسید.

۱) **قیمت کالا:** با افزایش قیمت کالا، مقدار عرضه افزایش می یابد و با کاهش قیمت، مقدار عرضه کاهش می یابد. نکته: اگر قیمت کالا تغییر کند روی منحنی عرضه از یک نقطه به نقطه دیگر جابجا می شویم.

۲) **قیمت نهاده های مورد استفاده در محصول:** اگر قیمت نهاده های مورد استفاده در محصول

بیشتر شود **منحنی عرضه به سمت چپ** و بالا منتقل می شود یعنی در هر قیمت مقدار کمتری تولید می شود. طبق مثال کتاب اگر قیمت شیر که جزء مواد اولیه بستنی است بیشتر شود در نتیجه منحنی عرضه به سمت چپ تغییر مکان می دهد یعنی در همان قیمت قبلی کمتر تولید می شود.

و اگر قیمت نهاده مورد استفاده در محصول ارزان شود **منحنی عرضه به سمت پایین** و راست

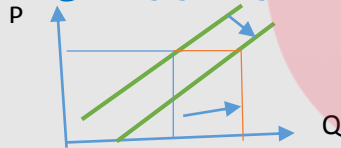
منتقل می شود. مثلاً طبق مثال کتاب اگر قیمت شیر ارزان شود، یعنی در هر قیمت و در همه قیمت ها مقدار بیشتری بستنی تولید می شود.

۳) **تکنولوژی:** منحنی های عرضه با فرض وجود تکنولوژی مشخص رسم می شوند. بنابراین، اگر

فن تولید (تکنولوژی) بهتری در دسترس قرار گیرد **منحنی عرضه به سمت راست** منتقل می شود

بنابراین در هر قیمتی و در همه قیمت ها مقدار بیشتری عرضه خواهد شد زیرا هزینه تولید کاهش

خواهد یافت. طبق مثال کتاب اگر دستگاهی اختراع شود که با تعداد کمتری کارگر بستنی تولید

کند باعث افزایش مقدار تولید می شود.

و عوامل دیگر.....

نکته: با تغییر قیمت و فرض ثابت ماندن بقیه عوامل روی خود منحنی از یک نقطه به نقطه دیگر جابجا می

شود. ولی اگر قیمت ثابت باشد و بقیه عوامل تغییر کنند خود منحنی جابجا می شود.

۱۶) ابداعات و اختراعات معمولاً چگونه بر مقدار تولید و عرضه اثر دارند.

ابداعات و اختراعات معمولاً با کاهش هزینه ها اثر مثبتی بر مقدار تولید و عرضه دارند.

تعادل در بازار

www.my-dars.ir

۱۷) منظور از تعادل در بازار چیست؟ یعنی عرضه و تقاضا با هم برابر باشد یعنی نه کالایی در بازار

کم باشد که تقاضا کنندگان با مشکل مواجه شوند و نه تولید کالایی زیاد باشد که در بازار بماند

و به فروش نرود.

۱۸) اگر مقدار تقاضای کالایی از مقدار عرضه آن بیشتر باشد، در بازار چه اتفاقی رخ می دهد؟

اگر مقدار تقاضای کالایی از مقدار عرضه آن بیشتر باشد، در بازار کمبود رخ می دهد و باعث بالا

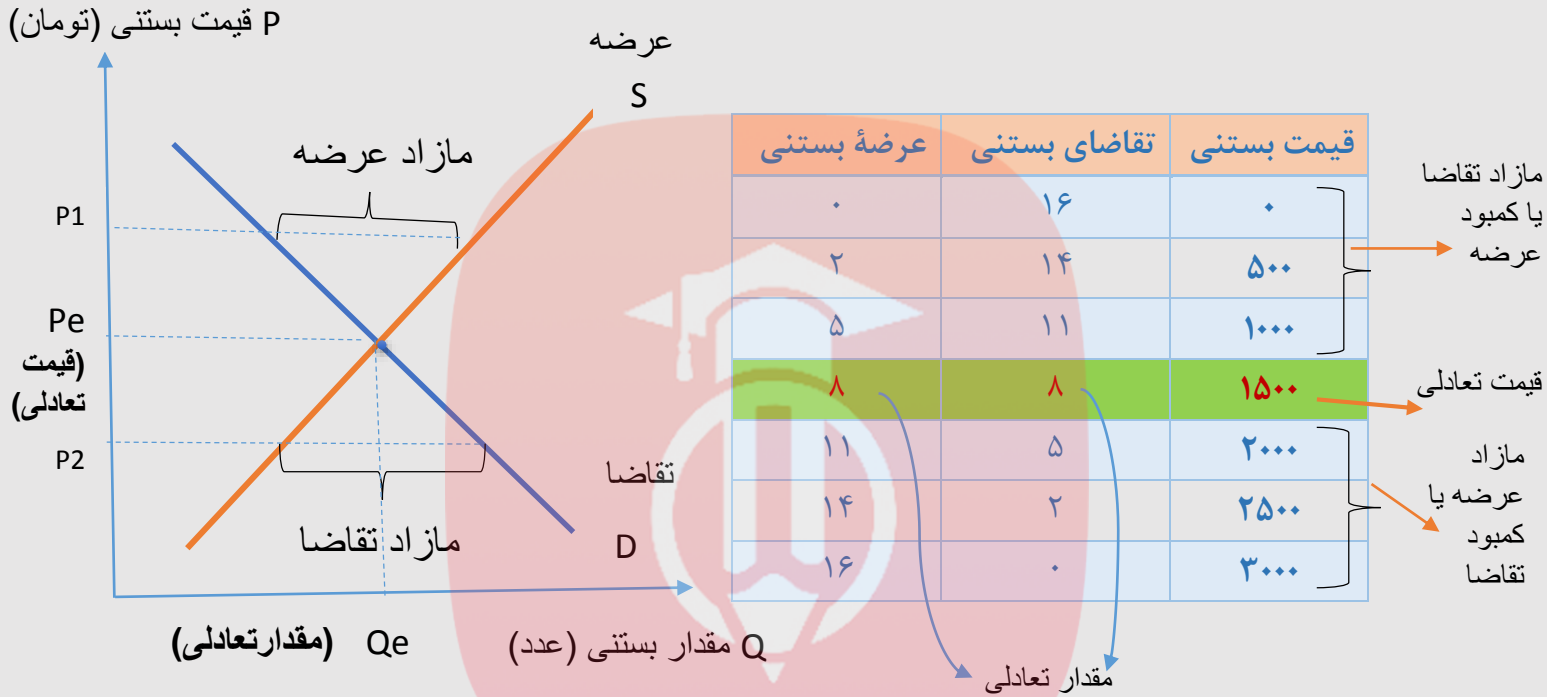
رفتن قیمت می شود؛ چرا که عده ای که به آن کالا مشتاق ترند تلاش می کنند با پیشنهاد

قیمت بالاتر آن را به دست آورند.

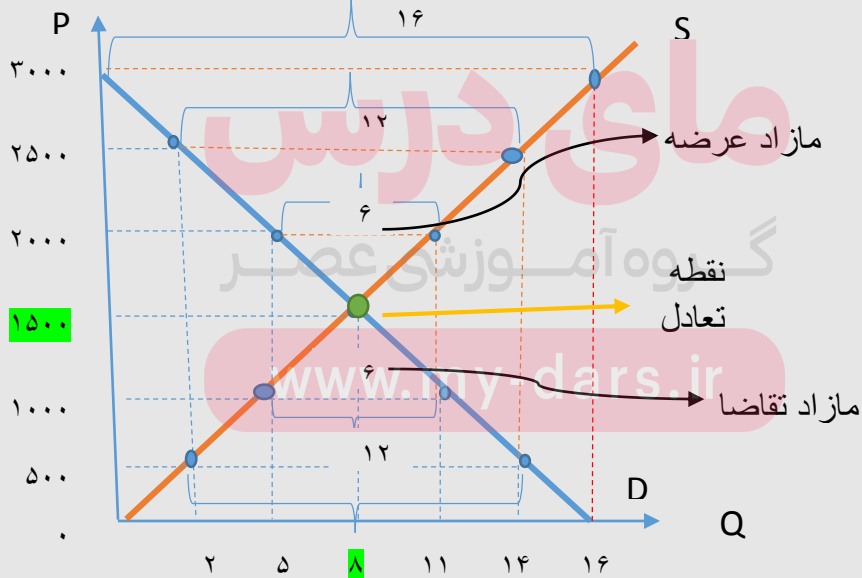
۱۹) وقتی مقدار عرضه بیشتر از تقاضا باشد در بازار چه اتفاقی رخ می دهد؟

وقتی مقدار عرضه بیشتر از تقاضا باشد هم **مازاد رخ می دهد** و همین سبب می شود **برخی از تولیدکنندگان از قیمت خود کم کنند** تا بتوانند با پیدا کردن مشتری کالای بیشتری را بفروشند.

۲۰) جدول زیر ترکیب دو جدول قبلی است. در هر قیمت ببینید در بازار چه اتفاقی می افتد؟ بازار در چه قیمتی به تعادل می رسد و در آن خبری از مازاد و کمبود نیست؟

۲۱) با توجه به ترکیب جدول عرضه و تقاضا، منحنی عرضه و تقاضا در یک دستگاه مختصات رسم کنید

۲۲) بازار رقابتی را توضیح دهید.

در بازار هر محصول، گاه تعداد فروشندگان و خریداران به قدری زیاد است که حضور و رفتار هر یک از عرضه کنندگان و تقاضاکنندگان به نسبت کل بازار بسیار کوچک خواهد بود و در عمل، هیچ یک از طرفین به تنهایی در شکل گیری قیمت تأثیرگذار و به عبارت دیگر «قیمت گذار» نیستند در این صورت بازار را به اصطلاح «بازار رقابتی» می نامند بازار محصولاتی چون «ماکارونی» معمولاً رقابتی است.

۲۳) انحصار را توضیح دهید.

گاه به دلایل طبیعی، اقتصادی، قانونی یا حتی غیرقانونی، تعداد فروشنده یا خریدار به یک یا چند نفر محدود می شود. این وضعیت را «انحصار» می گوئیم. مثلاً شرکت توانیر در کشور ما، به دلیل طبیعی و شرکت های خودرویی به دلایل قانونی، انحصارگر در فروش کالای خود به شمار می روند. شرکت پخش و پالایش فراورده های نفتی از یک سو تنها خریدار و از سوی دیگر تنها فروشنده محصولات نفتی است و خرید و فروش این کالا را در انحصار خود دارد.

۲۴) انحصارگر، قیمت گذار است و خریداران در بازار انحصاری قیمت پذیرند.

۲۵) انحصارگر غیر قانونی چگونه به مشتریان و رفاه جامعه ضرر می زند؟

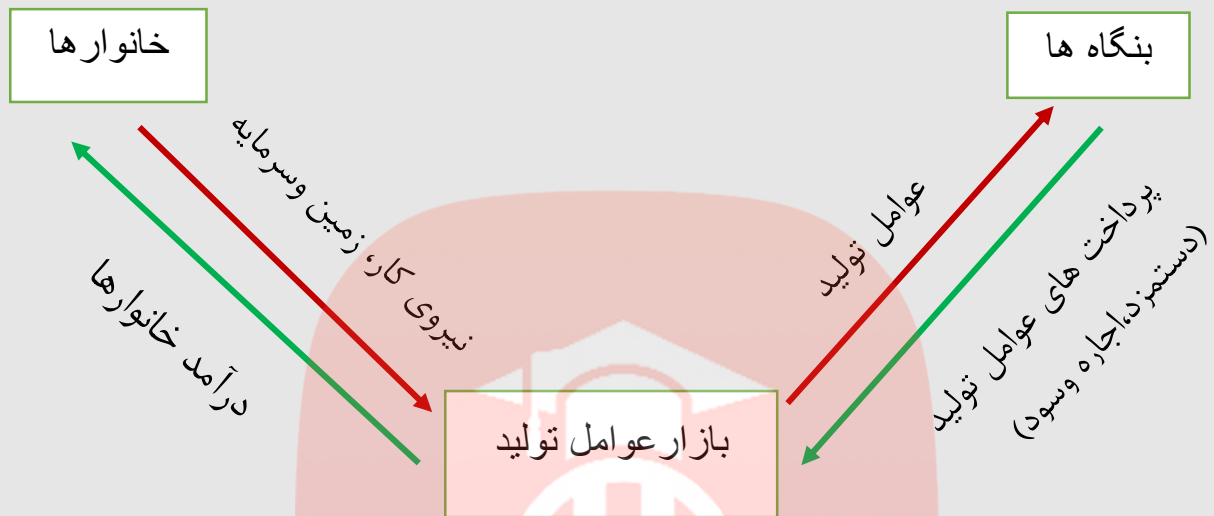
انحصارگر غیرقانونی معمولاً با افزایش قیمت خود به مشتریان و رفاه جامعه ضرر می زند؛ بنابراین دولت باید مانع شکل گیری آن و تبانی برخی از تولیدکنندگان شود.

۲۶) انحصار طبیعی وقانونی در چه صورتی برای مصرف کنندگان سودمند است؟

انحصار طبیعی و قانونی مشروط به مواظبت و مقررات گذاری صحیح می تواند برای مصرف کننده سودمند باشد.

۲۷) برخی دیگر از انواع بازارها را هم می توان در قالب حراجی ها دید که به دو صورت مزایده و مناقصه مشاهده می شود. فروشندگان آثار هنری در نمایشگاه ها و حراجی ها، مزایده و خریداران عمده کالا و خدمات مناقصه برگزار می کنند.

فعالیت‌های گروهی. صفحه ۴۹:

در باره بازار منابع تولید (جریان‌ات نیمه پایینی نمودار):

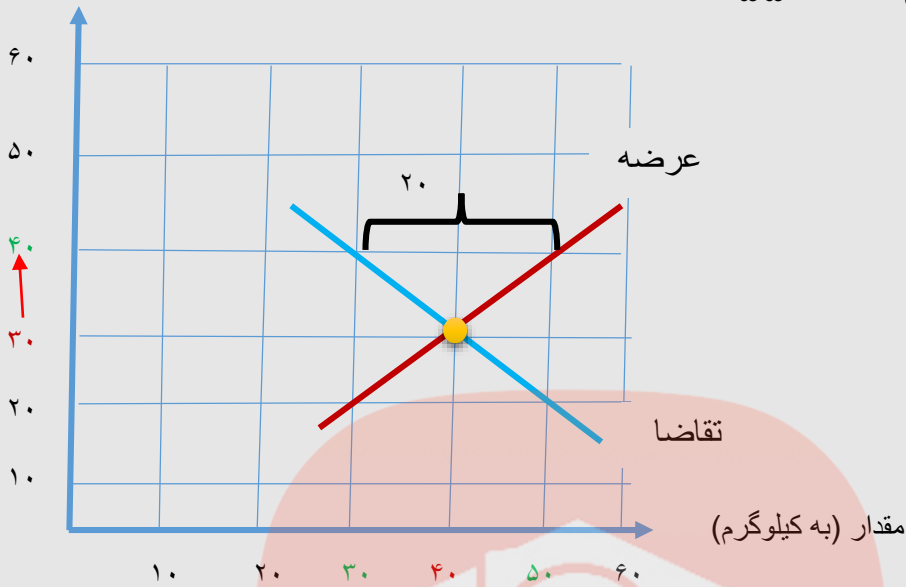
فلش‌های قرمز رنگ جریان عوامل تولید را از سوی خانوارها به بنگاه‌های اقتصادی نشان می‌دهد (خانوارها مالک عوامل تولیدند و بنگاه‌های اقتصادی این عوامل را از آن‌ها خریداری کرده و طی فعالیت‌های خود از آن‌ها استفاده می‌کند).

فلش‌های سبز رنگ جریان پولی است که بنگاه‌های اقتصادی در مقابل عوامل تولید به خانوارها پرداخت می‌کنند. و این فعالیت‌ها در **بخش بازار عوامل** صورت می‌گیرد.

پرداخت‌هایی که بابت خرید منابع تولید به خانوارها پرداخت می‌شود.

ردیف	عنوان	علت
۱	دستمزد	دریافتی خانوارها بابت فروش نیروی کار
۲	اجاره بها	دریافتی خانوارها بابت اجاره دادن یا فروش زمین یا محل کسب و کار
۳	سود	دریافتی خانوار بابت در اختیار گذاشتن سرمایه

قیمت (به هزار تومان)

کارگاه آقای محمدی در قیمت تعادلی (۳۰،۰۰۰ تومان)، مقدار ۴۰ کیلوگرم کود زیستی تولید می کند و همین مقدار هم تقاضا می شود در نتیجه بازار به تعادل می رسد نه کمبودی است نه مازاد ولی وقتی قیمت افزایش پیدا می کند به ۴۰،۰۰۰ تومان (چون قیمت افزایش پیدا کرده مقدار عرضه هم افزایش پیدا می کند و مقدار تقاضا کاهش پیدا می کند) مقدار عرضه به ۵۰ کیلوگرم افزایش پیدا می کند و مقدار تقاضا به ۳۰ کیلوگرم کاهش پیدا می کند پس بازار با $(50 - 30 = 20)$ مازاد تولید ۲۰ کیلوگرم کود زیستی مواجه می شود چون قیمت افزایش پیدا کرده مصرف کننده نمی تواند بخرد و روی دست آقای محمدی می ماند و باید هزینه انبار داری را بدهد و یا کالا وقتی بماند فاسد می شود در نتیجه باید علت را از بین ببرد تا بفروش برود و باید قیمت را کاهش دهد تا مصرف کنندگان بتوانند بخرند پس با کاهش قیمت (مقدار عرضه کم می شود و مقدار تقاضا زیاد) در نتیجه بازار به تعادل می رسد.

مای درس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

موفق باشد

به نام خدا

اقتصاد دهم

درسنامه درس ششم: نقش دولت در اقتصاد

۱. دو وظیفه عمده دولت در عرصه اقتصاد را بیان کنید؟ الف: وظیفه نظارت بر بازار. ب: ارائه کالاها و خدمات عمومی.
۲. منظور از کالاهای عمومی چیست؟ به کالاها و خدماتی که توسط افراد زیادی می تواند هم زمان استفاده شود و ما نمی توانیم مردم را از استفاده از آن محروم سازیم، کالای عمومی می گویند.
۳. منابع مالی عمده دولت را نام ببرید. الف: مالیات ها ب: فروش دارایی های ملی
۴. دو هدف اصلی اخذ مالیات از سوی دولت کدامند؟ الف: افزایش درآمد دولت ب: کاهش فعالیت های نامناسب مانند سیگار کشیدن و افزایش رفتارهای مطلوب مانند افزایش مصرف شیر.
۵. دو شکل عمده اخذ مالیات در کشور کدامند؟ مالیات مستقیم و مالیات غیر مستقیم.
۶. تفاوت اخذ مالیات مستقیم و غیرمستقیم چگونه است؟ در مالیات مستقیم مبلغی به عنوان مالیات دریافت می شود. ولی در مالیات غیر مستقیم، مالیات به صورت بخشی از قیمت کالا از مشتری گرفته می شود.
۷. مالیات های مستقیم به دو دسته تقسیم می شوند، آنها را ذکر کنید. الف: مالیات بر دارایی. ب: مالیات بر درآمد
۸. اساس و مبنای مالیات بر دارایی، است. ثروت مؤدی (پرداخت کننده مالیات).
۹. مهمترین نوع مالیات بر دارایی چیست و چگونه دریافت می شود؟ مالیات بر ارث است که از اموال و دارایی های شخص فوت شده، دریافت می شود.
۱۰. در مالیات بر درآمد، مبنای دریافت مالیات چیست؟ درآمد افراد و شرکت ها (نه ثروت آنها) مبنای مالیات است.
۱۱. کدام یک از موارد زیر را می توان مهمترین نوع مالیات عنوان کرد؟
الف: مالیات بر دارایی ب: مالیات بر ارث ج: مالیات بر درآمد د: مالیات بر مصرف
جواب: مالیات بر درآمد
۱۲. مهم ترین انواع مالیات های غیر مستقیم در کشور ما کدامند؟ الف: عوارض گمرکی و خدماتی ب: مالیات بر مصرف ج: مالیات بر ارزش افزوده.
۱۳. عوارض گمرکی و خدماتی (تعرفه های گمرکی) را توضیح دهید. حقوق و عوارض گمرکی در واقع مالیات هر کشور بر صادرات و واردات کالا های مختلف است. و به جز اینکه یکی از راه های درآمدزایی دولت ها هستند، معمولاً برای حمایت از صنایع داخلی نیز به کار گرفته می شوند.
۱۴. عوارض گمرکی بر اساس چه ویژگی هایی دریافت می شوند؟ بر اساس قیمت و ارزش کالا یا مشخصاتی مانند حجم و وزن آنها تعیین و دریافت می شوند.

۱۵. مالیات بر مصرف چگونه پرداخت می گردد؟ مالیات بر مصرف مالیاتی است که مصرف کنندگان کالاهای خاص در زمان خرید آن کالا (به همراه قیمت کالا) پرداخت می کنند.

۱۶. اگر چه مالیات بر مصرف نهایتاً بوسیله پرداخت می شود، اما وظیفه قانونی پرداخت آن به عهده است. جواب: مصرف کننده نهایی . تولید کنندگان و فروشندگان.

۱۷. بارزترین نمونه مالیات بر مصرف در ایران کدام است؟ مالیات بر مشروبات غیر الکی ماشینی و مالیات بر دخانیات.

۱۸. منظور از مالیات بر ارزش افزوده چیست و چگونه اخذ می گردد؟ مالیاتی است که از تفاوت ارزش بین کالا و خدمات عرضه شده با ارزش ارزش کالا و خدمات خریداری شده در دوره ای مشخص گرفته می شود. این نوع مالیات چند مرحله ای است و در هر یک از مراحل تولید و تکمیل تا مصرف نهایی بر حسب ارزش افزوده گرفته می شود. توجه: از جمله سایر درآمدهای دولت در کشور ما می توان به فروش دارایی هایی همچون نفت و گاز اشاره کرد که دارایی های تجدید ناپذیرند و درآمد پایدار نیستند، زیرا با قیمت نفت نوسان می کند و قابل تحریم است.

۱۹. دولت در جریان چرخشی درآمد چگونه نقش آفرینی می کند؟ دولت با انجام نقش های مختلفی که بر عهده دارد، خریداری مهم در بازارهای عوامل تولید و نیز بازار کالا و خدمات است و با دریافت مالیات از شرکت ها و خانواده ها و پرداخت یارانه ها به آنها نقشی مهم در اقتصاد ایفا می کند.

حجت اله قدم پور

سرگروه علوم اجتماعی شهرستان پلدختر

مای درس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

- آشنایی با انگیزه‌های تجارت میان کشورها
- آشنایی با موانع امروزی تجارت (انواع تحریم‌ها)
- یافتن الگوهای مطلوب برای رفع موانع تجارت
- آگاهی یافتن از محصولات چندملیتی به‌ویژه محصولاتی که فناوری پیشرفته‌تری دارند

نقشه راه و طرح مسئله:

چرا تجارت با دیگر کشورها مهم است؟

- یکسان نبودن منابع و عوامل تولید در کشورها
- یکسان نبودن کشورها از نظر دسترسی به فناوری
- تفاوت‌های اقلیمی و آب‌وهوایی

۱- دلایل برقراری ارتباط کشورها در زمینه تجارت

www.my-dars.ir

- تولید یک محصول در کشوری به‌صرفه و در کشور دیگر صرفه اقتصادی نداشته باشد.
- این اختلاف، پایه بده-بستان دو کشور با صادرات و واردات را تشکیل می‌دهد.

۲- وجود عوامل بالا سبب می‌شود تا

تحقیق کنید. ص ۷۹

کشور ما در... تعداد طرح‌های فناورانه شرکت‌های دانش‌بنیان در قسمت‌های مختلف به شرح زیر است: بخش نخست شامل ۵۷ طرح و محصول در قالب تجهیزات، مواد و محصولات پیشرفته؛ بخش دوم شامل ۳۰ طرح در زمینه فناوری اطلاعات، ارتباطات و نرم‌افزارهای کامپیوتری؛ بخش سوم شامل ۲۷ طرح و محصول در زمینه سخت‌افزارهای رایانه‌ای، برق و قدرت، الکترونیک، کنترل و مخابرات؛ بخش چهارم شامل ۲۵ طرح در زمینه فناوری زیستی، داروهای پیشرفته و مهندسی پزشکی؛ بخش پنجم شامل ۱۱ طرح در زمینه فناوری نانو، اپتیک و فوتونیک، انرژی‌های نو و هوافضا.

تحلیل کنید. ص ۷۹

○ از نظر شما باوجود موانع تجاری، بهترین الگوی تجارت اقتصادی با دنیا، دارای چه ویژگی‌هایی است؟ ایجاد سازگاری بین قوانین و مقررات و نهادهای موجود در توسعه معاملات تهاتری با شرکای عمده تجاری و کشورهای همسایه و انجام مبادلات تجاری با واحد پول شرکای تجاری به‌منظور حذف دلار از مبادلات خارجی.

سؤالات متن کتاب

۱- چرا کشورها به تجارت روی می‌آورند؟ الف) یکسان نبودن منابع و عوامل تولید در کشورها ب) یکسان نبودن کشورها از نظر دسترسی به فناوری ج) تفاوت‌های اقلیمی و آب‌وهوایی

۲- اصل مزیت مطلق را با ذکر مثال توضیح دهید؟ هرگاه توان تولیدی یک کشور در تولید یک محصول از کشورهای دیگر بالاتر باشد از مفهوم مزیت مطلق استفاده می‌کنیم. می‌توان دو کشور ایران و برزیل را در نظر بگیریم که در هر دو کشور به یک اندازه از نیروی کار، سرمایه و دانش فنی برخوردارند و در هر دو کشور فقط غذا و پوشاک با قیمت یکسان تولید می‌شود. هر دو کشور اگر همه عوامل تولیدشان را با اشتغال کامل، برای تولید غذا به کار گیرند، مثلاً ایران ۶۰ واحد و برزیل ۴۰ واحد تولید می‌کند. هر دو کشور اگر

همه عوامل تولیدشان را با اشتغال کامل برای تولید پوشاک بکار گیرند، به طور مثال ایران ۳۰ واحد و برزیل ۷۰ واحد تولید می کند در این صورت می گوئیم برزیل در طول تولید پوشاک و ایران در تولید غذا، مزیت مطلق دارند.

۳- **اصل مزیت نسبی را با ذکر مثال توضیح دهید؟** هر منطقه یا کشور باید کالاهایی را تولید کند که هزینه تولید آن در مقایسه با سایر کشورها کمتر شده باشد. می توان کشوری مانند کنیا را در نظر گرفت که از نظر عوامل تولید با دو کشور ایران و برزیل یکسان است. اگر کنیا همه امکانات خود را برای تولید غذا متمرکز کند می تواند مثلاً ۲۰ واحد غذا و اگر به پوشاک تخصیص دهد مثلاً ۱۰ واحد پوشاک تولید کند بنابراین کنیا نسبت به ایران با تولید ۶۰ واحد غذا و ۳۰ واحد پوشاک و برزیل با تولید ۴۰ واحد غذا و ۷۰ واحد پوشاک مزیت مطلق اقتصادی ندارد اما کنیا در کشور خود در تولید غذا نسبت به پوشاک مزیت نسبی دارد. اقتصاددانان در این حالت مفهوم مزیت نسبی را به کار می برند.

۴- **هرگاه تولید یک محصول در یک منطقه یا کشور نسبت به محصول دیگر مقرون به صرفه تر شود در واقع مزیت اقتصادی ایجاد کرده است.**

۵- **نتیجه رعایت نشدن اصل مزیت های مطلق و نسبی چیست؟** اولاً از منابع و سرمایه ها به بهترین نحو ممکن استفاده نمی شود که به نوعی هدر رفت آن ها محسوب می شود چراکه منابع کمیاب هستند ثانیاً با تولید محصولات کمتر و بی کیفیت تر رفاه جامعه کاهش می یابد.

۶- **تولیدکنندگان از تجارت چه سودی می برند؟** صادرات کالاها به تولیدکنندگان اجازه می دهد تا محصولات خود را در بازارهای بزرگ تری به فروش برسانند و همچنین به منظور رقابت با تولیدکنندگان دیگر به تلاش بیشتر برای تولید بهتر و کارآمد با کارآمدتر وادار شوند.

۷- **انواع برخورد های دولت با مسئله تجارت بین المللی را بنویسید؟** گاهی دولت ها برای حمایت از صنایع داخلی خود و کاهش وابستگی اقتصادی به کشورهای دیگر تعرفه های گوناگونی بر واردات برخی از کالاها وضع می کند و گاهی در جهت گسترش روابط اقتصادی شان با کشورهایی که دیدگاه های نزدیک سیاسی با یکدیگر دارند، پیمان های تجاری وضع می کنند و تعرفه ها را کاهش می دهند.

۸- **چند مورد از پیمان های تجاری که توسط آمریکا نقض شده است را بنویسید؟** ۱- خروج آمریکا از توافق آب و هوایی پاریس ۲- توافق نامه آسیا- پاسیفیک ۳- توافق برجام و ۴- پیمان جهانی سازمان ملل برای بهبود وضعیت مهاجران و پناهندگان

۹- چرا در فضای جهانی اقتصاد تک محصولی اقتصاد شکننده و آسیب پذیر است؟ زیرا اقتصاد تک محصولی در مواقع بحرانی امکان تاب آوری و انعطاف پذیری مقابل تکانه های مشکلات و تحریم ها را ندارد.

۱۰- مواردی که کمک می کند یک کشور به وضعیت استقلال و استحکام اقتصادی نزدیک شود را بنویسید؟
راه های تأمین کالاهای وارداتی یا بازارهای فروش کالاهای صادراتی خود را گوناگون کند. (ب) از وضعیت تک محصولی فاصله بگیرد. (ج) با خلق مزیت های جدید اقتصادی امکان تأمین برخی نیازهای مهم و اساسی را در داخل کشور فراهم کند. (د) به علم و فناوری و اقتصاد دانش بنیان توجه بیشتری داشته باشد.

تهیه و تنظیم: سیده مهری موسوی

مای درس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

به نام خالق هستی

درسنامه درس هشتم: رکود، بیکاری و فقر

تهیه و تنظیم: مهین قریشوندی ، شهرستان ایذه، استان خوزستان

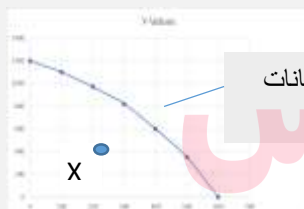
طرح مسئله:

- ۱- دلایل از دست دادن شغل (بیکاری) را بنویسید.
تغییرات در فناوری های صنعتی و رویه های تولید ، ضعیف بودن ساختار اقتصادی ، قاچاق و واردات بی رویه ، تحریم های اقتصادی
- ۲- اقتصاد کشور چه زمانی گرفتار رکود می شود؟
زمانی که عده ای از افراد شاغل بیکار شوند، در نتیجه تولیدات شرکت ها و کارخانه ها کاهش می یابد و اقتصاد کشور گرفتار رکود می شود.

منابع غیر فعال و منحنی مرز امکانات تولید:

- ۳- در رکود اقتصادی توضیح دهید چگونه کشور در زیر مرز امکانات تولید قرار می گیرد؟
با کاهش تولید و پدید آمدن رکود ، کارگران کمتری هم مورد نیاز است و سرمایه کمتری مورد استفاده قرار می گیرد؛ در چنین شرایطی اقتصاد دارای منابع بیکاری است که این منابع می توانست برای تولید کالا و خدمات از آن استفاده شود اما از آنها برای تولید هیچ چیز استفاده نمی شود، و وجود این منابع بیکار سبب می شود که کشور در زیر مرز امکانات تولید قرار گیرد (نقطه X در شکل روبه رو).

مقار بقیه کالاها

منحنی مرز امکانات تولید (PPF)

گروه آموزشی عصر

- ۴- دلایل قرار گرفتن کشوری در درون مرز امکانات تولید به جای قرار گرفتن روی آن را بنویسید.
بسته شدن برخی از کارخانه ها ، بیکاری بعضی از کارگرها (وقتی یک اقتصاد منابع غیر فعال دارد).

- ۵- در صورتی که یک کشور منابع غیر فعال دارد چگونه می تواند کالا و خدمات بیشتری تولید کند؟
با به کارگرفتن ان منابع غیر فعال کشور می تواند کالا و خدمات بیشتری تولید کند و روی مرز امکانات تولید قرار گیرد.

فعالیت فردی در کلاس:

در درس های گذشته راجع به منحنی امکانات تولید سخن گفتیم. با توجه به مفهوم آن تحلیل کنید که چرا این جمله صحیح است: «وقتی یک اقتصاد منابع غیرفعال دارد، هیچ احتیاجی به انتقال منابع از تولید یک کالا به تولید کالای دیگری نیست».

وقتی یک اقتصاد منابع غیر فعال دارد می تواند آن منابع را به کار بگیرد و میزان تولید کالا و خدمات را در کشور افزایش دهد بدون اینکه منابع را از تولید یک کالا به تولید کالای دیگر انتقال دهد. طبق شکل روبه رو اگر کشوری در نقطه X باشد یعنی منابع غیر فعال دارد و می تواند آن منابع را به کار گیرد و تولید هم غذا و هم بقیه کالاها را افزایش دهد.

نکته: منابع غیر فعال یعنی همان عوامل تولیدی که در تولید به کار گرفته نشوند مثل نیروی کار بیکار یا سرمایه ای که در تولید به کار گرفته نشود یا منابع طبیعی که در تولید به کار گرفته نشود.

اشتغال و بیکاری:

۶- چه کسانی شاغل محسوب می شوند؟

کسانی که در ازای کاری که انجام می دهند دستمزد یا حقوق می گیرند، شاغل محسوب می شوند؛ این شغل می تواند تمام وقت یا پاره وقت باشد.

۷- چه کسانی بیکار محسوب می شوند؟

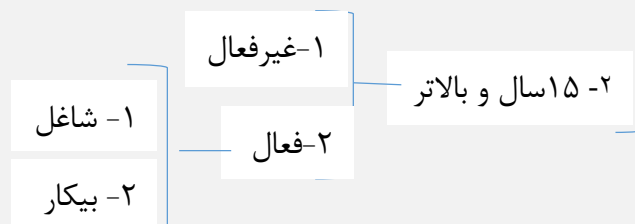
کسی که بالاتر از ۱۵ سال دارد و در جست و جوی کار است؛ اما کاری برای خود پیدا نمی کند.

۸- همه کسانی که شغل ندارند بیکار محسوب نمی شوند

www.my-dars.ir

۱- جمعیت پایین تر از ۱۵ سال

۹- کل جمعیت کشور:

۱۰- به چه جمعیتی، جمعیت فعال گفته می شود؟ جمعیت فعال افرادی هستند که یا مشغول به کارند یا دنبال کار می گردند.

۱۱- تعداد جمعیت فعال جامعه چگونه مشخص می شود؟ اگر تعداد افراد شاغل و بیکار را باهم جمع کنیم جمعیت فعال به دست می آید.

۱۲- سن کار چه سنی است؟ سن بالای ۱۵ سال

۱۳- جمعیت غیر فعال شامل چه کسانی است؟ افرادی که در سن کار (بالای ۱۵ سال) قرار دارند؛ ولی **شاغل** و **یا بیکار نیستند**. مثل دانشجویان و دانش آموزان بالای ۱۵ سال و باز نشسته ها و خانم های خانه دار و سربازان .

آمار جمعیت ، اشتغال و بیکاری کشور در سال ۹۸:

کل جمعیت	۸۳,۰۰۰,۰۰۰
پایین تر از ۱۵ سال	۲۱,۴۱۸,۰۰۰
۱۵ سال و بالاتر	۶۱,۵۸۲,۰۰۰
غیر فعال	۳۳,۹۳۷,۰۰۰
فعال	۲۷,۶۴۵,۰۰۰
شاعل	۲۴,۷۵۱,۰۰۰
بیکار	۲,۸۹۴,۰۰۰

نرخ بیکاری:

۱۴- اساسی ترین شاخص ارزیابی وضعیت اشتغال کشور چیست؟ نرخ بیکاری

۱۵- نرخ بیکاری چگونه محاسبه می شود؟ از نسبت تعداد بیکاران به کل جمعیت فعال کشور ضرب درصد به دست می آید. (یعنی تعداد بیکاران را تقسیم بر کل جمعیت فعال کشور می کنیم و ضرب در عدد ۱۰۰)

$$\text{نرخ بیکاری} = \frac{\text{جمعیت بیکار 15 ساله و بیشتر}}{\text{جمعیت فعال 15 ساله و بیشتر}} \times 100$$

فعالیت فردی خارج از کلاس: گروه آموزشی عصر

مرکز آمار ایران که وظیفه استخراج این آمارها را دارد از کجا متوجه می شود که مردم بیکار هستند یا نه؟ درباره شیوه آمارگیری از اشتغال و بیکاری تحقیق کنید و آن را در کلاس ارائه کنید. آیا می توانید با توجه به داده های مرکز آمار، نرخ بیکاری را برای سال ۱۳۹۸ محاسبه کنید؟ مرکز آمار ایران از طریق طرح آمارگیری از نیروی کار متوجه می شود که مردم بیکار هستند یا نه

$$\text{نرخ بیکاری سال ۹۸} = \frac{۲,۸۹۴,۰۰۰}{۲۷,۶۴۵,۰۰۰} \times 100 = 10$$

۱۶- چرا بیکاری را بیشتر از آنچه اعلام می شود، احساس می کنیم؟

زیرا:

- طبق تعریف، کسانی را که از جست و جوی شغل دلسرد شده اند بیکار محسوب نمی کنند.
- همه کسانی را که به صورت پاره وقت مشغول به کارند شاغل به حساب می آورند، در حالی که آنها در جست و جوی شغل تمام وقت هستند و خود را شاغل به حساب نمی آورند.
- همه کسانی را که در غیر از زمینه تخصصی شان مشغول به کار و فعالیت باشند، شاغل محسوب می کنند.
- برخی افراد نیز ممکن است به دلایلی مانند اشتغال در بخش غیررسمی یا به امید بهره مندی از بیمه بیکاری و... با مأموران آمارگیری درباره وضعیت شغلی خود با صداقت برخورد نکنند.

این دلایل سبب می شود که نرخ بیکاری از مقدار واقعی اش فاصله داشته باشد.

۱۷- بهترین سنجه برای مشخص شدن وضعیت بیکاری در جامعه چیست؟ نرخ بیکاری

بازار نیروی کار:

۱۷- آیا نیروی کار دارای بازار است؟ توضیح دهید. بله نیروی کار نیز در اقتصاد دارای بازار است. همان طور که در بازار کالا، مقدار عرضه و یا تقاضای یک کالا با قیمت آن ارتباط می یابد، در بازار کار نیز قیمت نیروی کار که نام آن دستمزد است، با میزان تقاضا یا عرضه نیروی کار ارتباط دارد.

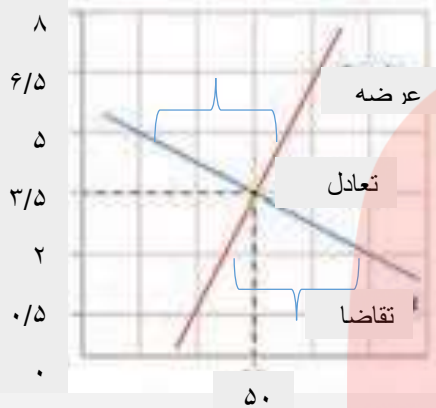
۱۸- در بازار نیروی کار، عرضه کننده کار، عرضه کننده گان نیروی کار چه کسانی هستند؟
عرضه کننده نیروی کار، همان کارگرانی هستند که با نیروی بدنی و یا فکری خود، محصول یا خدمتی را تولید می کنند و حاضرند کار خود را در اختیار تقاضاکنندگان کار قرار دهند.

۱۹- در بازار نیروی کار، تقاضاکننده گان نیروی کار چه کسانی هستند؟
تقاضاکنندگان نیروی کار، صاحبان شرکت ها و کارخانه ها یا سرمایه گذارانی هستند که نیروی کار را استخدام می کنند و گاهی در اقتصاد به آنها **کارفرما** هم می گویند

فعالیت گروهی در کلاس:

در نمودار زیر، مقدار و قیمت (دستمزد) تعادلی در یک بازار کار، نشان داده شده است. در دستمزد پنج میلیون تومانی (برای هر ماه) بازار دارای مازاد عرضه است و در قیمت دو میلیون تومانی، بازار با مازاد تقاضا روبه روست. اولاً تحلیل کنید که مازاد عرضه و تقاضا در بازار کار به چه معناست؛ ثانياً چگونه مقدار و قیمت در بازار کار به حالت تعادلی باز می گردد.

دستمزد (میلیون تومان)

تعداد نیروی کار (هزار نفر ساعت)

تعادل در بازار کار

اولاً: مازاد عرضه در بازار کار به این معنی است که دستمزد نیروی کار بیشتر از دستمزد تعادلی در بازار است و چون دستمزد بالاست سود بنگاه کمتر می شود بدین ترتیب تقاضای بنگاه برای نیروی کار کاهش می یابد (یعنی در دستمزدهای بالاتر از دستمزد تعادلی عرضه کار بیش از تقاضای کار است و یعنی بیکاری نیروی کار)

مازاد تقاضا در بازار کار یعنی دستمزد پایینتر از دستمزد تعادلی در بازار است، و تقاضای بنگاه ها برای نیروی کار افزایش می یابد اما کارگران کار کمتری عرضه می کنند (یعنی مازاد تقاضا برای کارگر بوجود آمده)

حالت تعادل (سطح اشتغال تعادلی) در بازار کار یعنی میزان عرضه و تقاضای نیروی کار با هم برابر است در دستمزد تعادلی

ثانياً: در حالت مازاد عرضه نیروی کار: چون عرضه نیروی کار بیشتر از تقاضای نیروی کار است یعنی نیروی کار بیکار زیاد است در نتیجه فشار برای کاهش قیمت (دستمزد) باعث می شود قیمت (دستمزد) کاهش پیدا کند و وقتی قیمت (دستمزد) کاهش پیدا کرد مقدار تقاضای نیروی کار بیشتر می شود و این روند ادامه دارد تا بازار به حالت تعادلی باز گردد.

در حالت مازاد تقاضای نیروی کار: چون تقاضای بنگاه ها برای کارگر افزایش می یابد اما کارگر کار کمتری عرضه می کند بنابراین فشار برای افزایش دستمزد ایجاد می شود و بنگاه ها برای افزایش تولید و افزایش اشتغال دستمزد بیشتری به کارگران پیشنهاد می کنند در نتیجه دستمزد افزایش و مقدار تقاضا برای نیروی کار کمتر می شود و عرضه نیروی کار بیشتر و این حالت ادامه پیدامی کند تا بازار به تعادل برگردد.

انواع بیکاری:

۲۰- انواع بیکاری را بنویسید.

بیکاری اصطکاکی - بیکاری فصلی - بیکاری ساختاری - بیکاری دوره ای

۲۱- منظور از بیکاری اصطکاکی چیست؟

این نوع بیکاری شامل کسانی می شود که شغل قبلی خود را به دلایلی رها کرده و به امید یافتن شغلی بهتر در جست و جو هستند. همچنین شامل کسانی است که به تازگی در حال ورود به بازار کار هستند. این نوع بیکاری کوتاه مدت است و در همه کشورهای وجود دارد.

۲۲- منظور از بیکاری فصلی چیست؟

زمانی اتفاق می افتد که کارگران به دلیل تغییرات فصلی شغل خود را از دست می دهند، مانند برخی کارگران ساختمانی و کشاورزان در فصل زمستان.

۲۳- منظور از بیکاری ساختاری چیست؟

بیکاری ای که ناشی از عدم تطبیق بین افراد جویای کار و انواع شغل های موجود به دلایلی از جمله عدم تطابق مهارت هاست، مثلاً نیروی کار ساده در اقتصاد وجود دارد؛ ولی نیروی کار متخصص مورد نیاز است.

۲۴- منظور از بیکاری دوره ای چیست؟

بیکاری ای که هنگام رکود اقتصادی رخ می دهد. در دوره رکود، تولید کاهش می یابد و به همین دلیل شرکت ها استخدام خود را متوقف می کنند یا بخشی از نیروهای خود را بیکار می کنند.

بیشتر بدانیم : (صفحه ۸۸ مطالعه شود)

بیکاری و رکود، چه پیامدهایی دارد؟

۲۵- بیکاری و رکود چه پیامدهایی برای خانواده ها دارد؟

از دست دادن درآمد خانوار - بسیاری از بیکاران، بیمه خدمات درمانی خود را نیز از دست می دهند. - خانواده هایی که هیچ دستمزد دیگری ندارند، مجبورند از پس انداز خود برای غذا، پوشاک و مسکن استفاده کنند یا از دیگران برای تامین این نیازها قرض بگیرند، ضمن اینکه برای هزینه های غیر مترقبه مانند درمان و خرابی لوازم خانگی و... ناتوان می شوند. - بیکاری می تواند موجب بروز اختلافات خانوادگی شود حتی جرم و جنایت را در جامعه افزایش دهد - فقر.

۲۶- بیکاری و رکود چه پیامدهایی برای دولت دارد؟

بیکاری تأثیر منفی نیز بر بودجه دولت دارد. میران بالای بیکاری دولت را مجبور می کند تا پول بیشتری را صرف برنامه های اجتماعی مانند بیمه بیکاری و کمک به تغذیه خانواده های نیازمند کند؛ در حالیکه درآمد مالیاتی دولت به دلیل بیکار بودن کارگران و کاهش تولید شرکت ها کاهش یافته است .

۲۷- چرا در زمان بیکاری در آمد مالیاتی دولت کاهش می یابد؟ به دلیل بیکار بودن کارگران - کاهش تولید شرکت ها

۲۸- روش کلی در تعیین میزان فقر چیست؟ و منجر به تعریف کدام یک از مفاهیم اقتصادی شده است؟ روش کلی در تعیین میزان فقر آن است که نیازمندی های افراد و یا خانوار را با توانمندی های آنان برای دستیابی به آن نیازها مقایسه کنیم. - منجر به تعریف فقر نسبی شده است.

۲۹- چرا در روش کلی تعیین میزان فقر ممکن است میزانی از شاخص ها که برای یک گروه کافی به نظرمی رسد، برای گروه دیگر ناکافی باشد؟ از آنجا که کافی بودن یا نبودن این شاخص ها به طور خاص به وضعیت نسبی رفاه گروه ها و طبقات مختلف مردم برمی گردد، ممکن است میزانی از این شاخص ها که برای یک گروه کافی به نظرمی رسد، برای گروه دیگر ناکافی باشد این وضعیت به ویژه در مقایسه نواحی ای که از نظر سطح رفاه یکسان نیستند، همانند شهر و روستا، صدق می کند؛ به عنوان مثال ممکن است میزانی از « سلامت » که برای خانوارهای یک ناحیه روستایی مطلوب و ایده آل است، برای خانوارهای شهری ناچیز تلقی شود و براین اساس آنها خود را، فقیر بدانند. این وضعیت منجر به تعریف «فقر نسبی» شده است.

۳۰- منظور از فقر نسبی چیست؟

نیازمندی های افراد و یا خانوار را با توانمندی های آنان برای دستیابی به آن نیازها مقایسه می کنیم. کافی بودن یا نبودن این شاخص ها به طور خاص به وضعیت نسبی رفاه گروه ها و طبقات مختلف مردم برمی گردد، ممکن است میزانی از این شاخص ها که برای یک گروه کافی به نظرمی رسد، برای گروه دیگر ناکافی باشد نکته: در فقر نسبی همیشه تعریف فقر نسبت به وضعیتی که ما در آن هستیم صورت می گیرد. از این رو معیار فقر در نواحی و زمان های مختلف متفاوت خواهد بود.

۳۱- با توجه به مفهوم فقر نسبی، محاسبه تعداد افراد فقیر چگونه است؟ با توجه به مفهوم فقر نسبی، می توان گفت که محاسبه تعداد افراد فقیر بسیار پیچیده و سخت و شاید ناممکن است. www.my-dars.ir

۳۲- معیار سنجش میزان فقر، کدام نوع فقر است؟ فقر مطلق

۳۳- منظور از فقر مطلق چیست؟ وضعیتی که در آن افراد در تأمین احتیاجات اولیه زندگی عاجزند. احتیاجات اولیه یا نیازهای اساسی مانند خوراک، پوشاک، مسکن و آب سالم.

۳۴- معیار بانک جهانی برای رتبه بندی کشورها از نظر فقر چیست؟ تولید ناخالص داخلی یا درآمد سرانه کشورها.

۳۵- مطابق با معیار بانک جهانی، چه افرادی زیر خط فقر مطلق هستند؟ افرادی که زیر ۱/۹ دلار در روز درآمد دارند و از تأمین احتیاجات اولیه زندگی خود عاجزند.

دولت و مسئله بیکاری و فقر:

۳۶- عوامل ایجاد بیکاری و فقر در کشور از نظر کارآفرینان و صاحبان شرکت ها چه عواملی هستند؟ قاچاق یا واردات کالایی که مشابه آن در کشور تولید می شود، یکی از عوامل مهم بیکاری و فقر است - برخی تولیدکنندگان از بازپرداخت وام های کلان بانکی و یا از نبود فضای مناسب کسب و کار گلیه دارند. - گاهی برخی از آنها برای راه اندازی یک کارگاه تولیدی یا اضافه کردن خط تولید جدید، باید ماه ها و حتی سال ها در انتظار مجوزهای دولتی باشند و در پیچ و خم های اداری سازمان ها و نهادها معطل بمانند. - گاهی قانونگذاری های متعدد، متناقض و دائما در حال تغییر، بر بی ثباتی فضای کسب و کار دامن می زند. - اختلال در بازارهای انرژی جهان یا بحران های محیط زیستی یا بهداشتی، مثل ویروس کرونا- بی ثباتی در قیمت ها بر بی ثباتی بازار کار و فعالیت اقتصادی اثر منفی قابل توجهی گذاشته است و خود یکی از عوامل مهم بیکاری و رکود به شمار می رود.

۳۷- عواملی که فضای کسب و کار اقتصادی را در کشور بی ثبات و ناامن می کند را بنویسید .

جواب سوال ۳۶

۳۷- وظایف دولت هابرای از بین بردن فقر و بیکاری چیست ؟ یکی از وظایف دولت ها در هر کشوری، اجرای سیاست های فقرزدایی و برقرارکردن عدالت است.

۳۸- دولت ها چگونه باید با فقر و بیکاری مبارزه کنند؟ دولت ها موظف اند از طریق حمایت از شرکت های تولیدی و مبارزه با فساد، با فقر و بیکاری مبارزه کنند.

مسئولیت اجتماعی مردم:

۳۹- آیا مردم در مقابله با فقر مسئولیت دارند ؟ مردم نیز برای حفاظت از پیشرفت های اقتصادی خود در مقابل ویروس فقر مسئولیت دارند.

۴۰- چگونه می توانند از یکدیگر در برابر خطر فقر و نابرابری محافظت کنند؟ آنها می توانند از طریق ایجاد نهادهای توانمندسازی، خیریه و کمک های مردمی و نیز تأسیس صندوق های قرض الحسنه و فعالیت های جهادی، از یکدیگر در برابر خطر فقر و نابرابری، محافظت کنند.

بیشتر بدانیم صفحه ۹۱ مطالعه شود

برای تفکر و تمرین:

شرایط پیش آمده و واردات بی رویه تجهیزات کشاورزی، باعث شد تا آقای محمدی مجبور شود بخشی از واحد تولیدی کارگاه خود را که مربوط به سموم زیستی بود، تعطیل کند. همین اتفاق در بسیاری از کارگاه ها و تولیدی های منطقه نیز رخ داد. آقای محمدی برای محاسبه نرخ بیکاری منطقه خودش به اطلاعات زیر دست یافته است. لطفا محاسبه کنید که **نرخ بیکاری در منطقه زندگی آقای محمدی چقدر است.**

جمعیت کل (نفر)	جمعیت زیر ۱۵ سال (نفر)	جمعیت غیر فعال (نفر)	جمعیت شاغل منطقه (نفر)
۱,۸۶۰,۰۰۰	۳۶۰,۰۰۰	۲۵۰,۰۰۰	۱,۰۰۰,۰۰۰

جمعیت بیکار ۱۵ ساله و بیشتر

$$\text{نرخ بیکاری منطقه} = \frac{\text{جمعیت بیکار ۱۵ ساله و بیشتر}}{\text{جمعیت کل}} \times 100$$

جمعیت فعال ۱۵ ساله و بیشتر

جمعیت زیر ۱۵ سال - جمعیت کل = جمعیت ۱۵ سال و بالاتر

$$1,500,000 = 1,860,000 - 360,000$$

جمعیت غیر فعال - جمعیت ۱۵ سال و بالاتر = جمعیت فعال

$$1,250,000 = 1,500,000 - 250,000$$

جمعیت شاغل - جمعیت فعال = جمعیت بیکار

$$250,000 = 1,250,000 - 1,000,000$$

$$\text{نرخ بیکاری منطقه} = \frac{250,000}{1,250,000} \times 100 = 20$$

تحلیل کنید:

- نرخ بیکاری در کشور چگونه محاسبه می شود و چرا معمولاً نرخ بیکاری اعلام شده، از آنچه ما تصور می کنیم، کمتر است؟ تعداد بیکاران تقسیم بر کل جمعیت فعال کشور می شود و ضرب در

$$\text{عدد } 100 \text{ می شود.} \quad \text{نرخ بیکاری} = \frac{\text{جمعیت بیکار 15 ساله و بیشتر}}{\text{جمعیت فعال 15 ساله و بیشتر}} \times 100$$

طبق تعریف، کسانی را که از جست و جوی شغل دلسرد شده اند بیکار محسوب نمی کنند - همه کسانی را که به صورت پاره وقت مشغول به کارند شاغل به حساب می آورند، در حالی که آنها در جست و جوی شغل تمام وقت هستند و خود را شاغل به حساب نمی آورند. - همه کسانی را که در غیر از زمینه تخصصی شان مشغول به کار و فعالیت باشند، شاغل محسوب می کنند. - برخی افراد نیز ممکن است به دلایلی مانند اشتغال در بخش غیررسمی یا به امید بهره مندی از بیمه بیکاری و... با مأموران آمارگیری درباره وضعیت شغلی خود با صداقت برخورد نکنند

- از نظر شما مهم ترین راهکار برای مقابله با بیکاری و فقر چیست؟

به نام خالق هستی

درسنامه درس نهم: تورم و کاهش قدرت خرید

تهیه و تنظیم: مهین قریشوندی، شهرستان ایذه، استان خوزستان

طرح مسئله

۱- یکی از باورهای رایج میان مردم در مورد پول چیست؟

این است که گمان می کنند، پول همان ثروت است. برای اینکه این باور را بیازما یید، کافی است به پولی که در جیبتان دارید فکر کنید؛ مثلاً شما با ۵۰۰۰ تومان پولی که در جیب دارید اکنون می توانید دو بسته بیسکویت بخرید. در حالی که با همین ۵۰۰۰ تومان در ۱۰ سال پیش می توانستید یک پیراهن و در بیست سال قبل، یک کیف تهیه کنید. پس ارزش پول یا به عبارت دیگر، قدرت خرید پول کاهش پیدا کرده است. حالا فرض کنید مدیرعامل یک شرکت تولیدی هستید و تورم باعث شده است تا یکی از نهاده های تولیدی که سال قبل با ۵۰۰ میلیون تومان می خریدید، اکنون باید بابت همان نهاده، ۷۰۰ میلیون تومان پرداخت کنید و این افزایش قیمت را روی محصول نهایی خود اعمال کنید.

۲- آیا افزایش پول در دست مردم به معنای ثروتمند تر شدن مردم است؟ (مثل حقوق کارمندان یا درآمدشاغل) بستگی به افزایش یا کاهش قدرت خرید پول دارد اگر قدرت خرید پول یا ارزش پول افزایش پیدا کرده باشد بله ولی اگر قدرت خرید پول یا ارزش پول کاهش پیدا کرده باشد خیر

چگونگی پیدایش و تکامل پول:

۳- تاریخچه پول را بنویسید. ۱- ابتدا مبادلات به صورت پایاپای (تهاتری) بود؛ یعنی مثلاً کشاورز گندمش را با کفش صنعتگر مبادله می کرد و مجدداً کفش خریداری شده را با گوسفند دامدار معاوضه می کرد. به همین شکل دامدار و صنعتگر نیز گوسفند و کفش با یکدیگر مبادله می کرد. (یعنی کالا به جای کالا مبادله می شد) ۲- استفاده از کالای خاصی به عنوان وسیله مبادله در هر منطقه، کالایی خاص پرطرف دار بود. مثلاً در ایران، غلات؛ در هندوستان، صدف؛ در تبت، چای و در روسیه، پوست سمور خواهان بیشتری داشت. ساکنان این مناطق حاضر بودند کالاهای اضافی خود را با این کالاها معاوضه کنند؛ زیرا اطمینان داشتند که با دادن این کالاها می توانند کالاهای موردنیاز خود را دریافت کنند. به این ترتیب، این نوع کالاها به عنوان اولین پول، مورد استفاده قرار گرفت ۳- استفاده از فلزات، به خصوص طلا و نقره بود ۴- استفاده از پول کاغذی بود ۵- استفاده از پول تحریری یا ثبتی بود ۶- پول الکترونیکی قابل ثبت در کارت های بانکی و قابل انتقال در شبکه های ارتباطی ۷- پول دیجیتالی

۴- مشکلات مبادله پایپای (تهاتری) را بنویسید.

۱- تعیین و محاسبه قیمت ها و تبدیل کالاها به یکدیگر (مثلا چه تعداد گوسفند در برابر چه تعداد کفش باید مبادله می شد) ۲- نبودن وسیله ای برای پس انداز و حفظ ارزش و انتقال آن به آینده (چون کالاها را نمی شد پس انداز کرد فاسد می شدند) ۳- بالا رفتن هزینه مبادله

۵- چه نوع کالاهایی به عنوان اولین پول، مورد استفاده قرار گرفت؟ و چرا؟

به دلیل مشکلات مبادله تهاتری، بشر برای مبادلات خود، از کالایی با دوام و فاسدشدنی و قابل تقسیم به تکه های کوچک و پرتطرف دار استفاده کرد. البته در هر منطقه، کالایی خاص پرتطرف دار بود. مثلاً در ایران، غلات؛ در هندوستان، صدف؛ در تبت، چای و در روسیه، پوست سمور خواهان بیشتری داشت. ساکنان این مناطق حاضر بودند کالاهای اضافی خود را با این کالاها معاوضه کنند؛ زیرا اطمینان داشتند که با دادن این کالاها می توانند کالاهای موردنیاز خود را دریافت کنند. به این ترتیب، این نوع کالاها به عنوان اولین پول، مورد استفاده قرار گرفت.

۶- بعد از اینکه در هر منطقه کالای خاصی وسیله مبادله شد، افزایش تولید و زیاد شدن حجم و تعداد مبادلات چه مشکلات جدیدی را با خود به همراه آورد؟ از جمله اینکه کالاهایی که به عنوان وسیله مبادله از آنها استفاده می شد، در صورتی که مدت زیادی بدون مصرف می ماندند، فاسد و غیرقابل استفاده می شدند. همچنین به دلیل حجم زیاد، فضای زیادی را اشغال می کردند. از سویی دیگر، تأمین جا برای محافظت از این کالاها، هزینه نگهداری آنها را افزایش می داد که به تولیدکنندگان، ضرر می رساند.

۷- چه عواملی باعث شد که بشر در معاملات از فلزاتی مثل طلا و نقره استفاده کند؟

از جمله اینکه کالاهایی که به عنوان وسیله مبادله از آنها استفاده می شد، در صورتی که مدت زیادی بدون مصرف می ماندند، فاسد و غیرقابل استفاده می شدند. همچنین به دلیل حجم زیاد، فضای زیادی را اشغال می کردند. از سویی دیگر، تأمین جا برای محافظت از این کالاها، هزینه نگهداری آنها را افزایش می داد که به تولیدکنندگان، ضرر می رساند. به این ترتیب، بشر دریافت که این کالاها وسیله مناسبی برای معامله نیست و به جای آن می توان از برخی فلزات، مثل طلا و نقره استفاده کرد.

۸- مزایای پول فلزی مثل طلا و نقره را بنویسید. www.my-dar.ir

انتخاب فلزاتی مثل طلا و نقره موجب گسترش تجارت در داخل کشورها و بین ملت ها شد و فعالیت هایی از قبیل دریانوردی و حمل و نقل را نیز رونق بخشید.

۹- معایب پول فلزی مثل طلا و نقره را بنویسید. میزان طلا و نقره محدود بود و با افزایش تجارت و مبادله، به پول بیشتری نیز نیاز بود

۱۰- پول کاغذی چگونه به وجود آمد؟

مشکلات پول فلزی باعث شد که عده ای از بازرگانان در معاملات خود به جای پرداخت سکه های فلزی، رسیدی صادر می کردند که بیانگر بدهی آنان بود. طرف مقابل هم براساس اعتمادی که داشت، این رسید را می پذیرفت. به تدریج، بازرگانی که به یکدیگر اعتماد داشتند، این رسیدها را بین خود مبادله می کردند. مردم هم برای در امان ماندن از خطرهای احتمالی و همچنین رهایی یافتن از حمل مسکوکات در معامله ها، پول های خود را به تجار یا صرافان معتبر می سپردند و در مقابل، رسید معتبر از آنان دریافت می کردند و در معاملات خود این رسیدها را به کار می گرفتند تا جایی که در دوران تمدن اسلامی کارگری در بلخ رسید صرافی اسلامبل (استانبول) را می گرفت. این رسیدها در واقع نخستین اسکناس ها بود که پشتوانه آنها طلا و نقره ای بود که نزد صرافان و بازرگانان نگهداری می شد.

۱۱- رونق روز افزون کار صرافی ها، آنها را به نهادی مهم در اقتصاد تبدیل کرد که نام آن، بانک شد.

۱۲- چه عواملی باعث شد که دولت ها خودشان به ناچار چاپ و انتشار اسکناس را بر عهده گیرند؟ بی مبالاتی یا سوء استفاد. برخی صرافان از اعتماد مردم یا تعداد زیاد انواع رسیدها و صرافی ها، که آشنایی و اعتبارسنجی آنها را برای مردم سخت کرده بود، موجب شد تا دولت ها برای جلوگیری از بروز این گونه مشکلات به ناچار چاپ و انتشار اسکناس را بر عهده گیرند فکر سپردن نشر پول به یک بانک تجاری از اینجا شکل گرفت.

۱۳- یکی از خدماتی که بانک ها ارائه دادند، چک بود

۱۴- مزایای چک را بنویسید.

در معاملاتی که با چک انجام می شود، پول نقد بین افراد رد و بدل نمی شود، بلکه بانک موجودی حسابی را کاهش و موجودی حساب دیگری را افزایش می دهد.

۱۵- چون افراد خودشان مبلغ چک را روی آن می نویسند، به آن «پول تحریری» یا «ثبتی» گفته می شود.

۱۶- چه عواملی باعث شد تا پول الکترونیکی به وجود بیاید؟

افزایش حجم و سرعت مبادلات و همراه شدن آن با انقلاب دیجیتال و الکترونیک، موجب شد تا بشر به دنبال روش های سریع تر و راحت تری باشد. در نتیجه امروز شاهدیم که پول الکترونیکی قابل ثبت در کارت های بانکی و قابل انتقال در شبکه های ارتباطی، خرید و فروش و انتقال دارایی را بسیار آسان کرده است.

۱۷- در آینده پول های دیجیتالی گوناگونی را خواهیم دید که فرصت ها و تهدیدات جدیدی را برای زندگی بشر ایجاد خواهد کرد. «بیت کوین» یکی از این پول های نوظهور است.

بیشتر بدانیم صفحه ۹۶ مطالعه شود

۱۸- پول های کاغذی، تحریری یا الکترونیکی، خصوصیتی اعتباری دارند.

۱۹- عددی که روی پول نوشته چه معنی دارد؟

پولی که شما در دست دارید و روی آن نوشته شده است ۱۰ هزار تومان، به این معنی نیست که این ورق. کاغذ به خودی خود، ۱۰ هزار تومان می‌ارزد؛ بلکه به معنی سند یا رسیدی است که به شما امکان می‌دهد، با آن معادل ۱۰ هزار تومان کالا یا خدمات دریافت کنید.

۲۰- منظور از پشتوانه پول چیست؟

اطمینانی که مردم به ارزش پول در مبادلات دارند، پشتوانه پول به شمار می‌رود.

۲۱- زمانی که پول طلا و نقره رایج بود، پشتوانه پول همان طلا و نقره موجود در خود پول بود. پشتوانه پول کاغذی هم پول های فلزی و شمش های طلا و جواهراتی بود که نزد صراف یا بانک بود؛ اما امروزه پول های فلزی و کاغذی و تحریری و الکترونیکی که در دست افراد یا در حساب آنهاست، پشتوانه ای جز قدرت اقتصادی کشور ندارد.

وظایف پول

۲۲-وظایف پول را بنویسید.

۱ وسیله پرداخت در مبادلات ۲ وسیله سنجش ارزش ۳ وسیله پس انداز و حفظ ارزش ۴- وسیله پرداخت های آینده

۲۳- وظایف پول را توضیح دهید.

وسيله پرداخت در مبادلات: شما در مبادلات خود، پول را می‌پذیرید؛ زیرا می‌دانید که دیگران نیز هنگام فروش کالاها یا خدمات خود، آن را خواهند پذیرفت. نقش اصلی پول در مبادلات، آسان سازی مبادله است.

وسيله سنجش ارزش: با پول می‌توان ارزش کالاها را مشخص کرد و سپس ارزش نسبی آنها را باهم سنجید. عملاً پول، کار خرید و فروش کالاهای مختلف و تبدیل قیمت‌ها را به یکدیگر آسان می‌کند هر یک از کشورهای دارای واحد ارزش خاص خود هستند؛ مثلاً واحد ارزش در اتحادیه اروپا یورو، در آمریکا دلار و در ایران ریال (تومان) است.

وسيله پس انداز و حفظ ارزش: شما نیازهای گوناگونی دارید که با پرداخت پول، آنها را برطرف می‌کنید. بعضی نیازها هر روزه و بعضی در طول زمان پیش می‌آید و فرد همواره باید مقداری پول را برای رفع نیازهای آیند. خود نگهداری کند. علاوه بر هزینه های روزمره، برخی هزینه های غیرقابل پیش بینی نیز هست که در موقعیت های خاص پیش می‌آید.

وسيله پرداخت های آینده: در صورتی که پول بتواند حفظ ارزش کند، می‌تواند وسیله مناسبی برای پرداخت آینده نیز باشد. این وظیفه پول در روزگار ما کاملاً محسوس است؛ زیرا بیشتر معاملات تجاری در مقابل پرداخت های آینده صورت می‌گیرد. خرید اقساطی و رد و بدل کردن حواله های بانکی نیز از همین نوع است.

نقدینگی

۲۴- منظور از نقدینگی چیست؟

کل حجم پول موجود در کشور، نقدینگی آن کشور به شمار می رود.

۲۵- آیا نقدینگی تغییر می کند؟

حجم نقدینگی نیز کم یا زیاد می شود. البته در بیشتر موارد حجم نقدینگی در کشورها با افزایش روبه روست.

۲۶- افزایش نقدینگی معمولاً ناشی از عملکرد بانک هاست.

بیشتر بدانیم صفحه ۹۹ و ۱۰۰ مطالعه شود

تورم

۲۷- معمولاً چه وقت با تورم روبه رو می شویم و آن را احساس می کنیم؟

معمولاً هنگامی با تورم روبه رو می شویم و آن را احساس می کنیم که بخواهیم کالایی را خریداری کنیم. در چنین حالتی اگر ببینیم برای کالای مورد نظر باید پول بیشتری پرداخت کنیم، متوجه حضور تورم در اقتصاد می شویم

۲۸- تورم را تعریف کنید.

اقتصاددانان افزایش مداوم و پیوسته در سطح عمومی قیمت ها را تورم می گویند

۲۹- آیا هر افزایش قیمتی را تورم می گویند؟

هر گونه افزایشی در قیمت را نمی توان تورم دانست؛ مثلاً ممکن است فروشنده ای بی انصاف کالای مورد نظر شما را گران تر از آنچه هست، به شما بفروشد. پس این افزایش قیمت تورم نیست .

۳۰- نرخ تورم را تعریف کنید. نرخ تورم، درصد افزایش سالانه سطح عمومی قیمت هاست.

اگر قیمت کالاها در امسال نسبت به سال قبل ۲۰ درصد افزایش یافته باشد؛ یعنی ما نسبت به سال قبل تورم ۲۰ درصدی داریم و این به معنای آن است که قدرت خرید پول ما ۲۰ درصد کاهش یافته؛ یعنی با یک مقدار مشخص پول (مثلاً ۵ هزار تومان) امسال ۲۰ درصد کمتر از سال قبل می توان کالا خریداری کرد.

۳۱- پس تورم نشان می دهد که قدرت خرید پول چقدر کاهش یافته است.

چگونه نرخ تورم را محاسبه می کنند؟

۳۲- نرخ تورم را چگونه محاسبه می کنند؟

معمولاً برای اندازه گیری تورم از شاخص قیمت مصرف کننده (CPI) بهره می برند. برای تشکیل شاخص قیمت مصرف کننده، دولت ها معمولاً یک سبد بازار یعنی بسته ای از کالاهای گوناگون را که عموم مصرف کنندگان احتمالاً خریداری می کنند در

نظر می گیرند، سپس دولت هزینه این سبد بازار را در طول زمان رصد می کند. اگر قیمت این سبد در طی یک دوره مشخص، ۱۰ درصد افزایش داشت cpi نیز ۱۰ درصد افزایش دارد. سبدبازار طیف وسیعی از کالاها را شامل انواع مواد غذایی، ماشین، لباس، خدمات تفریحی و... پوشش می دهد. بعد از گردآوری اطلاعات قیمت از سبد کالاها، دولت از طریق رابطه زیر شاخص قیمت مصرف کننده (cpi) را محاسبه می کند.

هزینه سبد بازار در ماه (سال) قبل - هزینه سبدبازار در ماه (سال)

$$Cpi = \frac{\text{هزینه سبد بازار در ماه (سال) قبل}}{\text{هزینه سبد بازار در ماه (سال) فعلی}} \times 100$$

هزینه سبد بازار در ماه (سال) قبل

مثلاً فرض کنید در ماه جاری، هزینه سبد بازار یک میلیارد و صد میلیون تومان باشد. اگر هزینه سبد بازار در سال قبل، چنین ماهی، برابر با یک میلیارد تومان بوده باشد، آنگاه شاخص قیمت مصرف کننده برابر است با:

$$Cpi = \frac{1,100,000,000}{1,000,000,000} \times 100 = 110$$

عدد ۱۰ به ما می گوید که از سال قبل تاکنون، ۱۰ درصد شاخص قیمت مصرف کننده رشد داشته است و یا به عبارت دیگر، ما نسبت به سال قبل، تورمی معادل ۱۰ درصد داشته ایم.

پیامدهای تورم

۳۳- وقتی این افزایش در سطح قیمت ها، بی رویه، پرنوسان و مداوم باشد، با تورم زیان بار روبه رو هستیم

۳۴- پیامدهای تورم را بنویسید.

اثر منفی بر رفاه مردم و امنیت اقتصادی - بی ثباتی فضای کسب و کار و تولیدکنندگان و بازرگانان نمی توانند پیش بینی درستی از آینده قیمت ها در بازار داشته باشند - مواجه تولید و خرید و فروش با مشکلات متعدد - کاهش قدرت خرید و در نتیجه کاهش رفاه مصرف کنندگان

۳۵- اقتصاد کشور ما در سال های متمادی از تورم های لجام گسیخته آسیب دیده است.

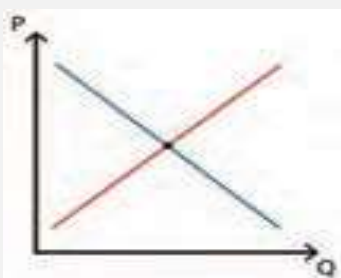

نمودار تورم در ایران سال پایه: ۱۳۹۵

منبع: داده های بانک مرکزی

فعالیت گروهی در کلاس صفحه ۱۰۲

با توجه به آنچه تاکنون راجع به تورم آموختید، تحلیل کنید که اگر تورم بالایی در اقتصاد داشته باشیم، برای نمودار تقاضای مقابل چه اتفاقی خواهد افتاد (فرض کنید که نمودار عرضه و تقاضای مقابل مربوط به سبد کالاهای مصرفی مردم است).

چون این فعالیت دارای ابهاماتی است سال آینده اصلاح می شود
(نظر مؤلف)

www.my-dars.ir

علل تورم و نقش دولت

۳۶- علل به وجود آمدن تورم در جامعه را بنویسید.

درباره علت به وجود آمدن تورم در جامعه، نظریه های مختلفی وجود دارد.

- گاهی علت تورم، نابرابری عرضه و تقاضای کل در اقتصاد است.
- اگر افزایش نقدینگی در کشور با افزایش تولید هماهنگ نباشد، می تواند سبب تورم شود.
- نوسانات نرخ ارز

۳۷- نابرابری عرضه و تقاضا چگونه باعث تورم می شود؟

گاهی علت تورم، نابرابری عرضه و تقاضای کل در اقتصاد است. این فزونی تقاضا بر عرضه، به صورت افزایش قیمت ها بروز می کند. تصور کنید که برای خرید خودرو وارد بازار شده اید، اما خودرو به اندازه تقاضاکنندگان وجود ندارد و بازار با مازاد تقاضا مواجه است. در این صورت تنها عده محدودی از تقاضاکنندگان می توانند صاحب خودرو شوند. آنهایی که قیمتی بالاتری برای خودرو حاضرند بپردازند. به این ترتیب قیمت خودرو به سمت بالا می رود. اگر سایر کالاها نیز به نحو مشابهی افزایش قیمت داشته باشد، کم کم بر روی سطح عمومی قیمت ها اثر می گذارد و نرخ تورم کل کشور را افزایش می دهد.

۳۸- زمانی که علت تورم، نابرابری عرضه و تقاضای کل در اقتصاد است، دولت برای مقابله و کنترل تورم باید چه کار کند؟ در این صورت دولت برای مقابله و کنترل تورم باید میزان عرضه کالاها را افزایش دهد. دولت به دو روش می تواند عرضه را افزایش دهد؛ روش اول آن است که ظرفیت های تولیدی را افزایش دهد؛ اما از آنجاکه این روش معمولاً زمان بر است، دولت ها ترجیح می دهند از طریق افزایش واردات، بازار را تنظیم کنند.

۳۹- دولت برای کنترل تورم از چند روش می تواند عرضه را افزایش دهد؟

دولت به دو روش می تواند عرضه را افزایش دهد؛

روش اول آن است که ظرفیت های تولیدی را افزایش دهد و روش دوم افزایش واردات است.

۴۰- دولت ها معمولاً برای تنظیم بازار ترجیح می دهند از چه روشی استفاده کنند؟ چرا؟

دولت ها ترجیح می دهند از طریق افزایش واردات، بازار را تنظیم کنند. چون روش های دیگر زمان بر است.

فعالیت گروهی در کلاس صفحه ۱۰۳

ویژگی های مثبت و منفی هر دو روش (افزایش عرضه و افزایش واردات) را بررسی کنید و به کلاس ارائه دهید.

افزایش ظرفیت های تولید (عرضه) زمان بر است اما به طور اصولی و ریشه ای مشکل مازاد تقاضا بر عرضه و به تبع آن تورم را حل می کند. البته باید در نظر داشت که افزایش ظرفیت تولید باید در افق آینده تا حدی معلوم باشد تا در آینده با مشکل مازاد ظرفیت روبه رو نشویم. استفاده از واردات در کوتاه مدت مؤثرتر است اما معمولاً موجب می شود که بنگاه های تولیدی متضرر شوند. در هر صورت دولت باید مراقب باشد که این واردات نهادینه نشود و بعد از اینکه بحران مازاد تقاضا بر طرف شد واردات اضافی را محدود کند.

۴۱- افزایش نقدینگی در کشور چگونه می تواند باعث تورم شود؟

اگر افزایش نقدینگی در کشور با افزایش تولید هماهنگ نباشد، می تواند سبب تورم شود. در کشور ما، افزایش درآمدهای نفتی هرچندگاهی به افزایش ظرفیت های تولیدی کمک می کند؛ اما باعث رشد درآمدهای اقتصادی و رشد حجم نقدینگی در کشور می شود که تورم زا است.

۴۲- زمانی که علت تورم افزایش نقدینگی در کشور است، دولت چگونه می تواند تورم را کنترل کند؟ در این صورت دولت موظف است تا با کنترل میزان نقدینگی در کشور از طریق اجرای سیاست های پولی تورم را کنترل کند.

۴۳- نوسانات نرخ ارز چگونه باعث تورم می شود؟

نوسانات نرخ ارز نیز بر ارزش پول ملی ما اثر منفی می گذارد و منجر به کاهش قدرت خرید پول ملی و در پی آن منجر به تورم می شود.

۴۴- سیاست های پولی را تعریف کنید.

سیاست هایی که دولت از طریق بانک مرکزی برای مدیریت حجم نقدینگی و حفظ ارزش پول اعمال می کند، سیاست های پولی است.

۴۵- انواع سیاست های پولی را بنویسید.

۱- کاهش نقدینگی در گردش (سیاست پولی انقباضی) مثل فروش اوراق مشارکت یا سیاست بازار باز

۲- افزایش نقدینگی در گردش (سیاست پولی انبساطی) مثل خرید اوراق مشارکت

۴۶- سیاست اول به سیاست پولی انقباضی مشهور است و سیاست دوم را سیاست پولی انبساطی می گویند

۴۷- سیاست های پولی انقباضی چه زمانی توسط بانک مرکزی را به کار گرفته می شود؟ زمانی که اقتصاد کشور گرفتار تورم می شود، برای پیشگیری از افزایش قیمت ها یا کاهش سرعت آن، بانک مرکزی سیاست کاهش نقدینگی یا همان کاهش حجم پول در گردش را به کار می گیرد.

۴۸- سیاست های پولی انبساطی چه زمانی توسط بانک مرکزی اعمال می شوند؟

در حالت رکود اقتصادی که سطح تولید کاهش و بیکاری افزایش می یابد، معمولاً سیاست های انبساطی اعمال می شود.

۴۹- یکی از روش هایی که بانک مرکزی کشورها برای کنترل تورم و تنظیم نقدینگی در گردش به کار می گیرد، سیاست بازار باز (فروش اوراق مشارکت) است.

۵۰- سیاست بازار باز را توضیح دهید.

در این روش بانک مرکزی می تواند با فروش اوراق مشارکت به طور مستقیم از مقدار نقدینگی در دست مردم بکاهد یا با خرید اوراق مشارکت، نقدینگی بیشتری به جامعه تزریق کند

فعالیت فردی در کلاس

گاهی افراد با شنیدن کاهش نرخ تورم به اشتباه انتظار دارند که سطح عمومی قیمت ها کاهش یابد و به عبارتی دیگر، کالاها ارزان تر شده باشد؛ با توجه به معنای تورم (افزایش سطح عمومی قیمت ها) چرا مردم چنین اشتباهی را مرتکب می شوند؟ کاهش نرخ تورم یعنی رشد سطح عمومی قیمت ها کاهش می یابد یعنی افزایش عمومی قیمت کالاها و خدمات با شیب ملایم تری روی می دهد نه اینکه قیمت ها کاهش می یابد.

برای تفکر و تمرین

۱ هرچند تورم در کل، برای اقتصاد کشور زیان بار است، اما برای برخی نیز سودرسان است. در هر یک از موارد زیر مشخص کنید که فرد توصیف شده، از تورم زیان می بیند یا سود می برد؟
دلایل خود را توضیح دهید.

- بازنشسته ای با یک حقوق ثابت بازنشستگی در طول دوره تورم، زیان می بیند چون حقوقش ثابت ولی قدرت خرید پول کم تر می شود
- خریدار یک واحد ساختمانی که آن واحد ساختمانی را یک سال پیش از اتمام و تحویل، خریداری کرده است و بعد از تحویل، به خاطر تورم، افزایش در قیمت ساختمان روی داده است. سود می بیند چون با افزایش تورم قیمت این ساختمان بیشتر شده در صورتی که این ساختمان را نمی خرید قدرت خرید پولش کاهش پیدا می کرد
- مغازه داری که مجبور است قیمت محصولاتش را بعد از تغییرات قیمت، به روزرسانی کند. اگر مقدار تقاضا تغییر نکند، در صورتی که بروز رسانی قیمت او درست به اندازه افزایش هزینه هایش باشد سود یا زیان تغییر نمی کند اما اگر تقاضای محصولاتش کم شود و یا قیمت را به اندازه افزایش هزینه ها بالا نبرد ضرر می کند و اگر قیمت بیش از افزایش هزینه ها بالا رود با فرض ثبات تقاضا سود می کند.

۲ فرض کنید تورم امسال معادل ۲۳ درصد بوده است. شرکت تولیدی ایران سبز (شرکتی که آقای محمدی مدیرعامل آن است) نیز همچون سایر شرکت ها تحت تأثیر این نرخ تورم قرار گرفته است و هزینه عوامل تولید این شرکت به میزان ۲۳ درصد افزایش یافته است. شرکت تصمیم می گیرد برای جلوگیری از ضرر بیشتر، قیمت هر

دو محصولش (کود زیستی و سم زیستی) را افزایش دهد. به نظر شما آیا با وجود تورم عمومی و افزایش قیمت این دو محصول، تقاضای آنها کاهش می یابد؟ با فرض ثبات سایر عوامل نظیر انتظارات تورمی و.....، اگر قدرت خرید کم شود و قیمت محصول افزایش یابد (مقدار) تقاضا کاهش پیدا می کند

اگر تقاضا هیچ تغییری نکند، درباره سود شرکت چه فکر می کنید؟ در فرض ثابت ماندن (مقدار) تقاضا، سود به هزینه عوامل و قیمت فروش بستگی دارد. هزینه عوامل افزایش داشته اگر قیمت به همین اندازه افزایش یابد سود تغییری نمی کند آیا می توان گفت افزایش می یابد؟ اگر قیمت بیشتر از هزینه عوامل افزایش یابد سود افزایش می یابد.

تحلیل کنید که اگر سود شرکت افزایش یابد، آیا واقعا حال شرکت بهتر می شود؟ (یعنی با این فرض آیا قدرت خرید شرکت افزایش می یابد) چرا؟ خیر، زیرا در روند تولید و با افزایش قیمت، شرکت باید مواد اولیه تولید را با قیمت بیشتر خریداری کند یعنی قدرت خرید شرکت کاهش پیدا می کند.

تحلیل کنید

بر اساس آنچه درباره شیوه محاسبه نرخ تورم آموختید، میان تورم و کاهش قدرت خرید پول چه رابطه ای است؟ رابطه معکوس یعنی وقتی تورم باشد یعنی سطح عمومی قیمت ها افزایش پیدا کرده است و قدرت خرید پول کاهش پیدا می کند و بر عکس

چرا معمولاً بین نرخ تورمی که سازمان های رسمی اعلام می کنند و آنچه ما احساس می کنیم، تفاوت وجود دارد؟ به عنوان تحقیق انجام دهید

اگر به جای دولت بودید، چه راهکارهایی برای مبارزه با تورم، ارائه می دادید؟ به عنوان تحقیق انجام دهید

مای دارس
گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

به نام خالق هستی

درسنامه درس دهم: مقاوم سازی اقتصاد

تهیه و تنظیم: مهین قریشوندی، شهرستان ایذه، استان خوزستان

طرح مسئله

۱- چرا برخی کشورها زیر ستم کشورهای دیگرند و چرا اقتصاد آنها با مشکلات فراوانی روبه روست؟ واقعیت آن است که کشورهای مختلف جهان و دولت های آنها، با وجود روابط اقتصادی پیچیده ای که با هم دارند، هنگام حضور در روابط جهانی، نگران منافع ملی خود نیز هستند. برخی کشورها حاضر نیستند کشورهای دیگر پیشرفت کنند و دوست دارند، خودشان تنها قدرتمند جهان باشند. کشورهای دیگر نیز یا باید در مقابل خواسته آنها سر تسلیم فرود آورند یا باید از شرافت و استقلال ملی و دینی خود دفاع کنند.

۲- کشوری که نخواهد زیر بار بیگانگان برود، راه های قوی شدن را نیز فرا خواهد گرفت.

مسیر تاریخی اقتصاد ایران

۳- چرا کشور ایران از دوران باستان جایگاه ویژه ای در اقتصاد جهان داشته است؟ ایران به دلیل وسعت و پهناوری جغرافیایی، برخورداری از منابع طبیعی و قرار گرفتن در چهار راه بین المللی، از دوران باستان جایگاه ویژه ای در اقتصاد جهان داشته است.

۴- چه چیزی از اهمیت و بزرگی اقتصاد ایران در دوران باستان حکایت می کند؟ وجود حکومت ها و سلسله های بزرگ، لشکرکشی ها و جنگ ها، پهناوری مرزهای ایران باستان، جاده ابریشم و تجارت با چین و امپراتوری روم، از اهمیت و بزرگی اقتصاد ایران در آن دوران حکایت می کند.

www.my-dars.ir

۵- طی هفت قرن دوران شکوفایی تمدن اسلامی، چه جلوه هایی از پیشرفت را می توان در اقتصاد ایران و جهان اسلام مشاهده کرد؟ طی هفت قرن دوران شکوفایی تمدن اسلامی، جلوه هایی از پیشرفت اندیشه اقتصادی، تأمین مالی مراکز علمی، عمران و آبادانی، تجهیز زیرساخت ها و موقوفات را می توان در اقتصاد ایران و جهان اسلام مشاهده کرد.

۶- احکام اقتصادی اسلام پایه قواعد و مقررات اقتصادهای موفق چه مناطقی از جهان قرار گرفت؟ یک نمونه بنویسید. احکام اقتصادی اسلام پایه قواعد و مقررات اقتصادهای موفق آسیای میانه، آسیای غربی و جنوب غربی، شمال آفریقا و حتی جنوب اروپا قرار گرفت. به عنوان مثال، در موقعیتی که در اروپا، بربریت حاکم بود و زنان حتی حق مالکیت نیز نداشتند، وقف نامه های باقی مانده از زنان مسلمان ایرانی، حجم عظیمی از مالکیت و سرمایه گذاری و مشارکت آنها را در تولید نشان می دهد.

۷- وضعیت اقتصاد ایران در دوران صفویه را توضیح دهید.

رونق و آبادانی اقتصاد ایران را تا اواسط حکومت صفویه می توان از زیربناها و عمران بندرها، بازارها، مدارس علمی، کاروانسراها، مساجد باقی مانده و فعالیتهای خیریه ها درک کرد. در نیمه اول حکومت صفویه، علاوه بر یکپارچگی سیاسی، اقتصاد یکپارچه و مستقلی شکل گرفت که با سایر لایه های دینی، اجتماعی و فرهنگی کشور هماهنگی داشت؛ اما در دوره پایانی حکومت صفویه، اقتصاد ایران به تدریج رو به ضعف نهاد.

۸- چرا در دوره پایانی حکومت صفویه، اقتصاد ایران به تدریج رو به ضعف نهاد؟ حاکمان وقت از موقعیت جهان و وظایف خطیر تاریخی خود تصور درستی نداشتند و به همین دلیل نتوانستند با انتخاب روش درست و بهره برداری از اوضاع خاص آن زمان، جریان پیشرفت و نوسازی را آغاز کنند.

۹- همزمان با ضعف اقتصادی ایران در دوره پایانی حکومت صفویه، وضعیت اقتصادی اروپا چگونه بود؟ با تغییر و تحول سریع در اروپا و شکل گیری قدرت های بزرگ در آن قاره مصادف بود. دولت های اروپایی با تجهیز ناوگان خود به رقابت شدید نظامی و تجاری با یکدیگر و استعمار کشورهای دیگر پرداختند این رقابت و همچنین استعمار کشورهای دیگر، موجب تسریع جریان توسعه این کشورها شد. آنها از یک سو با چنگ انداختن بر دارایی های سایر ملت های جهان به ثروت اندوزی پرداختند و از سوی دیگر در رقابت با یکدیگر نوسازی سریع صنایع و تولیدات خود اقدام کردند.

۱۰- چرا در دوران قاجار، ایران فرصت طلایی خود را برای جبران کاستی ها، از دست داد؟ چون تلاش حاکمان صرف تحکیم پایه های حکومت خود، افزودن بر خزانه از طریق غارت دسترنج مردم، اعطای امتیازات به وابستگان و خادمان خود، تأمین هزینه های گزاف دربار، سفرهای خارجی و تجملات می شد

۱۱- چه اقداماتی در دوران قاجار آسیب های توان فرسایی بر اقتصاد ایران وارد کرد؟۱-
از دست دادن بخش های مهمی از سرزمین و منابع ایران،۲- هزینه های شکست در
جنگ،۳- عهدنامه های ننگین و مبالغ جریمه های گزاف آنها،۴- بی توجهی به سرمایه
های انسانی و اجتماعی،۵- سیاست های رکودی و انقباضی،۶- نبودن برنامه ریزی و
قانون گذاری اقتصادی،۷- اعطای امتیازها به شرکت ها و کشورهای استعماری،۸-
تأسیس بانک های روسی و انگلیسی ۹- سیل ورود کالاهای خارجی، آسیب های توان
فرسایی بر اقتصاد ایران وارد کرد.

۱۲- چند نمونه از اقدامات مثبت اقتصادی در دوران قاجار را بنویسید.

اقدامات محدود مذهبی و ملی، مثل تأسیس دارالفنون و برقراری نظم مالی و اداری توسط امیرکبیر،
تأسیس شرکت اسلامی و تحریم کالاهای خارجی توسط علمای اصفهان، تحریم تنباکو و لغو قرارداد
رژی و بیانیه هایی در حمایت از تولید ملی

۱۳- روند افول اقتصاد ایران با حکومت رضاخان و تشکیل سلسله پهلوی ادامه یافت.

۱۴- ویژگی عمده اقتصاد ایران در دوران سلسله ی پهلوی را بنویسید .

ویژگی عمده این دوره، جدا شدن اقتصاد ایران از ابعاد هویتی، فرهنگی، اجتماعی،
تاریخی و دینی خود بود.

۱۵- اقتصاد ایران در دوران پهلوی چگونه بود؟

اقتصاد ایران به جای تکیه بر پایه های بومی و درون زای داخلی و ملی خود، به بیرون از مرزها و
قدرت های بزرگ متکی شد.

۱۶- چه اقداماتی در دوران پهلوی صورت گرفت که نتوانست اقتصاد ایران را از ضعف ساختاری و
هویتی برهاند؟ ایجاد زمینه ای قانونی (مثل قانون تجارت و تعاونی ها) و زیرساخت های مواصلاتی
(مانند راه آهن)، گسترش مدارس و دانشگاه ها و بهبود نسبی بهداشت هم نتوانست اقتصاد ایران را از
ضعف ساختاری و هویتی برهاند.

۱۷- عوامل تشدید ضعف اقتصاد ایران در دوره پهلوی را بنویسید.

تعدی حکومت پهلوی بر موقوفات و مالکیت های خصوصی و عمومی، واگذاری منابع نفتی و
معدنی به بیگانگان و اجرای برنامه هایی موسوم به انقلاب سفید، که آخرین صدمه را به کشاورزی و
اقتصاد روستایی زد، بر بیماری های اقتصاد ایران افزود. نوسازی و توسعه ایران در این زمان به
صورتی ظاهری و سطحی و با صنایع مونتاژ انجام می شد و درآمدهای نفتی هم با تبدیل ایران به بازار
مصرفی کالاهای کشورهای صنعتی و غفلت از اقتصاد مردمی، بر مشکلات اقتصاد ایران افزود.

۱۸- چه اقدامی در دوران پهلوی آخرین صدمه را به کشاورزی و اقتصاد روستایی وارد کرد؟ اجرای
برنامه هایی موسوم به انقلاب سفید، که آخرین صدمه را به کشاورزی و اقتصاد روستایی زد.

۱۹- در مورد حضور دولت پهلوی در اقتصاد توضیح دهید.

در این دوران، دولت حضوری گسترده در عرصه اقتصاد کشور داشت و توانست سازمان و تشکیلات خود را نوسازی کند و شکل جدیدتری به خود بگیرد؛ در عین حال، نظام نوینی در مالیات ستانی و بودجه بندی کشور پدید آمد و برخی شاخص های اقتصادی، اجتماعی و انسانی بهبود یافت. از سوی دیگر در نتیجه افزایش درآمدهای نفتی، قدرت اقتصادی دولت افزایش یافت. در این زمان، دولت با هدف ایجاد توسعه نمایشی به اجرای طرح های عمرانی متعدد در کشور پرداخت و به این ترتیب، بخشی از درآمدهای نفتی کشور، صرف ساخت و ساز شد. کارخانه ها و مؤسسات شکل گرفت و دولت به عنوان کارفرمای بزرگ در عرصه اقتصاد مطرح شد. ساختارهای اساسی اقتصاد کشور نیز زیر سلطه و برنامه ریزی بیگانگان قرار گرفت.

۲۰- در دوران پهلوی چگونه دولت به عنوان کارفرمای بزرگ در عرصه اقتصاد مطرح شد؟

در نتیجه افزایش درآمدهای نفتی، قدرت اقتصادی دولت افزایش یافت. در این زمان، دولت با هدف ایجاد توسعه نمایشی به اجرای طرح های عمرانی متعدد در کشور پرداخت و به این ترتیب، بخشی از درآمدهای نفتی کشور، صرف ساخت و ساز شد. کارخانه ها و مؤسسات شکل گرفت و دولت به عنوان کارفرمای بزرگ در عرصه اقتصاد مطرح شد
بیشتر بدانیم (غارت و قحطی) مطالعه شود

۲۱- با پیروزی انقلاب اسلامی، مردم ایران به چه چیزی پی بردند؟

با پیروزی انقلاب اسلامی، مردم ما به توانمندی های خود برای ایجاد تحول و تغییر در شیوه حکمرانی سیاسی و زندگی جمعی پی بردند. مردمی که تا آن روز خود را در برابر زورگویی کشورهای غربی در تعیین حاکمان و تعیین سیاست های اقتصادی و اجتماعی شان، ناتوان می دیدند، روی پای خودشان ایستادند و خواستار استقلال و آزادی کشورشان شدند.

۲۲- اثر «ایران، روح یک جهان بی روح» از کیست؟ میشل فوکو متفکر شهیر فرانسوی

نظر میشل فوکو در کتاب «ایران، روح یک جهان بی روح» در مورد انقلاب اسلامی

یکی از چیزهای سرشت نمای این رویداد انقلابی، این واقعیت است که این رویداد انقلابی اراده ای مطلقاً جمعی را نمایان می کند و کمتر مردمی در تاریخ چنین فرصت و اقبالی داشته اند. اراده جمعی اسطوره ای سیاسی است که حقوق دانان یا فیلسوفان تلاش می کنند به کمک آن، نهادها و غیره را تحلیل یا توجیه کنند. نمی دانم با من موافقید یا نه، اما ما در تهران و سرتاسر ایران با اراده جمعی یک ملت برخورد کردیم. این اراده جمعی که در نظریه های ما همواره اراده ای کلی است، در ایران هدفی کاملاً روشن و معین را برای خود تعیین کرده و بدین گونه در تاریخ ظهور کرده است. در ایران عرق ملی بی نهایت قوی بوده است. سرباز زدن از اطاعت از بیگانگان، بیزاری از چپاول منابع

ملی، عدم پذیرش سیاست وابستگی به خارج و دخالت همه جا آشکار آمریکایی ها، همه و همه عوامل تعیین کننده‌ی بودند تا شاه، یک دست نشاندۀ غرب به شمار آید.

۲۳- از نظر فوکو چه عواملی باعث شد تا شاه به عنوان یک دست نشاندۀ غرب به شمار آید؟

سرباز زدن از اطاعت از بیگانگان، بیزاری از چپاول منابع ملی، عدم پذیرش سیاست وابستگی به خارج و دخالت همه جا آشکار آمریکایی ها، همه و همه عوامل تعیین کننده‌ی بودند تا شاه، یک دست نشاندۀ غرب به شمار آید.

۲۴- بعد از شکل گیری نظام جمهوری اسلامی، آنچه مورد نظر رهبر ایران و خواسته ملت بود در چه چیزی تجلی یافت؟ در قانون اساسی کشور تجلی یافت و تصویری از خطوط کلی اقتصاد مطلوب اسلامی ایرانی نیز در آن درج شد. در بخش اقتصادی قانون اساسی، بر آموزه‌هایی همچون اقتصاد مردمی، نفی سلطۀ بیگانگان و استقلال اقتصادی، حقوق اقتصادی شهروندان و عدالت اقتصادی تأکید شده است.

۲۵- در بخش اقتصادی قانون اساسی، بر چه آموزه‌هایی تأکید شده است؟

بر آموزه‌هایی همچون اقتصاد مردمی، نفی سلطۀ بیگانگان و استقلال اقتصادی، حقوق اقتصادی شهروندان و عدالت اقتصادی تأکید شده است.

فعالیت فردی خارج از کلاس

مستند «پرزیدنت آکتور سینما» را مشاهده کنید و بخش‌های اقتصادی آن را به کلاس ارائه دهید

اقتصاد مقاومتی و استقلال اقتصادی

۲۶- اینکه کشورها در شرایط سخت پیش بینی نشده، چه واکنشی نشان می دهند، به قدرتمند بودن آنها بستگی دارد. آیا ساختارهای اقتصادی یک کشور پر قدرت است؟ آیا شرکت‌های تولیدی در شرایط سخت می توانند نیاز کشور را برآورده کنند؟ آیا اقتصاد کشور وابسته است یا مستقل؟ پاسخ به این پرسش‌ها و پرسش‌های مشابه، در رویه رو شدن کشورها با شرایط سخت تحریم و تهاجم تعیین کننده است.

۲۷- برای عبور از مشکلات اقتصادی و آسیب‌هایی که در دوران کنونی، اقتصاد ملی ما را تهدید می کند، چه چیزی ضروریست؟ مقاوم سازی اقتصاد و مصونیت بخشی به آن در برابر فشارها و تکانه‌های خارجی، ضروری است.

۲۸- اقتصاددانان با چه اصطلاحاتی بر مقاوم سازی اقتصادی تأکید می کنند؟

اقتصاددانان با اصطلاحاتی مانند «ثبات اقتصادی»، «استحکام اقتصادی»، «تاب آوری اقتصاد» و «پایداری» بر مقاوم سازی اقتصاد تأکید می کنند.

۲۹- منظور از مقاوم سازی اقتصادی چیست؟

مقاوم سازی اقتصادی به معنای آن است که مجموع نیروهای مولد، شرکت ها، مؤسسات تولیدی و خدماتی یک کشور، روی پای خود بایستند تا بتوانند در صورت به وجود آمدن بحران، تمامی نیازهای اساسی و حیاتی شان را خودشان تولید و تأمین کنند و وابسته به بیگانگان نباشند.

۳۰- اقتصاد مقاوم محصول چیست؟

اقتصاد مقاوم، محصول خودباوری، تلاش و مجاهدت همه جانبه و فراگیر مردمان سخت کوشی است که حاضر نیستند زیر سایه بیگانگان زندگی کنند و به آنان وابسته باشند.

فعالیت گروهی در کلاس ص ۱۱۲

فعالیت فردی در کلاس ص ۱۱۴

۳۱- اقتصاد مقاومتی چه نوع اقتصادی است؟

اقتصاد مقاومتی، اقتصادی است پیشرفته، مردمی و دانش بنیان که در برابر تهدیدات و تکانه های داخلی و خارجی، آسیب ناپذیر است و با اتکای به قابلیت ها و ظرفیت های داخلی و استفاده از فرصت های بیرونی، نیازها و مشکلات اقتصادی را رفع می کند و با تحریم ها و تهدیدات دشمنان، به زانو در نمی آید.

۳۲- وابسته نبودن اقتصادی به اقتصادهای بیگانه را می توان با نام استقلال اقتصادی شناخت.

۳۳- استقلال اقتصادی به چه معناست؟

استقلال اقتصادی به معنای قطع ارتباط با کشورهای دیگر نیست و هر کشوری برای پیشرفت، به تعامل منطقی با کشورهای دیگر نیاز دارد. مهم آن است که این تعامل، مقتدرانه و از روی تدبیر باشد.

فعالیت فردی خارج از کلاس ص ۱۱۴

برای تفکر و تمرین ص ۱۴ گروه آموزشی عصر

تحلیل کنید

www.my-dars.ir

از نظر شما مهم ترین راه های مقابله با تحریم های اقتصادی و زمینه سازی برای رونق کسب و کارهای اقتصادی کشور چیست؟

موفق باشید

فصل : بخش: - درس: یازدهم نام طراح: نصرالله موسیوند	به نام خدا معاونت آموزش متوسطه وزارت آموزش و پرورش دفتر آموزش متوسطه نظری دبیرخانه راهبردی کشوری اقتصاد تولید شده در استان لرستان شهرستان بروجرد	محتوای نوشتاری کتاب : اقتصاد سال تحصیلی: 1399-1400
---	---	---

1- رشد چیست

اگر در جامعه ای میزان تولید در دوره ای معین نسبت به سال قبل افزایش یابد در آن جامعه رشد صورت گرفته است

2- رشد به چه معناست

رشد بمعنای افزایش تولید است

3- گزینه درست را انتخاب کنید

الف- رشد مفهومی کیفی است

ب- رشد مفهومی کمی است

4- کشورها معمولاً از چه راههایی برای رشد اقتصادی استفاده میکنند

کشورها معمولاً با سرمایه گذاری بیشتر یا بکارگیری رزشهای بهتر و فناوری مناسب تر ظرفیت تولیدی خویش را افزایش می دهند

5- آیا داشتن درآمد بیشتر می تواند نشانه رشد اقتصادی باشد

بله - رشد بیشتر در یک کشور باعث افزایش درآمد میگردد که برخی کشورها رشد اقتصادی را معادل درآمد در نظر میگیرند

6- منابع رشد اقتصادی کدامند نام برده و توضیح دهید

اگر جمعیت در طول زمان رشد کند به طور کلی عرضه نیروی کار نیز افزایش میابد سرمایه های فیزیکی یک کشور میتواند با ایجاد کارخانه ها و

ساختمان ادارات و ماشین آلات افزایش یابد- سرمایه ی انسانی با آموزش افزایش می یابد- با منابع بیشتر یک کشور میتواند کالا و خدمات

بیشتری تولید کند

7- مرز امکانات تولید چیست

مرزی ست بین آنچه که یک کسب و کار (مانند یک شرکت تولیدی) با استفاده از منابع موجود در دسترس می تواند تولید کند و آنچه که نمی

تواند

8- با توجه به مرز امکانات تولید مردم یک کشور در چه صورت میتوانند رفاه بیشتری داشته باشند

اگر مردم یک کشور با صرفه جویی بتوانند سرمایه گذاری بیشتری انجام دهند با گذشت زمان ظرفیت تولیدی آنها توسعه می یابد و مرز

امکانات تولید به سمت بالا منتقل میگردد در نتیجه رشد اقتصادی به کشور این امکان را می دهد که غذا و کالا و خدمات و در مجموع رفاه

بیشتری برای مردم انجام دهد

9- گزینه صحیح را انتخاب کنید

رشد اقتصادی یک گزینهاست

الف- فردی ب- عمومی ج- جمعی د- مشترک

10- هر کشوری که بخواهد از مواهب رشد اقتصادی در زمان آینده برخوردار شود چه کارهایی را باید در زمان حال انجام دهد

باید منابعی را که می توانست برای ساختن کالاهای مصرفی در زمان حال استفاده شود برای ایجاد انواع سرمایه ها و توسعه و شیوه های بهتر تولید در آینده صرف کند

11- تفاوت بین کارایی و رشد اقتصادی را بنویسید

کارایی با توجه به میزان منابع استفاده شده برای انجام یک فعالیت مشخص سنجیده میشود و افزایش کارایی که گاهی در ادبیات مهندسی به آن راندمان هم گفته می شود به معنای کاهش اتلاف منابع در انجام یک فعالیت مشخص است

رشد اقتصادی دلالت بر افزایش تولید یا درآمد سرانه ملی دارد که اگر تولید کالاها یا خدمات به هر وسیله ی ممکن در یک کشور افزایش یابد میتوان گفت در آن کشور رشد اقتصادی صورت گرفته است

12- منظور از تولید ناخالص داخلی یک کشور چیست

ارزش پولی همه کالاها و خدماتی که در طول یک سال در داخل مرزهای یک کشور معین صورت گیرد تولید ناخالص گفته می شود

13- اصطلاح DGP اشاره به چه چیزی دارد تولید ناخالص داخلی

14- درآمد داخلی چیست

ارزش پولی تمام کالاها و خدماتی که در طول یکسال در درون مرزهای یک کشور خاص صورت گیرد درآمد داخلی گفته میشود

15- درآمد سرانه چگونه به دست می آید

با تقسیم درآمد داخلی یک کشور بر جمعیت آن درآمد سرانه به دست می آید

16- ارزش پولی چیست

برای محاسبه ی تولیدات یک کشور از یک واحد مشترک اندازه گیری که معمولاً ارزش ریالی کالاها و خدمات تولید شده است استفاده میشود که به آن ارزش پولی گفته می شود که مقدار ارزش ریالی در بازار هر کشور تعیین می گردد

17- کالا چیست

به تمام تولیداتی که دارای وزن و جرم و جنس باشد کالا گفته می شود

18- خدمات چیست

مای درس
گروه آموزشی عصر

آن دسته از فعالیتهایی که در راستای تولید یک کشور در قالب بهداشت و آموزش و امنیت توسط افراد ارایه می شود خدمات می گویند

www.my-dars.ir

19- مشخص کنید کدامیک از موارد زیر کالا و کدامیک خدمات محسوب می شود

الف- تولید سفال ب- تدریس یک معلم ج- تولید چیپس د- فعالیت پلیس

20- تولید نهایی چیست

برای تولید کالا مراحل باید طی شود تا به کالای اصلی و نهایی تبدیل شود آخرین حلقه از تولید کالا را تولید نهایی گفته می شود

مثلاً برای اینکه پنبه یا پشم به لباس تبدیل شود بایستی ابتدا به نخ و سپس به پارچه و در نهایت تبدیل به لباس گردد

21- منظور از داخل مرزها در تولید ناخالص داخلی چیست

یعنی تمام تولیداتی که در داخل مرزهای جغرافیایی یک کشور صورت می گیرند

22- منظور از واحد زمانی یکساله در تولید ناخالص داخلی چیست

یعنی تنها تولیداتی که در بازه ی زمانی یک سال تقویمی از فروردین تا اسفند تولید و بفروش میرسند بنابراین تولیدات باقی مانده از سالهای قبل مورد محاسبه قرار نمیگردند

23- چه مواردی در تولید ناخالص داخلی مورد محاسبه قرار نمیگردند

الف- کار بدون دستمزد یعنی فعالیتی که صرف امور خانه یا خیریه گردد

ب- خرید و فروش کالاهای دسته دوم

ج- کالاهای قاچاق

د- همه موارد

24- کدامیک از موارد زیر جز تولید ناخالص داخلی محاسبه می گردد

الف- تولید مشروبات الکلی

ب- پختن غذا توسط مادر

ج- خرید و فروش کالاهای دسته دوم

د- تولیدات کارخانه ی پشم زنی

25- مهمترین دلیل اندازه گیری تولید ناخالص داخلی نظارت بر است

تغییرات تولید

26- تولید ناخالص داخلی با واحد..... هر کشور اندازه گیری میگردد

پولی

27- وضعیت توزیع درآمد در هر کشوری از چه راههایی بدست می آید

با مقایسه نسبت دهک اول در کشورهای مختلف شاخصی بدست می آید که برای مقایسه وضعیت توزیع درآمد به کار می رود . هر چه این نسبت بیشتر باشد توزیع درآمد نامناسب تر است

گاهی درآمدهای مردم برای به دست آوردن اختلاف درآمد با اختلاف هزینه ایی محاسبه می کنند در این حالت هزینه خانوار نماینده ی درآمد آن است

28- شاخص توسعه انسانی HDI شامل چه مولفه هایی می شود نام ببرید

مولفه هایی نظیر میزان امید به زندگی در بدو تولد / میانگین سالهای تحصیل / سرانه درآمد ناخالص ملی و شاخص های نابرابری تشکیل دهنده ی شاخص توسعه ی انسانی است

امید به زندگی عبارتست از تعداد سالهایی که یک فرد امیدوار است که زنده بماند و زندگی کند

29- در گزارش توسعه ی انسانی ایران در چه رتبه ای قرار دارد

رتبه 65 که جزو کشورهای با توسعه یافتگی انسانی بالا محسوب می شود

30- بر اساس الگوی توسعه ی ایرانی-اسلامی چه شاخص های دیگری برای معیار توسعه انسانی باید مد نظر قرار گیرد

مبارزه با فساد / بهبود فضای کسب وکار / رشد علم و فناوری / موضوعات محیط زیستی و پیشرفت های معنوی و فرهنگی از دیگر شاخص های توسعه ی انسانی در مدل فوق می باشد

31- یکی از شاخص های سنجش وضعیت توزیع درآمد شاخص..... می باشد

دهک ها

32- از شاخص دهک ها به چه منظوری استفاده می شود

در برخی از گزارشهای اقتصادی از این شاخص برای نشان دادن پیشرفت هایی که در زمینه عدالت اقتصادی صورت گرفته استفاده می شود

33- شاخص دهک چگونه محاسبه می گردد

برای محاسبه این شاخص مردم کشور را به 10 گروه جمعیتی مساوی تقسیم می کنند در این طبقه بندی میزان درآمد از کمترین به سمت بیشترین مد نظر قرار می گیرد

34- در شاخص دهک کمترین و بیشترین سهم به کدام گروههای ده گانه تعلق می گیرد

دهک اول که 10 درصد اولیه ی جمعیت را شامل می شود کمترین درصد درآمد ملی و دهک آخر یا دهک دهم بیشترین درصد درآمد ملی را به خود اختصاص می دهد

35- در کشوری با ده میلیون جمعیت درآمد ملی معادل 50 میلیارد تومان است اگر فرض کنیم که توزیع درآمد در این کشور مطابق با جدول صفحه ی 127 کتاب است . سهم هر دهک از درآمد ملی را تعیین کنید

برای تعیین سهم هر دهک کفایت درصد درآمد هر دهک از درآمد ملی را در 50 میلیارد تومان ضرب کنیم تا سهم هر دهک مشخص شود

37- آیا رشد کمی اقتصاد و افزایش تولید ناخالص به تنهایی می تواند نشان دهنده ی میزان پیشرفت یک کشور باشد توضیح دهید

خیر - پیشرفت یک کشور تنها مبتنی بر رشد کمی آن یعنی افزایش تولید ناخالص داخلی نیست بلکه ابعاد دیگری نیز دارد . بسیاری از کشورهایی که دارای رشد درآمد بالایی هستند نظیر چین و آمریکا گرفتار نابرابری درآمدی هستند بدین معنی که بخش بزرگی از ثروت تولید شده تنها به گروههای محدودی از جامعه تعلق دارد و اکثریت جامعه از درآمد کمتری برخوردار می باشند

38- الگوی پیشرفت ایرانی -اسلامی چگونه الگویی است توضیح دهید

الگویی که با شرایط فرهنگی/اقلیمی و تاریخی کشور سازگار باشد و بتواند راه روشنی پیش پای مردم ما قرار دهد . این مدل و الگو آغاز حرکت مستمر و بلندمدتی است که برای دستیابی به یک الگوی پیشرفت بومی که با فرهنگ ما سازگار باشد تلاش می کند .

www.my-dars.ir

حمیدرضا عباسی مهر سرگروه اقتصاد شهرستان بروجرد

مقدمه :

به زبان ساده بودجه عبارت است از تخمینی از در آمد و هزینه در طول یک بازه زمانی معین (معمولاً یک ساله) در آینده به منظور رسیدن به اهداف تعیین شده .

بودجه بندی در خانواده :

بودجه بندی در خانواده جهت اداره درست هزینه های خانواده ، اگرچه برای خانواده ها امری لازم است ولی برای خانواده های کم درآمد و فقیر لازم تر از دیگر خانواده هاست . اگر خانواده های پردرآمد بر اثر مدیریت نادرست هزینه های خانواده ، مجبور به اختصاص دادن حجم زیادی از در آمد به هزینه ها میشوند و در نتیجه کار بیشتر را بر نان اور خانواده تحمیل می کنند ، در مورد خانواده های کم درآمد مدیریت نادرست هزینه ها گاه زندگی خانواده گی آنها را از هم می پاشد .

بنابراین به طور کلی می توان گفت بودجه یک خانواده یک برنامه کار یا یک پیش بینی و مجوز است که می تواند – معیارهای هزینه هی باشد که در طول یک دوره معین اعمال میشود تا خانواده به اهداف و مقاصدی که دارد دست یابد .

گفتگو در کلاس :

۱- ایا تابه حال شما مسؤل امور مالی خودتان شده اید ؟ بلی ، هرکس در زندگی شخصی مخصوصاً در بزرگسالی مسؤل امور مالی خود خواهد بود تا بتواند نیاز های مالی خود را برطرف کند .

۲- آیا می توانید از مدیریت مالی سه مامع خانواده خودبر آید؟ بلی

بستگی به توانایی افراد دارد که تا چه اندازه و در چه شرایطی می توانند از عهده مدیریت مالی بر آیند ، بعضی از افراد در این زمینه تخصص و تجربه دارند و می توانند به راحتی از پس این امر مهم بر آیند .

۳- ترجیح می دهید مانند بزرگ ترها مسؤلیت داشته باشید یا هر وقت خواستید همه چیز برایتان مهیا باشد؟

بستگی به نظر شخصی افراد دارد .

www.my-dars.ir

ثبت هزینه ها و درآمدها:

چرا باید تمام مخارج خود را در طی یک هفته در جدول یا لیستی یادداشت کنیم؟ برای مدیریت بهتر منابع مالی و پولی

هزینه های ثابت: هزینه ای است که با افزایش یا با کاهش کالا یا خدمات ، تغییر نمی کنند .

مثال: اگر پرداخت اجاره بها ساختمان ، ماهیانه ۱۰ میلیون تومان باشد ، شرکت حتی در طول ماه های که تولیدی نداشته است نیز باید پرداخت اجاره بهاء را به شکل کامل انجام دهد .

هزینه های متغیر: هزینه های متغیر ، هزینه های کار یامواد اولیه هستند که با فروش تغییر می کنند ، یک راه برای

شرکت در امر صرفه جویی در هزینه، کاهش هزینه های متغیر است.

در جدولی مانند جدول زیر، تمام مخارج خود را از قبیل خرید پوشاک؛ خوراک؛ کالا یا خدمات و ۰۰۰ در طی یک هفته ثبت کنید. و همچنین مشخص کنید که آیا این هزینه هلا قابل پیش بینی و برنامه ریزی بود یا اینکه بدون برنامه ریزی و به صورت اتفاقی رخ داد؟ در نهایت مشخص کنید که مخارج شما باید به صورت ثابت هفتگی تکرار شود یا اینکه متغیر است و ممکن است در برخی دوره ها اصلا تکرار نشود؟

تاریخ	کالا/ خدمات	غذا	پوشاک	تفریحات	سایر	قابل پیش بینی	ثابت/متغیر
۹۹/۹/۵	کالای لوستر	√	×	×	×	√ بله	متغیر
۹۹/۹/۶	×	×	√	√	√	√ بله	متغیر
۹۹/۹/۷	×	حبوبات	×	×	√	√	ثابت
۹۹/۹/۸	×	×	×	×	√	×	متغیر
۹۹/۹/۹	کالای گوشتی	×	×	×	×	√ بله	متغیر
جمع	۵ میلیون تومان	۵۰۰ هزار تومان	۲ میلیون تومان	۲۰۰ هزار تومان	۳۰۰ هزار	√	متغیر
جمع کل	۸۰۰۰۰۰۰						

$$۵۰۰۰۰۰ + ۵۰۰۰۰۰ + ۲۰۰۰۰۰ + ۲۰۰۰۰۰ + ۲۰۰۰۰۰ + ۳۰۰۰۰۰ = ۸۰۰۰۰۰۰ \text{ میلیون تومان} = \text{مجموع کل}$$

$$۵۰۰۰۰۰ + ۵۰۰۰۰۰ + ۲۰۰۰۰۰ + ۲۰۰۰۰۰ + ۲۰۰۰۰۰ = ۱۷۰۰۰۰۰ \text{ میلیون تومان} = \text{هزینه های پیش بینی شده}$$

$$۱۷۰۰۰۰۰ - ۷۷۰۰۰۰۰ = ۳۰۰۰۰۰۰ \text{ هزار تومان} = \text{هزینه های پیش بینی نشده}$$

نتیجه :

پس از مشخص هزینه ها برای یک هفته، مجموع هر ستون را حساب می کنیم و در آخر هزینه های پیش بینی شده و پیش بینی نشده را محاسبه می کنیم.

مای دارس
گروه آموزشی عصر

اکنون تلاش کنید تا با توجه به جدول صفحه قبل، برای پرسش های زیر پاسخی پیدا کنید:

www.my-dars.ir

• برای کدام مخارج بیش از حد معمول هزینه کرده اید. خرید کالای لوستر.

• کدام یک از مخارج برنامه ریزی شده نبوده است؟ یعنی در لحظه برای شما اتفاق افتاده است ؟

خرید سایر مثل خرید وسایلی که برنامه ریزی نشده بود.

• اگر به گذشته بر می گشتید، کدامیک از هزینه های زیر را تغییر می دادید؟ خرید کالای لوستر

• کدامیک از هزینه ها، تصمیم گیری نامناسبی بوده است؟ توضیح دهید. خرید کالای لوستر، چون کالای لوستر جزو

کالاهای تجملی است و نبود و نبود ان هیچ مشکلی بوجود نمی آورد و جزو کالاهای اساسی به حساب نمی آید.

• کدامیک از هزینه های برنامه ریزی نشده، تصمیم درستی بوده است؟ توضیح دهید. تصمیم سایر چون خرید بعضی وسایل مورد نیاز خانواده است و باید تهیه شود.

• کدامیک از مخارج را میشود ساده تر کاهش داد؟ مخارج ثابت یا متغیر؟ مخارج متغیر. چون به راحتی میشود به جای دوپیراهن فقط یک پیراهن خرید داری کرد.

تمرین فردی در کلاس:

نمونه های درآمد و مخارج افراد زیر را بخوانید و بررسی کنید که آیا این افراد باین روند بودجه می توانند تا پایان سال ادامه دهند یا خیر؟ در پایان بررسی، به سوالات پاسخ دهید.

نمونه اول:

خانم رضایی معلم است. او به صورت سالیانه در آمدی در حدود ۴۳ میلیون تومان کسب می کند و مخارج سالیانه وی به شرح زیر است.

آیا خانم رضایی بیشتر از درآمد خود خرج می کند؟ بله چه میزان؟ ۴۵۹۰۰۰۰۰ میلیون تومان بیشتر از درآمد خود را خرج کرده است.

$$۴۵۹۰۰۰۰۰ = ۴۷۵۹۰۰۰۰ - ۴۳۰۰۰۰۰۰ \text{ میلیون تومان}$$

مقدار به میلیون تومان	نوع خرج
۲	پس انداز
۶/۵	اجاره خانه
۳	خدمات رفاهی
۱۵	قیوض
۲/۲۵	غذا
۵/۵۰	حمل نقل
۱/۵۶	بیمه
۰/۷۷	بنزین
۰/۸۰	امور خیریه
۰/۵۵	پوشاک
۴/۵۰	باز پرداخت وام
۲	تفریحات
۱/۵	خدمات منزل
۱/۶۶	سایر

لازم به توضیح است:

که اگر مجموع مخارج خانم رضایی را که در جدول آمده است مشخص کنیم و آنرا از درآمد سالیانه او کم کنیم متوجه خواهیم شد که مخارج خانم رضایی بیش از درآمد اوست.

نمونه دوم:

حاج محمود کارمند باز نشسته است درآمد سالیانه او ۳۵ میلیون است و مخارج او نیز به شرح زیر است. آیا او بیشتر از درآمد خود خرج میکند؟ نه خیر. به چه میزان؟ ۸۴۶۰۰۰۰۰ میلیون، کمتر از درآمد خودرا خرج کرده است.

$$۸۴۶۰۰۰۰۰ = ۳۵۰۰۰۰۰۰ - ۲۶۵۴۰۰۰۰$$

نوع خرج	مقدار به میلیون تومان
پس انداز	۱/۸۵
اجاره خانه	۷/۲۵
خدمات رفاهی	۲/۴۰
قبوض	۱/۷۵
غذا	۲/۰۷
حمل و نقل	۳/۶۵
بیمه	۱/۴۸
بنزین	۰/۸۸
امور خیریه	۰/۸۹
پوشاک	۱/۱۵
باز پرداخت وام	۳/۰۷
تفریحات	۱/۵۰
خدمات منزل	۱/۲۵
سایر	۱/۸۵

نمونه سوم:

نوع خرج	مقدار به میلیون تومان
پس انداز	۱/۰۰
اجاره خانه	۵/۷۵
خدمات رفاه	۲/۸۵
قبوض	۲/۲۵
غذا	۳/۷۵
حمل و نقل	۱/۲۵
بیمه	۲/۲۰
بنزین	۰/۴۷
امور خیریه	۰/۲۰
پوشاک	۱/۸۵
بازپرداخت	۶/۰۷
تفریحات	۱/۶۵
خدمات منزل	۰/۷۵
سایر	۱/۵۰

محمد حسین دانشجویست. البته به صورت پاره وقت مشغول به کار است. درآمد سالیانه او ۳۷ میلیون تومان است و مخارج او نیز در جدول مقابل آمده است. آیا او بیشتر از درآمد خود خرج می کند؟ نه خیر.

به چه میزان؟ ۱۰۶۶۰۰۰۰۰ میلیون تومان از درآمد خود کمتر خرج می کن

$$۱۰۶۶۰۰۰۰۰ = ۳۷۰۰۰۰۰۰ - ۲۶۳۴۰۰۰۰$$

(مخارج - درآمد) = مبلغی بدست آمده نشان میدهد که این شخص بیش از درآمد خود خرج نکرده است. (پس انداز دارد)

باتوجه به نمونه های بالا به سوالات زیر پاسخ دهید

• فرض کنید که خودروی هریک از این افراد نیاز به تعمیر دارد که هزینه آن هفت میلیون تومان است، برای این خرید چه تغییراتی در بودجه هر فردی ایجاد شود؟

الف) خانم رضایی: مخارج سالیانه وی در حدود $47/590/000$ میلیون تومان بوده است که اگر ۷ میلیون تومان به اضافه شود مبلغی در حدود $54/590/000$ میلیون تومان خواهد بود.

$43000000 - 54590000 = 11/590/000$ به مخارج خانم رضایی اضافه می شود.

ب) آقای حاج محمود: مخارج سالیانه وی در حدود $26/540/000$ میلیون تومان است که اگر ۷ میلیون تومان به آن اضافه شود مبلغی در حدود $33/540/000$ میلیون تومان خواهد بود.

$33540000 - 35000000 = 1/460/000$ میلیون تومان از درآمد سالیانه حاج محمود باقی می ماند.

ج) آقای محمد حسن: مخارج سالیانه وی در حدود $26/340/000$ میلیون تومان است که اگر ۷ میلیون تومان به آن اضافه شود مبلغی در حدود $33/340/000$ میلیون تومان خواهد بود.

$33340000 - 37000000 = 3/660/000$ میلیون تومان از درآمد سالیانه محمد حسن باقی می ماند.

• در صورتی که فرد مورد نظر برای تعمیر خودرو پس انداز خود را به میزان $1/75$ میلیون تومان در هر ماه افزایش دهد، باین تغییر چه چیزی را از دست می دهد و چه چیزی را بدست می آورد؟

مخارج محمد حسن $36/01 = 1/75 + 34/26$

مخارج سالیانه او بیشتر میشود و در عوض میزان پس انداز وی نیز بیشتر خواهد بود. (او امکان دارد هزینه فرصت تفریحات را از دست بدهد اما در عوض هزینه فرصت تعمیر خود را بدست می آورد.)

• چه پیشنهاد هایی برای مدیریت بهتر مخارج هریک از این افراد دارید؟

دخل و خرج خود را مشخص کنند به عبارتی برای خود برنامه بودجه (ماهانه و سالیانه) داشته باشند.

• کدامیک از این افراد بیشترین پس انداز را در آخر هر ماه دارند؟ خانم رضایی

• کدامیک از این افراد بیشترین خرج را از بودجه خود دارند؟ خانم رضایی

• در صورتی که خانم رضایی تصمیم بگیرد به یک سفر که ۵ میلیون تومان هزینه دارد برود، وی چه چیزهای را باید

در نظر بگیرد؟ باید بودجه خود را در نظر بگیرد و از تفریحات و پس انداز خود را برای این سفر استفاده کند.

مشخص کردن درآمد ماهیانه

اگر هزینه هایش از درآمد بود، مخارج غیر ضروری را کم کنید.

کاربرد مراحل بودجه ریزی ماهیانه: مجموع درآمد ها و هزینه های خود را ماهیانه با یک دیگر مقایسه کنید.

هزینه های متغیر و ثابت خود را ماهیانه مشخص کنید.

تدبیر درست مال اندک را افزایش می دهد و برنامه ریزی نادرست، مال فراوان را نابود می کند.

(امیر المومنین علی(ع) غررالحکم ، ص ۱۷۶)

تعیین سال خمسی در برنامه مخارج :

سوالات :

دو مورد از واجبات مالی اسلام را بنویسید. خمس، زکات

درآمدی که بدست می اوریم چه زمانی مشمول خمس قرار می گیرد؟ اگر بعد از یکسال از مجموع مخارج مازید بیاید ، به همان میزان که زیاد آمده است ، مشمول خمس قرار می گیرد.

چند درصد به عنوان سهم امام و سهم سادات به مرجع تقلید یا نماینده او تعلق می گیرد؟ ۲۰٪

پیامدهای پرداخت خمس در جامعه چیست؟ ۱- موجب توزیع ثروت میشود. ۲- عدالت اقتصادی را در جامعه گسترش می دهد ۳- کسانی که توان کار و فعالیت اقتصادی ندارند از منابع خمس استفاده میکنند تا بتوانند ادامه حیات دهند.

منظور از سال مالی چیست؟

سال مالی از همون روزی که اولین در آمدتان را بدست اوردید شروع میشود. بعد از یک سال در آمدی که برایتان یاقی مانده است به همراه اقلام مصرفی که خریده اید ولی مصرف نکردید محاسبه کرده و خمس آنرا پرداخت کنید

برای تفکر و تمرین:

تحلیل کنید

چگونه میتوان با ثبت درآمد و مخارج، برنامه مالی منظمی را برای زندگی شخصی و خانوادگی طراحی کرد؟

۱- در توشتن بودجه با خودتان رو راست باشید.

۲- پول هایتان را به درستی خرج کنید

۳- سرمایه گذاری های هوشمندانه انجام دهید.

www.my-dars.ir

اقتصاد دهم انسانی

خلاصه و درسنامه : درس ۱۳

موضوع درس : تصمیم گیری در مخارج

دبیر : نرگس آشورخانی

استان : قزوین

شهرستان : البرز

دبیرستان : فاطمه الزهرا (س)

مای درس

۱۳۹۹

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

هدف کلی: یادگیری تطبیق برنامه بودجه با نیازها

هدفهای رفتاری: از دانش آموزان انتظار می رود در پایان مطالعه این درس

- توانایی تطبیق بودجه خود با نیازبه کالا و خدمات را داشته باشند.
- قیمت ها و محصولات را ارزیابی کنند.
- خرید مقایسه ای داشته باشند.
- روشهای فروش را بشناسند.
- الگوی خرید داشته باشند.
- محصولات را مسئولانه مصرف کنند.

موقعیت:

خانواده امیرعلی تصمیم می گیرند پول تو جیبی به فرزندانشان بدهند. و چون سال نو نزدیک است ، تصمیم می گیرند ده روز زودتر این پول را بپردازند. امیر علی برای خرید مانتو برای ستایش با او همراه می شود. فروشنده برای فروش محصولات خود شروع به تمجید می کند. از جنس و رنگ و مارک و ... ستایش علاوه بر کیفیت ، قیمت برایش مهم است . چون قیمت بالاست فروشنده موفق به فروش جنس خود نمی شود.

تصمیم گیری در مخارج

در این مثال شما با مسئله تصمیم گیری آشنا می شوید. خانواده ها با توجه به مقدار بودجه ای که دارند باید برای خرید مایحتاج خود تصمیم گیری کنند.

www.my-dars.ir

نقشه راه: در این درس به این موضوعات می پردازیم.

اگر مدبرانه و هوشمندانه خرید کنیم و قیمت ها و محصولات را ارزیابی کنیم ، می توانیم با صرفه جویی، کالا و خدمات با کیفیت تری تهیه کنیم.

کالاها را با یکدیگر مقایسه کنیم و هوشمندانه انتخاب کنیم.

برنامه بودجه ای خودمان را با برنامه خریدمان تطبیق دهیم.

طرح مسئله:

تصور کنید در نزدیکی مدرسه شما دو فروشگاه وجود دارد. که اجناس هر دو فروشگاه کیفیت خوبی دارند. یکی از آنها کلوچه مخصوص عرضه می کند که ۵۰۰ تومان گران تر است. شما ممکن است به خرید کلوچه اهمیتی ندهید ولی اگر سه سال و هرروز کلوچه ارزان تر بخرید می توانید در این سه سال ۴۰۰ هزار تومان صرفه جویی کنید.

خرید هوشمندانه:

خرید باید آگاهانه و هوشمندانه باشد. اما همیشه چنین نیست، زیرا گاهی خرید های ما از روی هوی هوس، چشم و هم چشمی و یا احساسات است. برای خرید هوشمندانه و رونق اقتصادی خود و خانواده و جامعه باید نقش اجتماعی خود را در میدان اقتصاد فراموش نکنید.

مراحل خرید هوشمندانه:

۱. نیاز خود را مشخص کنید.
۲. بودجه خود را مشخص کنید.
۳. چه گزینه هایی با توجه به بودجه شما وجود دارد.
۴. ویژگیهای کالایی که برایتان مهم است مشخص کنید.
۵. با استفاده از جدول مقایسه ای گزینه ها را بررسی کنید.
۶. انتخاب کنید و بخرید.

خرید مقایسه ای:

منظور از خرید مقایسه ای فرآیند بررسی قیمت ها و ویژگی محصولات مشابه قبل از تصمیم گیری برای خرید است. برای کالای گرانتر و پیچیده تر نیاز بیشتری به خرید هوشمندانه وجود دارد. لازم است عوامل مختلفی از قبیل تفاوت در ویژگیها، اندازه ها، کیفیت و هویت محصول، عملکرد، قیمت و خدمات پس از فروش در نظر گرفته شود. در اینصورت اقتصاد خود و خانواده و اجتماع بیشترین منفعت و کمترین هزینه را دارد.

۳۰۰ لیتر	گنجایش	۲۹۰ لیتر
الف	مصرف انرژی	ب
۱۸۰ سانتی متر	ارتفاع	۱۸۵ سانتی متر
ندارد	برفک	ندارد
ایران	ساخت	کره

گزینه اول	معیار اول	معیار دوم	معیار سوم
گزینه دوم			
گزینه سوم			
گزینه چهارم			

فعالیت درسی در کلاس صفحه ۱۴۵

برای این فعالیت شما باید جدول قبل را پر کنید.

مزایا و معایب خرید مقایسه ای:

مزایا

- شما می توانید بخشی از پول خود را پس انداز کنید.
- ویژگیها یا ارزش بیشتری را با همان مقدار پول دریافت می کنید.
- محصولی با کیفیت و عملکرد بهتر می خرید.
- در باره گزینه هایی از آن کالا که قبلا از آنها مطلع نبودید آگاه می شوید.
- نسبت به خرج کردن پول خود آرامش بیشتری احساس می کنید.

معایب

- خرید مقایسه ایی زمان بر است.
- خرید مقایسه ایی هزینه بر است.
- ممکن است پس انداز حاصل از خرید مقایسه ای بویژه برای اقلام با قیمت پایین، کمتر از هزینه های بنزین مصرفی و یا سایر هزینه های دیگر برای کسب اطلاعات باشد.

www.my-dars.ir

روش های فروش

فروشنندگان از روش ها و فنون مختلفی برای تحریک خریداران کالا و خدمات استفاده میکنند . مثل حراج و یکی بخر دوتا ببر و تخفیف و ...

آشنایی با این فنون می تواند به تصمیم گیری درست در خرید کمک کند.

الگوی خرج کردن

داشتن الگویی برای خرید علاوه بر آنکه نشان دهنده شخصیت منطقی و عقلایی شماست به شما در برنامه ریزی اقتصادی نیز کمک می کند. قناعت داشتن و ساده زیستی به شما کمک می کند تا هم بخشی از درآمد خود را پس انداز کنید و هم با آرامش روحی و روانی انتخاب اقتصادی مناسبی را در زندگی تجربه کنید. در اقتصاد بیماری داریم تحت عنوان مصرف گرایی و مخارج تجملی. که در آن مردم آرامش را در خرج کردن و استفاده بیشتر در کالاها می بینند. در حالی که چنین افرادی کمتر به آرامش می رسند.

مصرف مسئولانه

بر اساس گزارش فائو (سازمان خواربار و کشاورزی سازمان ملل متحد) سالیانه حدود ۱/۳ میلیارد تن از مواد غذایی تولید شده برای مصرف انسان در جهان دور ریخته می شود. بعضی گزارش ها نشان می دهد که در ایران اتلاف مواد غذایی بسیار فراتر از متوسط جهانی است. هرگونه تزیین یا اتلافی که قابل پیشگیری باشد، اسراف محسوب می شود. معیارشناسایی اسراف دور ریز بودن یا اتلاف نیست، بلکه ((بلا استفاده گذاشتن اموال)) و ((مصرف بیجا))، اسراف است.

علاوه بر موارد ذکر شده، مصرف در معصیت، مصرف فراتر از سطح زندگی عمومی، مصرف فراتر از توان مالی یا شان، عدم اولویت در به کارگیری سرمایه های شخصی و ملی نیز از جمله ی معیار های شناسایی اسراف هستند. (یک مورد جالب برای مصرف مسئولانه استفاده از ظروفی است که به راحتی در طبیعت تجزیه می شوند) یکی از روش های مصرف مسئولانه روش ((۶ ب)) است. بهینه مصرف کردن، بازیافت، بازسازی، بازداشتن (از اسراف)، بازتفکر (کالاهای دیگر)، باز مصرف (استفاده چند باره از کالا)

روش های ۶ ب :

نه گفتن به خرید چیزهایی که نیاز نداریم یا مضرند، یافتن راه های بهتر، کمتر مصرف کردن، درست کردن چیزی که خراب شده یا از کار افتاده، همه از موارد روش ۶ ب به شمار می روند.

برای تمرین و تفکر: تحلیل کنید

۱. با داشتن معیار هایی برای خرید هوشمندانه چگونه می توانید برنامه خرید خود را با مخارج خود انطباق دهید.
- برای حل این تمرین یک مورد از خرید های خود را مطابق محتوی این درس تجزیه تحلیل کرده و ارائه دهید.

نمونه سوالات

۱. کدام گزینه صحیح نیست؟

الف - خرید باید آگاهانه و هوشمندانه باشد.

ب - همه ی خرید های ما همیشه هوشمندانه است .

پ - گاهی خرید های ما از روی هوی و هوس است.

ت - گاهی ممکن است از خرید های خود پشیمان شویم.

۲. برای خرید هوشمندانه باید مراقب خود در میدان اقتصادی باشیم.

الف - مسئله و مشکل اقتصادی

ب - هزینه و بودجه

پ- گزینه های متعدد

ت - نقش اجتماعی

۳. فرایند بررسی ویژگی و قیمت محصولات مشابه قبل از تصمیم گیری برای خرید ، چه نامیده می شود؟

الف - خرید مقایسه ایی

ب - خرید هوشمندانه

پ - خرید با کیفیت

ت - خرید با منفعت

۴. در خرید باید انتخاب را به گونه ایی انجام دهیم که اقتصاد ما و جامعه بیشترین و کمترین را ببرد.

الف - منفعت - هزینه

ب - زیان - سود

پ - هزینه - منفعت

ت - منفعت - ضرر

۵. گزینه صحیح را انتخاب کنید. **ماده آموزشی عصر**

الف - با خرید مقایسه ایی می توانیم پس انداز کنیم.

ب - خرید مقایسه ایی ممکن است هزینه بر باشد .

پ - خرید مقایسه ایی زمان بر است .

ت - همه موارد .

۶. حضرت علی (ع) می فرمایند کسی که به دنبال آرامش است ورزد .

الف - شجاعت

ب - سخاوت

پ - قناعت

ت - عدالت

۷. صحیح و غلط بودن جملات زیر را مشخص کنید.

- الف - خرید باید آگاهانه و هوشمندانه باشد .
ب - برای خرید هوشمندانه نقش اجتماعی افراد در میدان اقتصاد اهمیتی ندارد.
پ - برای خرید کالاهای ارزان تر و ساده تر نیاز بیشتری به خرید هوشمندانه است.
ت - خرید محصول با کیفیت و عملکرد بهتر، از مزایای خرید مقایسه ایی است.
ث - خرید مقایسه ایی زمان بر است.

۸. جملات زیر را با عبارت مناسب تکمیل کنید.

- الف - خرید باید آگاهانه و باشد.
ب - برای خرید هوشمندانه مراقب باشید که خود را در میدان اقتصاد فراموش نکنید.
پ - خرید کالای و نیاز بیشتری به خرید هوشمندانه دارد.
ت - ممکن است خرید مقایسه ایی باشد.
ث - برخی از اقتصاد دانان و جامعه شناسان از بیماری به نام و در اقتصاد نام می برند.

۹. کوتاه پاسخ دهید.

- الف - منظور از خرید مقایسه ای چیست؟
ب - برای خرید کدام کالاها نیاز بیشتری به خرید هوشمندانه داریم ؟
پ - در خرید مقایسه ای چه عواملی در نظر گرفته می شود؟
ت - در خرید مقایسه ای هدف نهایی چیست؟
ث - دو بیماری در اقتصاد را نام ببرید.

تشریحی پاسخ دهید.

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

۱۰. منظور از خرید هوشمندانه چیست ؟ توضیح دهید.
۱۱. دو مورد از مزایا و دو مورد از معایب خرید مقایسه ای را نام ببرید.
۱۲. چهار مورد از موارد اسراف را بنویسید.
۱۳. یکی از روشهای مصرف مسئولانه روش ۶ ب است در باره آن توضیح دهید.

• تجزیه و تحلیل کنید.

اگر در خانواده شما تصمیم به خرید یکی از چند کالا و یا تعمیرات منزل و یا مسافرت مطرح باشد با

چه معیارهایی و چگونه می توان بهترین گزینه را انتخاب کرد؟

پاسخنامه

۱. ب - غ
۲. ت - نقش اجتماعی
۳. الف - مقایسه ای
۴. ت - منفعت ، ضرر
۵. ت - همه موارد
۶. پ - قناعت
۷. الف - ص
ب - غ
پ - غ
ت - ص
ث - ص
۸. الف - هوشمندانه
ب - نقش اجتماعی
پ - گران - پیچیده
ت - زمان بر
ث - مصرف گرایی - خرید تجملی
۹. الف - فرایند بررسی قیمت ها و ویژگی های محصولات مشابه قبل از تصمیم گیری به خرید.
ب - گران تر و پیچیده تر
پ - تفاوت در ویژگی ها ، کیفیت و هویت محصول ، عملکرد محصول ، قیمت و خدمات پس از فروش
ت - خرید با کیفیت و بهتر و با منفعت بیشتر و ضرر کمتر
ث - مصرف گرایی و خرید تجملی
۱۰. خریدی که از روی آگاهی باشد و از روی هوا و هوس و احساسات آنی نباشد و بعد از آن پشیمان نشویم. در خرید هوشمندانه باید مراقب نقش اجتماعی خود در جامعه باشیم.
۱۱. مزایا: خرید محصولات با کیفیت و بهتر ، احساس آرامش نسبت به خرید معایب: هزینه بر بودن ، زمان بر بودن
۱۲. دور ریختن ، مصرف در معصیت ، مصرف فراتر از سطح زندگی ، مصرف فراتر از توان مالی و شان
۱۳. یکی از روش های مصرف مسئولانه روش ۶ ب است . بهینه مصرف کردن ، بازیافت ، بازسازی، بازداشتن (از اسراف) ، بازتفکر (کالای دیگر) ، باز مصرف (استفاده ی چندین باره از کالاها)

«بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ»

آموزش و پرورش
استان کرمانشاه
ناحیه ۳

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

اقتصاد

پایه دهم
رشته ادبیات و علوم انسانی

پایه یازدهم
رشته علوم و معارف اسلامی

دوره دوم متوسطه

اقتصاد

مدیریت آموزش و پرورش ناحیه ۳ کرمانشاه
گروه های آموزشی ناحیه ۳ کرمانشاه
گروه آموزشی اقتصاد
درس چهاردهم از اقتصاد: «پس انداز و سرمایه گذاری»
سعید سعیدی
سال تحصیلی: ۱۴۰۰ - ۱۳۹۹

مای دارس
فهرست مطالب:

- ۲
- ۲
- ۲
- ۲
- ۳
- ۸
- ۹

نقشه راه

طرح مسأله

تعیین اهداف و روش های سرمایه گذاری

گام اول: تعیین اهداف سرمایه گذاری

گام دوم: تعیین روش سرمایه گذاری

گام سوم: پوشش ریسک سرمایه گذاری

سوالات متن درس

www.my-dars.ir

نقشه راه

نقشه راه این درس بر یادگیری راه‌ها و روش‌های سرمایه‌گذاری و حفظ ارزش پول و سرمایه متمرکز است. بنابراین در آن روش‌های سرمایه‌گذاری در بانک، بورس، خرید طلا، مسکن و... توضیح داده می‌شود.

طرح مسأله

پس انداز بایستی به روشی صورت بگیرد که ارزش پول در گذر زمان حفظ شود و شرایط به گونه‌ای پیش نرود که پس انداز افراد به دلیل وجود تورم و گران شدن اجناس بی‌اثر شود. بنابراین مسأله این درس این است که سرمایه‌گذاری شامل چه انواعی می‌شود و هر کدام از آنها در چه شرایطی مناسب است؟

تعیین اهداف و روش‌های سرمایه‌گذاری

برای سرمایه‌گذاری بایستی سه گام اساسی برداشته شود.

گام اول: تعیین اهداف سرمایه‌گذاری

گام دوم: تعیین روش سرمایه‌گذاری

گام سوم: پوشش ریسک سرمایه‌گذاری

مای درس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

گام اول: تعیین اهداف سرمایه‌گذاری

اهداف سرمایه‌گذاری سه نوع هستند:

۱. اهداف سرمایه‌گذاری کوتاه مدت: زمان لازم برای رسیدن به اهداف کوتاه مدت، کمتر از دو ماه است. مانند

پس انداز برای خرید کادوی روز مادر یا خرید یک تی شرت ورزشی

۲. اهداف سرمایه گذاری میان مدت: زمان لازم برای رسیدن به اهداف میان مدت مدت، بین دو ماه تا سه سال است. مانند پس انداز برای خرید دوچرخه یا کامپیوتر

۳. اهداف سرمایه گذاری بلند مدت: زمان لازم برای رسیدن به اهداف بلند مدت مدت، بیشتر از سه سال است. مانند پس انداز برای خرید خانه یا ازدواج

نکته: پس انداز برای آینده به معنی از دست دادن فرصت خرج کردن در زمان حال است. به عبارت دیگر، پس انداز یک «هزینه فرصت» دارد و آن هم از دست دادن خرج کردن در زمان حال است.

گام دوم: تعیین روش سرمایه گذاری

انواع روش های سرمایه گذاری:

۱. سپرده گذاری در بانک

۲. خرید سهام

۳. اوراق مشارکت

۴. خرید طلا

در ادامه درس به توضیح و تشریح نکات مربوط به هر یک از این روش ها پرداخته می شود.

روش اول سرمایه گذاری: سپرده گذاری در بانک

این روش بر این اصل استوار است که بانک پول های مردم را جمع آوری و به نمایندگی از سپرده گذاران در طرح های سود آور اقتصادی سرمایه گذاری می کند و سود را به سپرده ها اضافه می کند.

انواع سپرده بانکی:

به طور کلی سه نوع سپرده در بانک ها وجود دارد که مردم می توانند در قالب آنها سرمایه خود را به بانک بسپارند.

الف. سپرده‌های سود دار شامل ۱. سپرده کوتاه مدت ۲. سپرده بلند مدت

ب. سپرده بدون سود که سپرده قرض الحسنه نامیده می‌شود.

مقایسه دو نوع سپرده بانکی سود دار:

بلند مدت	کوتاه مدت	
بیشتر از کوتاه مدت	کمتر از بلند مدت	نرخ سود پرداختی توسط بانک
تا پایان دوره تعیین شده ثابت و بدون تغییر است	با توجه به قوانین بانک هر زمانی ممکن است کم یا زیاد شود	تغییرات نرخ سود
امکان برداشت از حساب تا پایان دوره تعیین شده وجود ندارد و اگر فردی بخواهد برداشت نماید باید جریمه شود و بخشی از سود را بازگرداند	آزاد است و بانک به مانده موجودی در ماه سود می‌پردازد	واریز و برداشت به حساب
حداقل شش ماه و معمولاً یکساله یا بیشتر	از یک ماه تا هر مقدار که سرمایه گذار بخواهد	دوره زمانی

مای درس

بررسی مزایا و معایب سپرده کوتاه مدت:

مزایای حساب‌های سپرده‌گذاری کوتاه مدت	معایب حساب‌های سپرده‌گذاری کوتاه مدت
پول به راحتی در دسترس است؛ مجبور نیستید پولتان را برای زمانی خاص در بانک قرار بدهید، می‌توانید پولتان را بدون هیچ جریمه‌ای برداشت کنید.	این حساب‌ها نرخ سود کمتری نسبت به حساب‌های دیگر پس انداز دارند.
نرخ سود این سپرده‌ها می‌تواند هم‌زمان با افزایش نرخ سود عمومی بانک‌ها افزایش یابد.	نرخ سود این سپرده‌ها می‌تواند هم‌زمان با کاهش نرخ سود عمومی بانک‌ها کاهش یابد.
می‌توان با مقدار خیلی کمی پول، این حساب‌ها را باز نمود.	
می‌توان از خدمات بانکداری الکترونیک استفاده کرد.	

بررسی مزایا و معایب سپرده بلند مدت:

مزایای حساب‌های سپرده سرمایه‌گذاری بلندمدت	معایب حساب‌های سپرده سرمایه‌گذاری بلندمدت
این سپرده‌ها سود بالاتری دریافت می‌کنند.	پول به راحتی در دسترس نیست و باید تا پایان دوره مشخص شده آن را در حساب حفظ کرد. برداشت پول مشمول جریمه از دست رفتن بخشی از سود می‌شود!
نرخ سود این سپرده‌ها تا پایان دوره قرارداد تغییری نمی‌کند.	اگر نرخ سود عمومی افزایش یابد، سود این حساب‌ها در حد توافق شده باقی می‌ماند!
	معمولاً مقدار حداقلی باید در این حساب‌ها باشد تا مشمول بستن قرارداد و دریافت سود گردد.

ب- سپرده قرض الحسنه:

برخی بانک‌ها به سپرده‌های پس انداز سودی نمی‌دهند؛ بلکه به ازای مدت زمان سپرده‌گذاری، برای مشتری امتیاز دریافت وام در نظر می‌گیرند. به طوری که مقدار وام و دوره بازپرداخت آن تابع مقدار سپرده و مدت زمان سپرده‌گذاری است؛ به این بانک‌ها، بانک‌های قرض الحسنه گفته می‌شود.

مای دزس

گروه آموزشی عصر

روش دوم سرمایه‌گذاری: خرید سهام

راه دوم سرمایه‌گذاری این است که به جای نمایندگی دادن به بانک‌ها برای مشارکت در طرح‌های اقتصادی از طرف ما، خودمان مستقیماً سهام شرکت‌ها را خریداری و در سود و زیان آنها با دیگران سهیم شویم.

بازار سرمایه: خرید و فروش سهام شرکت‌ها، بازار سرمایه را شکل می‌دهد.

مزیت خرید سهام نسبت به سپرده گذاری در بانک: این روش منجر به حذف واسطه‌ای به نام بانک می‌شود و دسترسی تولید کننده به سرمایه را کم هزینه تر می‌نماید. بنابراین سودآوری سرمایه بیشتر خواهد بود.

ضعف خرید سهام نسبت به سپرده گذاری در بانک: سود دهی و میزان سود در این روش قطعی و از پیش تعیین شده نیست و بستگی به لیاقت مدیران شرکت دارد.

نکته ۱: از آنجا که خرید سهام شرکت‌ها منجر به جمع شدن سرمایه‌های خرد می‌گردد، در نهایت با این کار سرمایه لازم برای تولید بیشتر و رشد اقتصاد کشور فراهم می‌شود.

نکته ۲: فرایند بازار سرمایه به گونه‌ای است که بایستی پس اندازه‌های نسبتاً بزرگتر برای میان مدت و بلند مدت وارد آن شوند نه پس اندازه‌های اندک برای کوتاه مدت.

فرایند تغییر قیمت سهام:

هر سهم دو نوع قیمت دارد. قیمت اولیه و قیمت ثانویه

قیمت اولیه: قیمتی است که شرکت پذیره نویسی برای بار اول می‌فروشد و بر روی برگه سهام درج می‌کند. نام دیگر این قیمت، قیمت اسمی است.

قیمت ثانویه: قیمتی که صاحب سهام در تالار بورس بر روی سهام خود برای فروش می‌گذارد و تابع سودی است که شرکت به سهام خود می‌دهد. یعنی اگر سود شرکت دائم در حال افزایش باشد قیمت سهام آن نیز افزایش می‌یابد چون آن سهام، سود ده است. بالعکس، اگر سود شرکتی رو به کاهش یا زیان ده باشد، قیمت سهام آن شرکت نیز کاهش می‌یابد. نام دیگر قیمت ثانویه، قیمت بازاری است.

www.my-dars.ir

روش سوم سرمایه گذاری: اوراق مشارکت

دولت و سازمان‌های رسمی برای راه اندازی یا توسعه یک طرح اقتصادی نیاز به سرمایه دارند. گاهی برای تأمین سرمایه مورد نیاز خود اقدام به فروش اوراق مشارکت می‌نمایند. اوراق در قبال مقدار سرمایه شما که در اختیار آنها

قرار داده‌اید، به شما تحویل داده می‌شود و در پایان دوره تعیین شده، اصل و سود سرمایه توسط دولت به شما بازگردانده می‌شود.

مقایسه خرید سهام و اوراق مشارکت: سهام خریداری شده در بازار سرمایه قابل پس دادن و دریافت اصل سرمایه نیست. فقط می‌توان با قیمت روز آن را به دیگران فروخت. اما در اوراق مشارکت در پایان یک دوره مشخص اصل و سود پرداخت می‌گردد.

روش چهارم سرمایه‌گذاری: خرید طلا

در شرایطی که اقتصاد دچار شرایط تورم باشد، ارزش برخی کالاها مانند طلا حفظ می‌شود. بنابراین می‌توان با خرید طلا برای حفظ ارزش سرمایه اقدام نمود.

مزایای خرید طلا نسبت به سایر روش‌های سرمایه‌گذاری

۱. سرمایه و پول زیاد نیاز ندارد و هر مقدار سرمایه را می‌توان به طلا تبدیل کرد.

۲. در هر زمانی قابل فروش و برگشت پول است.

معایب خرید طلا نسبت به سایر روش‌های سرمایه‌گذاری

۱. سود آن فقط از طریق تفاوت قیمت در زمان خرید با زمان فروش است و برخلاف سهام، سود منظم سالانه ندارد.

۲. سرمایه‌گذاری مردم در خرید طلا سرمایه‌گذاری مولد نیست و موجب منجمد شدن سرمایه می‌شود که برای اقتصاد کشور ایجاد مشکل می‌نماید.

نکته: تعریف سرمایه‌گذاری مولد: سرمایه‌گذاری‌های مولد سرمایه‌گذاری‌هایی اند که به ظرفیت تولیدی کشور با ایجاد کارخانجات و شرکت‌های جدید یا توسعه ظرفیت آنها کمک می‌کنند.

گام سوم: پوشش ریسک سرمایه‌گذاری

پوشش ریسک و خطر سرمایه‌گذاری از طریق بیمه انجام می‌گردد.

خطرپذیری پایه و اساس نیاز به تهیه بیمه است. خطرپذیری عبارت است از شانس وقوع یک خطر یا یک حادثه بد. خطر یا حادثه بد، به وضعیتی گفته می‌شود که شرایط ایجاد خسارت به اشخاص یا اموال را فراهم می‌آورد.

انواع نظام‌های بیمه:

۱. نظام بیمه‌های اجتماعی

۲. نظام بیمه‌های تعاونی

۳. نظام بیمه‌های بازرگانی

هدف مشترک سه نظام بیمه:

ارتقای رفاه افراد و جامعه، حمایت از کسب و کارها در برابر حوادث غیرمترقبه و وضعیت‌های ناخوشایند و تثبیت نظام اقتصادی.

تعریف بیمه:

بیمه قراردادی است بین دو شخص که براساس آن یک طرف تحت عنوان بیمه‌گذار یا بیمه‌شده به طرف دیگر که بیمه‌گر نامیده می‌شود، حق بیمه پرداخت می‌کند و به ازای حق بیمه پرداخت شده، بیمه‌گر باید در صورت وقوع خطری که در قرارداد بیمه نوشته شده، خسارت بیمه‌گذار یا بیمه‌شده را پرداخت کند.

بیمه روشی است برای انتقال خطرپذیری که در آن بیمه‌گذار یا بیمه‌شده، نگرانی ناشی از احتمال وقوع یک زیان بزرگ را با پرداخت حق بیمه معامله می‌کند. بیمه‌گر نیز با گردآوری حق بیمه‌ها، امکان جبران زیان هر بیمه‌شده را فراهم می‌نماید.

سؤالات متن درس:

۱. دلیل تعیین هدف برای پس انداز را توضیح دهید.

مردم برای موفقیت در پس انداز، باید اهدافشان را تعیین کنند تا بتوانند چیزهایی را که بیشتر نیاز دارند، در اولویت قرار دهند. کسانی که به اهداف خود پایبند می مانند، هم به آنچه خواسته‌اند می رسند و هم احساس موفقیت دارند.

۲. انواع اهداف سرمایه گذاری را نام ببرید.

کوتاه مدت، میان مدت، بلند مدت

۳. اهداف سرمایه گذاری کوتاه مدت را توضیح دهید.

زمان لازم برای رسیدن به اهداف کوتاه مدت، کمتر از دو ماه است. مانند پس انداز برای خرید کادوی روز مادر یا خرید یک تی شرت ورزشی

۴. اهداف سرمایه گذاری میان مدت را توضیح دهید.

زمان لازم برای رسیدن به اهداف میان مدت مدت، بین دو ماه تا سه سال است. مانند پس انداز برای خرید دوچرخه یا کامپیوتر

۵. اهداف سرمایه گذاری بلند مدت را توضیح دهید.

زمان لازم برای رسیدن به اهداف بلند مدت مدت، بیشتر از سه سال است. مانند پس انداز برای خرید خانه یا ازدواج

۶. هزینه فرصت پس انداز به چه معناست؟

پس انداز برای آینده به معنی از دست دادن فرصت خرج کردن در زمان حال است. به عبارت دیگر، پس انداز یک «هزینه فرصت» دارد و آن هم از دست دادن خرج کردن در زمان حال است.

۷. انواع روش های سرمایه گذاری را نام ببرید.

سپرده گذاری در بانک، خرید سهام، اوراق مشارکت، خرید طلا

۸. سپرده گذاری در بانک را بعنوان یک روش سرمایه گذاری توضیح دهید.

این روش بر این اصل استوار است که بانک پول های مردم را جمع آوری و به نمایندگی از سپرده گذاران در طرح های سود آور اقتصادی سرمایه گذاری می کند و سود را به سپرده ها اضافه می کند.

۹. انواع سپرده بانکی را نام ببرید.

کوتاه مدت، بلند مدت، قرض الحسنه

۱۰. دو نوع سپرده کوتاه مدت و بلند را با هم مقایسه کنید.

تفاوت حساب های سرمایه گذاری کوتاه مدت و بلند مدت در میزان سود پرداختی به آنها و برخی شرایط دیگر است. در سپرده های سرمایه گذاری کوتاه مدت واریز به حساب و برداشت از آن آزاد است و بانک در هر ماه به مانده موجودی حساب سود پرداخت می کند. اما در سپرده های سرمایه گذاری بلند مدت امکان برداشت از حساب تا پایان دوره سرمایه گذاری وجود ندارد و در صورت برداشت از حساب مقداری از سودی که بانک در ابتدا تعهد کرده است، می کاهد و به نوعی مشتری را جریمه می کند. در حساب های سرمایه گذاری بلند مدت لازم است مقدار مشخصی پول برای مدت معینی در بانک سپرده شود.

۱۱. مزایا و معایب سپرده کوتاه مدت را توضیح دهید.

پاسخ جدول صفحه ۱۵۴ کتاب **مای درس**

۱۲. مزایا و معایب سپرده بلند مدت را توضیح دهید.

گروه آموزشی عصر

پاسخ جدول صفحه ۱۵۵ کتاب www.my-dars.ir

۱۳. سپرده قرض الحسنه را توضیح دهید.

برخی بانک ها به سپرده های پس انداز سودی نمی دهند؛ بلکه به ازای مدت زمان سپرده گذاری، برای مشتری امتیاز دریافت وام در نظر می گیرند. به طوری که مقدار وام و دوره بازپرداخت آن تابع مقدار سپرده و مدت زمان سپرده گذاری است؛ به این بانک ها، بانک های قرض الحسنه گفته می شود.

۱۴. خرید سهام به چه معناست؟

گزینه دیگر برای سرمایه گذاری، خرید سهام شرکت های مختلف است. خرید سهام نوعی شریک شدن در مالکیت یک شرکت است. با خرید سهام در داشتن یک شرکت با دیگران شریک می شویم. در این صورت سود شرکت به نسبت سهامان به ما تعلق می گیرد و البته اگر شرکت متحمل ضرر هم بشود، در آن شریکیم.

۱۵. بازار سرمایه را تعریف نمایید.

خرید و فروش سهام شرکت ها، بازار سرمایه را شکل می دهد.

۱۶. معایب و مزایای خرید سهام نسبت به سرمایه گذاری در بانک چیست؟

این روش منجر به حذف واسطه‌ای به نام بانک می شود و دسترسی تولید کننده به سرمایه را کم هزینه تر می نماید. بنابراین سودآوری سرمایه بیشتر خواهد بود. در مقابل سود دهی و میزان سود در این روش قطعی و از پیش تعیین شده نیست و بستگی به لیاقت مدیران شرکت دارد.

۱۷. ورود سرمایه‌های مردم به بازار سرمایه چه تأثیری بر اقتصاد کشور دارد؟

از آنجا که خرید سهام شرکت ها منجر به جمع شدن سرمایه‌های خرد می گردد، در نهایت با این کار سرمایه لازم برای تولید بیشتر و رشد اقتصاد کشور فراهم می شود.

۱۸. انواع قیمت سهام را نام ببرید.

مای درس

گروه آموزشی عصر

قیمت اولیه - قیمت ثانویه

۱۹. قیمت اولیه سهام به چه معناست؟ www.my-dars.ir

قیمتی است که شرکت پذیره نویسی برای بار اول می فروشد و بر روی برگه سهام درج می کند. نام دیگر این قیمت، قیمت اسمی است.

۲۰. قیمت ثانویه سهام به چه معناست و چگونه تعیین می گردد؟

قیمتی که صاحب سهام در تالار بورس بر روی سهام خود برای فروش می‌گذارد و تابع سودی است که شرکت به سهام خود می‌دهد. یعنی اگر سود شرکت دائم در حال افزایش باشد قیمت سهام آن نیز افزایش می‌یابد چون آن سهام، سود ده است. بالعکس، اگر سود شرکتی رو به کاهش یا زیان ده باشد، قیمت سهام آن شرکت نیز کاهش می‌یابد. نام دیگر قیمت ثانویه، قیمت بازاری است.

۲۱. نام دیگر قیمت اولیه است.

قیمت اسمی

۲۲. نام دیگر قیمت اولیه است.

قیمت بازاری

۲۳. اوراق مشارکت را توضیح دهید.

دولت و سازمان‌های رسمی برای راه اندازی یا توسعه یک طرح اقتصادی نیاز به سرمایه دارند. گاهی برای تأمین سرمایه مورد نیاز خود اقدام به فروش اوراق مشارکت می‌نمایند. اوراق در قبال مقدار سرمایه شما که در اختیار آنها قرار داده‌اید، به شما تحویل داده می‌شود و در پایان دوره تعیین شده، اصل و سود سرمایه توسط دولت به شما بازگردانده می‌شود.

۲۴. خرید اوراق مشارکت و خرید سهام را به منظور سرمایه‌گذاری با هم مقایسه نمایید.

مقایسه خرید سهام و اوراق مشارکت: سهام خریداری شده در بازار سرمایه قابل پس دادن و دریافت اصل سرمایه نیست. فقط می‌توان با قیمت روز آن را به دیگران فروخت. اما در اوراق مشارکت در پایان یک دوره مشخص اصل و سود پرداخت می‌گردد.

۲۵. آیا سرمایه اندک برای هدف میان مدت یا مدت می‌تواند وارد بازار سرمایه شود؟

خیر. فرایند بازار سرمایه به گونه‌ای است که بایستی پس اندازه‌های نسبتاً بزرگتر برای میان مدت و بلند مدت وارد آن شوند نه پس اندازه‌های اندک برای کوتاه مدت.

۲۶. خرید طلا چگونه موجب حفظ سرمایه می شود؟

در شرایطی که اقتصاد دچار شرایط تورم باشد، ارزش برخی کالاها مانند طلا حفظ می شود. بنابراین می توان با خرید طلا برای حفظ ارزش سرمایه اقدام نمود.

۲۷. مزایای خرید طلا نسبت به سایر روش های سرمایه گذاری را نام ببرید.

سرمایه و پول زیاد نیاز ندارد و هر مقدار سرمایه را می توان به طلا تبدیل کرد، در هر زمانی قابل فروش و برگشت پول است.

۲۸. معایب خرید طلا نسبت به سایر روش های سرمایه گذاری را نام ببرید.

سود آن فقط از طریق تفاوت قیمت در زمان خرید با زمان فروش است و بر خلاف سهام، سود منظم سالانه ندارد، سرمایه گذاری مردم در خرید طلا سرمایه گذاری مولد نیست و موجب منجمد شدن سرمایه می شود که برای اقتصاد کشور ایجاد مشکل می نماید.

۲۹. سرمایه گذاری مولد به چه معناست؟

سرمایه گذاری های مولد سرمایه گذاری هایی اند که به ظرفیت تولیدی کشور با ایجاد کارخانجات و شرکت های جدید یا توسعه ظرفیت آنها کمک می کنند.

۳۰. پوشش ریسک و خطر سرمایه گذاری از طریق انجام می گردد.

بیمه

۳۱. پایه و اساس نیاز به تهیه بیمه است.
www.my-dars.ir

خطرپذیری

۳۲. خطرپذیری به چه معناست؟

خطرپذیری عبارت است از شانس وقوع یک خطر یا یک حادثه بد.

۳۳. خطر یا حادثه بد به چه چیزی اطلاق می‌گردد؟

خطر یا حادثه بد، به وضعیتی گفته می‌شود که شرایط ایجاد خسارت به اشخاص یا اموال را فراهم می‌آورد.

۳۴. انواع نظام‌های بیمه را نام ببرید.

نظام بیمه‌های اجتماعی، نظام بیمه‌های تعاونی، نظام بیمه‌های بازرگانی

۳۵. هدف نظام‌های بیمه چیست؟

ارتقای رفاه افراد و جامعه، حمایت از کسب و کارها در برابر حوادث غیرمترقبه و وضعیت‌های ناخوشایند و تثبیت نظام اقتصادی.

۳۶. بیمه را تعریف و توضیح دهید.

بیمه قراردادی است بین دو شخص که براساس آن یک طرف تحت عنوان بیمه‌گذار یا بیمه‌شده به طرف دیگر که بیمه‌گر نامیده می‌شود، حق بیمه پرداخت می‌کند و به ازای حق بیمه پرداخت شده، بیمه‌گر باید در صورت وقوع خطری که در قرارداد بیمه نوشته شده، خسارت بیمه‌گذار یا بیمه‌شده را پرداخت کند بیمه‌روشی است برای انتقال خطرپذیری که در آن بیمه‌گذار یا بیمه‌شده، نگرانی ناشی از احتمال وقوع یک زیان بزرگ را با پرداخت حق بیمه معامله می‌کند. بیمه‌گر نیز با گردآوری حق بیمه‌ها، امکان جبران زیان هر بیمه‌شده را فراهم می‌نماید.

مای درس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir